

MAŁOPOLSKIE CENTRUM STUDIÓW STRATEGICZNYCH

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO

GMINY GRYBÓW

NA LATA 2008 – 2015

Grybów, 2008

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
I. Diagnoza stanu społeczno – gospodarczego Gminy Grybów	6
1.1. Ogólny profil Gminy	6
1.2. Analiza stanu istniejącego	10
1.2.1. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego	10
1.2.2. Ład przestrzenny	17
1.2.3. Gospodarka	32
1.2.4. Turystyka	47
1.2.5. Sfera społeczna	49
1.3. Dotychczas zrealizowane zadania inwestycyjne w Gminie Grybów	69
II. Zadania wpływające na poprawę sytuacji w Gminie	71
2.1. Wskazanie zadań priorytetowych	71
2.2. Ocena ważności zadań inwestycyjnych	72
2.3. Charakterystyka wybranych projektów inwestycyjnych	75
2.3.1. Budowa wodociągu w Starej Wsi	75
2.3.2. Budowa oczyszczalni ścieków w Ptaszkowej I	76
2.3.3. Budowa kanalizacji Ptaszkowa, Cieniawa	76
2.3.4. Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach	77
2.3.5. Pozostałe inwestycje	77
III. Realizacja zadań i projektów	79
3.1. Ogólny plan finansowy dla projektów przewidzianych do realizacji w latach 2008 – 2015	79
3.2. Wieloletni plan inwestycyjny na lata 2008 – 2015	80
3.3. Wskaźniki monitoringu wdrażania projektów inwestycyjnych w latach 2008 – 2015	82
IV. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na obszarze Gminy	85

V. Oceny i projekcje finansowe Gminy.....	92
5.1. Blok analiz diagnostycznych za lata 2003 – 2007	92
5.1.1. Analiza i diagnoza dochodów	93
5.1.2. Analiza i diagnoza wydatków	96
5.2. Blok analiz prognostycznych do roku 2009	100
5.3. Blok analiz porównawczych.....	103
5.3.1. Analiza i ocena porównawcza w czasie.....	103
5.3.2. Analiza i ocena porównawcza w przestrzeni.....	109
5.4. Plan finansowy do roku 2015	114
5.4.1. Prognoza zadłużenia i potencjału finansowego	119
5.4.2. Zdolność absorpcji funduszy strukturalnych i realizacji zadań inwestycyjnych	121
VI. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego	125
VII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	129
7.1. Monitoring	129
7.2. Ewaluacja.....	131
7.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	132
7.4. Public Relations	133
Podsumowanie	136
Spis tablic.....	138
Spis rysunków.....	142
Załączniki.....	143

WSTĘP

Przystąpienie Polski do UE wniosło za sobą zmiany w sposobie realizacji polityki regionalnej państwa. Wyróżniają się one szczegółowo wyrównaniu poziomowi rozwoju wszystkich regionów oraz w jak najbardziej możliwym dostosowaniu ich standardów do norm panujących w krajach wspólnoty. Zmiany te stały się czynnikiem inicjującym powstanie niniejszego Planu Rozwoju Lokalnego (PRL), który swoją realizacją obejmował będzie granice administracyjne Gminy Grybów.

Intencją niniejszego Planu Rozwoju Lokalnego było opracowanie założeń lokalnego systemu planistycznego dla celów polityki społeczno – gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy Grybów, jak również przedstawienie sytuacji społeczno – ekonomicznej wraz z odnośnymi informacjami strategicznymi. Generalną zasadą przyjętą przy projektowaniu PRL była *z a s a d a c e l o w o ś c i* wyrażająca się w określeniu reguł gospodarowania środkami finansowymi oraz ustaleniu najważniejszych potrzeb inwestycyjnych Gminy. Założono, że planowanie i finansowanie rozwoju lokalnego, winno odbywać się z dostosowaniem do standardów oraz norm Unii Europejskiej. Ponadto, PRL jest jednym z podstawowych narzędzi skutecznego zarządzania gminą, umożliwiającym w perspektywie wieloletniej planowanie realizacji inwestycji komunalnych jak i podejmowanie aktywnych działań zmierzających do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz poprawy infrastruktury technicznej. Istotnym argumentem jest, iż dokument ten jest dokumentem specjalistycznym, pomocnym przy pozyskiwaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych. Zawarte informacje posłużą mogą do tworzenia m.in. – studium wykonalności inwestycji oraz raportu oddziaływania na środowisko.

Opracowanie PRL posiada duże znaczenie zarówno dla władz jednostki jak i zamieszkującej ją społeczności lokalnej. Dokument pozwoli na szczegółowe określenie zamierzeń Gminy ukierunkowanych na zaspokojenie priorytetowych potrzeb jej mieszkańców oraz określenie możliwych źródeł finansowania tych inwestycji ze szczególnym uwzględnieniem funduszy strukturalnych UE. W wybranych przypadkach wskazano planowane przedsięwzięcia konieczne do realizacji w obecnej perspektywie finansowej 2007 – 2013. Przyjęte w PRL cele, pozwolą na aktywizację ekonomiczną i społeczną środowisk lokalnych. Realizacja nakreślonych działań da szansę na

zwiększenie możliwości zatrudnienia, prowadzenia bardziej efektywnej edukacji, poprawę stanu ochrony zdrowia, poprawę stanu środowiska naturalnego. Pojawiają się możliwości ku zwiększeniu atrakcyjności regionu dla potencjalnych inwestorów.

Aby wypełnić powyższe postulaty Zespół Redakcyjny zadbał, by dokument został sporządzony w oparciu o szczegółowe wytyczne UE – umożliwiając tym samym skuteczne ubieganie się o środki z funduszy UE. Autorzy opracowania wyrażają przekonanie, że PRL stanie się efektywnym instrumentem zarządzania Gminą Grybów.

Zawartość merytoryczna PRL Gminy Grybów pozwala na rekapitulację funkcji jakie winien on pełnić:

- *funkcja promocyjna* – plan jest dokumentem eksponującym te cele rozwoju Gminy Grybów, które są w jakimś sensie atrakcyjne i możliwe do osiągnięcia, pod warunkiem **z a s i l a n i a z e w n ę t r z n e g o**,
- *funkcja regulacyjna* – plan jest wyznacznikiem konkretnie podejmowanych decyzji gwarantujących realizację ustalonych celów,
- *funkcja informacyjna* – plan jest zbiorem informacji o spodziewanych kierunkach rozwoju i zamierzonych decyzjach władz Gminy Grybów,
- *funkcja pobudzająca* – plan jest dokumentem zmuszającym podmioty władzy do poszukiwania możliwości optymalnego rozwoju Gminy Grybów,
- *funkcja kontrolna* – plan jest podstawą oceny skuteczności działania organów odpowiedzialnych za politykę gospodarczą Gminy Grybów.

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ GMINY GRYBÓW

1.1. Ogólny profil Gminy

Gmina Grybów jest gminą wiejską położoną nad rzeką Białą (zwaną również Białą Dunajcową lub Białą Tarnowską – gdyż stanowi prawobrzeżny dopływ Dunajca, do którego wpada w okolicach Tarnowa). Gmina leży w strefie ważnego węzła komunikacyjnego łączącego tereny – Pogórza Karpackiego, Beskidu Niskiego oraz Beskidu Sądeckiego. Na terenie Gminy Grybów wznoszą się Góry Grybowskie, stanowiące północno – zachodnią strefę Beskidu Niskiego. Największe szczyty to - Jaworze 882 m n.p.m., Chełm 779 m n.p.m., Rosochatka 750 m n.p.m., Maślana Góra 753 m n.p.m.

Terytorialnie jednostka usytuowana jest we wschodniej części województwa małopolskiego, na terenie powiatu nowosądeckiego – w bliskim sąsiedztwie miast:

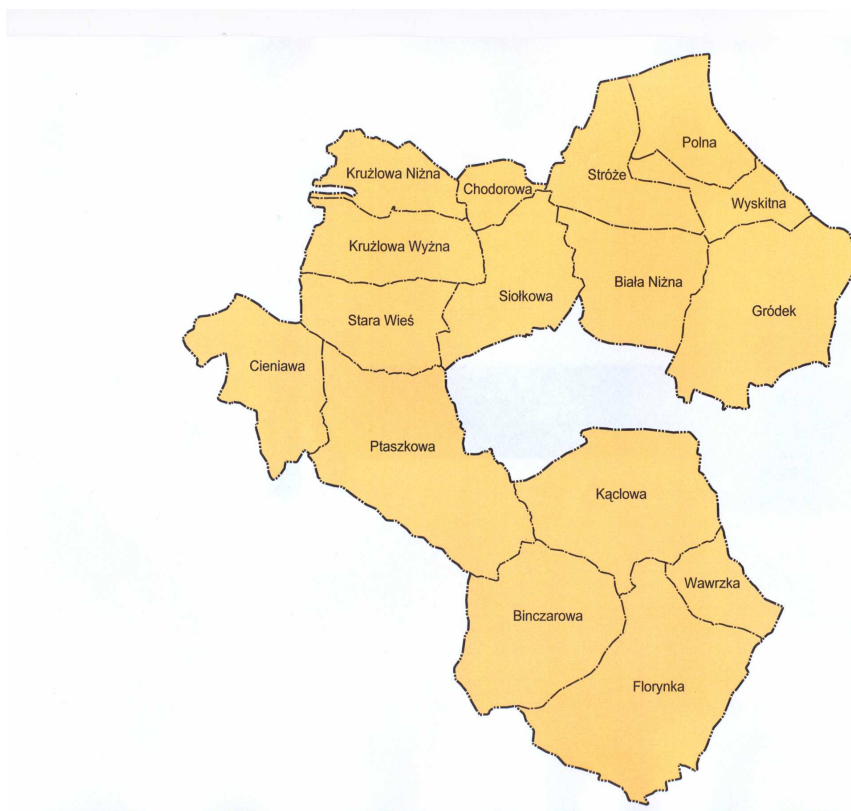
- Nowego Sącza (na zachód – 22 km),
- Krynicy (na południe – 27 km),
- Gorlic (na wschód – 19 km, Powiat Gorlicki).

Gmina łącznie zajmuje obszar – 153 km², co stanowi blisko – 10% ogólnej powierzchni powiatu nowosądeckiego. Powierzchnia Gminy to w 54% - użytki rolne, 33% - użytki leśne. Gmina liczy (wg danych UG Grybów za 2006 rok) – 23 100 mieszkańców. Wielkość jednostki oraz liczebność jej mieszkańców sprawia, że jest największą gminą wchodzącą w skład powiatu nowosądeckiego i jedną z najbardziej zaludnionych.

Gminę Grybów liczy szesnaście sołectw. Większość z nich posiada na swoim terenie szkoły, wiejskie domy kultury oraz parafie.

Sołectwa Gminy Grybów ujęto pokazano na rysunku 1.

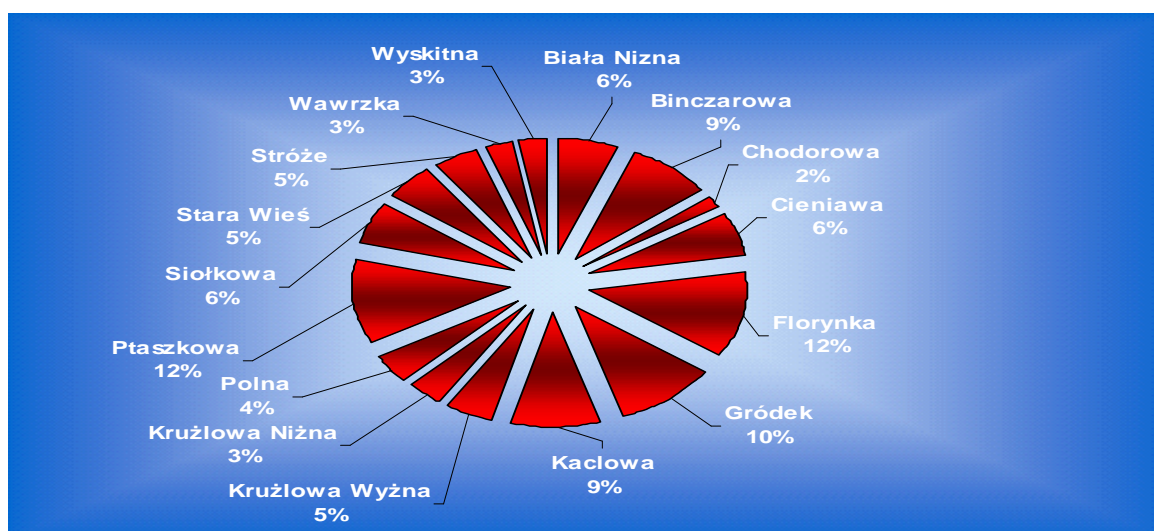
Rysunek 1. Sołectwa Gminy Grybów

Źródło: UG Grybów.

Procentowy udział sołectw w ogólnej strukturze powierzchni Gminy Grybów przedstawiono na rysunku 2.

Rysunek 2. Sołectwa – w ogólnej strukturze powierzchni Gminy Grybów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów.

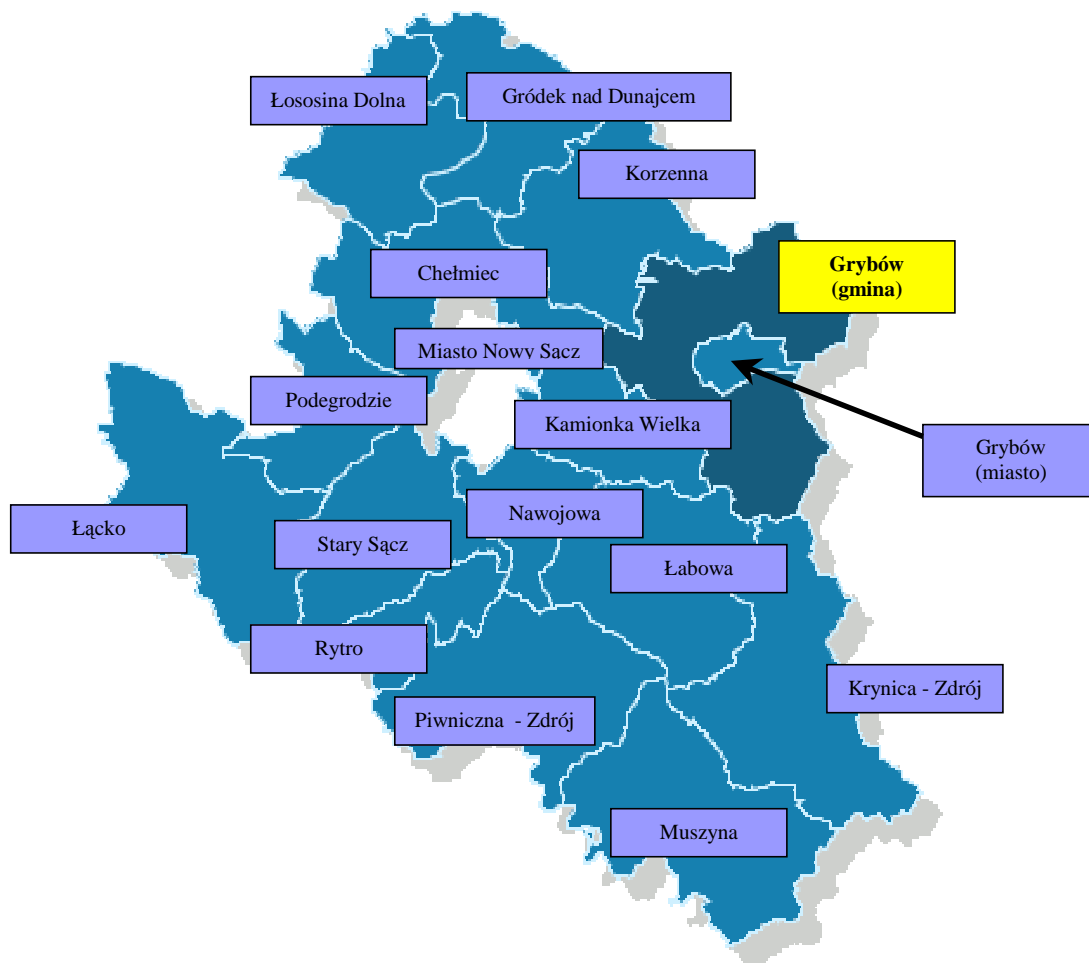
Jak wynika z analizy rysunku 2 największy obszar Gminy zajmują sołectwa: Florynka (1874,04 ha) i Ptaszkowa (1815,99 ha) – po 12% terytorium jednostki. Za sołectwa o najmniejszej powierzchni należy uznać: Chodorową (248,28 ha) – 2% oraz Wawrzke (414,34 ha) i Wyskitnię (418,72 ha) – po 3% ogółu obszaru.

Gmina Grybów graniczy z dziesięcioma gminami. Do jednostek usytuowanych w najbliższym jego sąsiedztwie zaliczają się następujące gminy:

- powiatu nowosądeckiego: Korzenna, Chełmiec, Kamionka Wielka, Łabowa, Krynica Zdrój.
- powiatu gorlickiego: Bobowa, Łuzna, Gorlice, Ropa, Uście Gorlickie.

Rysunek 3 przedstawia położenie Gminy Grybów na terenie powiatu nowosądeckiego.

Rysunek 3. Położenie Gminy Grybów na terenie powiatu nowosądeckiego

Źródło: opracowanie własne.

Obszar Gminy stanowi górzyste ukształtowanie terenu uzupełnione licznymi kompleksami lasów, które przeważają na stokach najwyższych wzniesień. Tego typu budowa terenu posiada pozytywny wpływ na warunki bioklimatyczne obszaru. Wymienione atuty w zespole z licznymi zabytkami kultury materialnej oraz występowaniem walorów krajoznawczych powodują, że Gmina posiada znaczny potencjał turystyczny. Dodatkowo za atut Gminy należy wskazać niską ingerencję człowieka w środowisko naturalne. Ma się tu na myśli relatywnie niski (w porównaniu do bardziej rozwiniętych jednostek przestrzennych) stopień uprzemysłowienia oraz oddalenie od większych ośrodków miejskich. W tym miejscu podkreślić należy również, że zarówno poszczególne sołectwa Gminy jak i pobliskie miejscowości stanowią węzeł górskich szlaków turystycznych odwiedzanych rok rocznie przez rzesze turystów. Mając powyższe informacje na uwadze można stwierdzić, że na terenie charakteryzowanej jednostki – rozwija się sektor turystyczny.

Główną rzeką biegnącą przez teren Gminy jest – Biała, zaliczana do tzw. „Rzek Karpackich”. Długość rzeki wynosi – 101,8 km (długość na terenie Gminy – 18 km) a powierzchnia zalewni zlewni – 983 km². Posiada ona typowy charakter rzeki górskiej cechującej się zmiennością zarówno przepływów jak i stanu wód. Uwarunkowania te w znaczny sposób utrudniają wykorzystywanie jej zasobów wodnych. Należy zaznaczyć w tym miejscu, że rzeka posiada nietypowy symetryczny kształt. Biała posiada swoje źródła u stóp Lackowej (997 m n.p.m.), Przełęczy Puławskiego (734 m n.p.m.) oraz Ostrego Wierchu (938 m n.p.m.). Rzeka nie posiada większych zlewni, w okolicach Gminy jej wody zasilane są licznymi dopływami górskich potoków (32 potoki o łącznej długości ok. – 330 km) i mniejszych rzek, z których można wyróżnić:

- dopływy prawobrzeżne: Czertyzanka, Stawiszanka, Czarna, Jaszówka, Sudoł i Grodkówka (dolne granice Gminy) pozostałe mniejsze strumienie,
- dopływy lewobrzeżne: Izbicki Potok, Balniczanka, Czyrnianka, Binczarka, Pławianka, Strzykawka, Chodorówka (dolne granice Gminy).

Na terenie Gminy znajdują się również stawy (w Stróżach) o łącznej powierzchni – 0,70ha.

Biorąc pod uwagę trzy zasadnicze aspekty będące pomocne w zdefiniowaniu profilu Gminy tj.:

- bogactwo środowiska przyrodniczo – geograficznego uzupełnione dziedzictwem kulturowym obszaru oraz infrastrukturą okołoturystyczną,

- porównywalnie wyższy udział przemysłu w lokalnej gospodarce w stosunku do pozostałych jednostek powiatu nowosądeckiego,
  - użytki rolne stanowiące ponad połowę powierzchni Gminy,
- można stwierdzić, że – Gmina Grybów posiada profil turystyczny, którego uzupełnienie stanowi przemysł (lekki) oraz rolnictwo.

1.2. Analiza stanu istniejącego

1.2.1. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego

Położenie fizyczno – geograficzne

Gmina Grybów leży we wschodniej części powiatu nowosądeckiego. Pod względem fizyczno – geograficznym położona jest w obszarze północno – zachodniego masywu strefy gór Beskidu Niskiego (tzw. Góry Grybowskie) w dorzeczu rzeki Biała. Wśród Gór Grybowskich wyróżniają się m.in.: Góra Chełm (779 m n.p.m.), pasmo Jaworza (882 m n.p.m.), Czerszli (877 m n.p.m.) i Ubocza (820 m n.p.m.) wraz z Lisią Górą (562 m n.p.m.) oraz pasmem Maślanej Góry (753 m n.p.m.) i Jeleniej Góry (684 m n.p.m.). Na terenie ostatniej znajduje się tam rezerwat przyrody - Jelenia Góra, na którego terenie znajduje się usuwisko górskie z jeziorkiem pousuwiskowym - Morskie Oko.

Od północy Gminy widnieją pasma Pogórza Karpackiego. Obszar ten stanowi zachodnią część Pogórza Środkowobeskidzkiego - między dolinami Białej i Wisłoki. Największe szczyty to:

- Brzanka (538 mn.p.m.),
- Liwocz (561 m n.p.m.).

Należy wspomnieć, że w roku 1995 utworzone zostały na tym terenie dwa Parki Krajobrazowe tj. - Pasma Brzanki (powierzchnia 15 278 ha) oraz Ciężkowicko - Rożnowski (powierzchnia 17 634 ha).

W bliskim sąsiedztwie Gminy Grybów znajduje się strefa przejściowa między Beskidem Niskim a Pogórzem Ciężkowickim, określana jako - Beskid Gorlicki (stanowi on strefę przejściową między – Karpatami a Pogórzem). Na uwagę zasługują tutaj wzniesienia: Cmentarna Góra (357 m n.p.m.), Łysa Góra (441 m n.p.m.), Kozia Góra (427

m), Taborówka (443 m n.p.m.). W południowo – zachodnich częściach Beskidu Niskiego widnieją Góry Haczowskie, wśród których leży uzdrowisko Wysowa. Wyróżniają się tu następujące szczyty: Lackowej (983 m n.p.m.), Białej Skały (903 m n.p.m.) i Jaworzyny Konieczniańskiej (881 m n.p.m.).

Na zachód od Gór Grybowskich rozciąga się Kotlina Sądecka. Rozgranicza ona piętrzący się na wschód od Doliny Dunajca - Beskid Sądecki i Beskid Niski od Beskidu Wyspowego (leżącego na zachód). Kotliną tą przepływają wody rzeki – Dunajec.

Przyroda obszaru

Rzeźba terenu. Zarówno jak całe Beskidy oraz Pogórze Karpackie – także tereny Gór Grybowskich zbudowane są z fliszu karpackiego. Taki rodzaj budowy charakteryzuje się występowaniem na poszczególnych stokach górskich wychodni piaskowców. Najpiękniejsze formy tego typu napotkać można na obszarze rezerwatu „Skamieniałe Miasto” znajdującego się na terenie pogórza ciężkowickiego. W Gminie można zauważyć liczne bogactwa naturalne. Występujące naprzemiennie piaskowce i łupki stanowią surowiec ekologiczny, głównie pozyskiwany w eksploatowanych kamieniołomach. Ponadto do tutejszych bogactw naturalnych zaliczają się: wody mineralne, drewno pozyskiwane w miejscowych lasach, liczne zwirowiska w dolinie Białej i jej dopływach.

Lesistość obszaru wynosi ok. – 33%. Większe kompleksy leśne zachowały się w masywie Chełmu oraz paśmie Zielonej i Maślanej Góry, wzdłuż wód rozdzielających dorzecze Białej od dorzecza Ropy. Skupiska leśne napotkać można również w południowo-zachodniej części Gór Grybowskich i masywie górskim między doliną Kamienicy na południu, a Królówki i Binczarówki na północy. Na tych terenach występują lasy mieszane.

Klimat. Gmina leży w podgórskiej strefie klimatycznej piętra umiarkowanie ciepłego o zróżnicowanym natężeniu bodźców klimatycznych. Strefa ta charakteryzuje zarówno całe Pogórze Karpackie jak i północna strefę Beskidu Niskiego. Należy tutaj wspomnieć, że na południu w wyższych partiach Beskidu Niskiego panuje już klimat górski – znacznie ostrzejszy. Fakt ten uzasadnia prawidłowość mówiącą, że w miarę wzrostu wysokości spada wzrost średnich temperatur natomiast średnia ilość opadów rośnie. W Gminie każdemu wzrostowi wysokości o 100 metrów towarzyszy spadek temperatury powietrza o

0,50°C, natomiast średni roczny opad wzrasta o 60 mm. Czas wegetacyjny w rejonie Gminy wynosi 180 – 215 dni. Średnia temperatura w roku sięga – 7,60°C. Natomiast przeciętne temperatury pory letniej (lipiec) to – 16°C, pory zimowej (styczeń) – 3,7°C poniżej zera. Pierwsze przymrozki pojawiają się początkiem października, a ostatnie zanikają połową miesiąca maja. W myśl czego długość okresu bezprzymrozkowego wynosi średnio ok. 150 dni. Liczba dni z utrzymującą się pokrywą śnieżną wynosi ok. 100 w roku. Średnia grubość pokrywy śnieżnej wynosi – 15 cm, natomiast maksymalna (w czasie wyjątkowo mroźnych zim) sięga – 60 cm. Obszar Gminy charakteryzuje występowanie mgieł oraz wiatrów (głównie halnego) w miesiącach od listopada do marca. Prędkości wiatru dochodzą do 8 m/s. Roczne opady atmosferyczne wahają się od 767 do 850 mm. Analizując warunki klimatyczne obszaru należy wspomnieć, że pozytywny wpływ na nie ma lesistość terenu oraz dobra przewietrzalność roślin. W ostatnich latach dają się zauważyć również liczne anomalie pogodowe.

Gleby. Tutejsze gleby należą w większości przypadków do gleb terenów górzystych – wytworzonych ze skał fliszowych. W większości sołectw Gminy Grybów napotkać można gleby gliniaste i gliniasto – iglaste. Gleby te najczęściej klasyfikują się w IV i V klasie bonitacyjnej (czyli średniej i słabej jakości). Uprawa ziemi na terenach górzystych jest utrudniona ze względu na ukształtowanie terenu oraz trudności w dostępie ze sprzętem zmechanizowanym niezbędnym do prowadzenia prac.

Szata roślinna. Gmina posiada dobrze zachowaną szatę roślinną, którą można napotkać głównie w licznych kompleksach leśnych. Lesistość terenu była znacznie większa, lecz na przełomie wieków tutejsze lasy były sukcesywnie wycinane w celu poszerzenia powierzchni gruntów pod uprawy. Większe kompleksy leśne zachowały się w masywie Chełmu, paśmie Zielonej i Maślanej Góry, wzdłuż wód rozdzielających dorzecze Białej od dorzecza Ropy. Skupiska leśne napotkać można również w południowo-zachodniej części Gór Grybowskich i masywie górskim między doliną Kamienicy (na południu), a Królówki i Binczarówki (na północy). Na wymienionych terenach występują lasy mieszane. Wyróżnić można następujące gatunki z pośród tutejszego drzewostanu: buki, jawory, graby, świerki i jodły, jak również sosny, modrzewie, dęby, brzozy, klony, osiki, wiązy, lipy, wierzby oraz olchę. Nadto można zauważyć rosnący dziki bez oraz jeżynę, malinę, borówkę, a na skraju lasów tarninę i jałowca. W dolinach rzek rozrasta się szara olcha i wierzba łoża. Zachowały się też resztki lasów grabowych, niegdyś licznie występujących

w miejscowych dolinach. W mokrej porze letniej na polanach i w lasach występuje obfitość grzybów. Natrafić tu można również na następujące gatunki roślin kwiatkowych: wilcze łyko, lilia złotogłów, miesięcznica trwała, mieczyk dachówkowy, widłaki, dziewięsił bezłodygowy, paproć jęczyznik, bluszcz i kopytniki oraz liczne odmiany storczyków.

Fauna. Na terenie Gminy występuje ok. 30 gatunków zwierząt. Mając to na uwadze, można stwierdzić, że fauna obszaru jest stosunkowo bogata. Dostrzec można tu m.in.:

- drapieżniki (żyjące w południowej części obszaru) – wilki, rysie, żbiki, lisy oraz coraz częściej pojawiające się w masywach leśnych niedźwiedzie, które przemieszczają się tutaj ze Słowacji,
- zwierzęta kopytne zamieszkujące okoliczne lasy – sarny, jelenie i dziki,
- gatunki drobnych ssaków:
  - na terenach leśnych - kunę leśną i domową, tchórze, łasice, wiewiórki, popielice i kosztaki, gronostaje, wydry,
  - na łąkach: krety, susły wraz z licznymi gatunkami mysz,
- gady – żmija, padalec oraz jaszczurki: zwinka i żyworódka,
- płazy (licznie występujące) – salamandra, traszka, żaba trawna i wodna, kumak górski oraz ropucha,
- ptactwo:
  - wśród obszarów górskich (w tym lasów oraz pól leżących w ich bliskim sąsiedztwie) – jastrzębie, kanie, sokoły, pustułki, puchacze, sowy, głuszcze, jarzabki, orły przednie, orliki krzywe, dzięcioły, drozdy, szpaki,
  - w dorzeczu Białej – bociany czarne, czaple i dzikie kaczki,
  - na polach – bażanty, kuropatwy, przepiórki,
  - nieopodal osiedli mieszkalnych – wrony, gawrony, kawki, sroki i dzikie gołębie,
- ryby (w Białej i niektórych jej dopływach) – klenie, jelce, brzany, płocie, kiełki, świnki, ukleje, strzelbie, pstrągi (w górskich wodach).

Podkreślić należy, że w ostatnich latach zwiększyła się populacja bobrów oraz w wodach Białej (w górnym jej biegu oraz niektórych dopływach) pojawiły się raki. Licznie występują również owady m.in. motyle i chrząszcze.

Konserwatorska ochrona przyrody

W Gminie Grybów główną wartością środowiska przyrodniczego są obszary o szczególnie dużych walorach przyrodniczych. Są to kompleksy leśne, zadrzewienia wzdłuż rzek, zbiorniki wodne oraz zieleń łąk i pastwisk. W dniu dzisiejszym codzienna działalność człowieka, bez względu na jej charakter – niesie za sobą duże zagrożenie dla stanu środowiska naturalnego.

Na podstawie informacji uzyskanych z UG Grybów oraz zapisów zawartych w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grybów (2005 rok) – stwierdzono m.in.:

- 1) na terenie Gminy obowiązują przepisy ustanowione dla obszaru Chronionego Krajobrazu byłego Województwa Małopolskiego – zgodnie z rozporządzeniem nr 27 Wojewody Nowosądeckiego z dnia 1.10.1997 roku,
- 2) w roku 1995 utworzone zostały na terenie jednostki dwa Parki Krajobrazowe (obszary o szczególnie wyróżniającym się krajobrazie oraz estetycznych, historycznych i kulturowych walorach środowiska) tj. – Pasma Brzanki (powierzchnia 15 278 ha) oraz Ciężkowicko - Rożnowski (powierzchnia 17 634 ha),
- 3) brak szczególnych form ochrony przyrody takich jak:
  - pomniki przyrody nieożywionej,
  - zespoły przyrodniczo – krajobrazowe,
  - stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej,
  - użytki ekologiczne,
- 4) na terenie Gminy obowiązuje ścisła ochrona pomników przyrody ożywionej takich jak np: rośliny występujące w stanie dzikim czy pojedyncze drzewa lub grupy drzew – w ramach ochrony pomnikowej,
- 5) na obszarze Gminy występuje szczególna ochrona terenów leśnych uznanych za lasy ochronne znajdujących się na terenie sołectw Polna oraz Stróże,
- 6) grzbiety: Rosochatki, Jaworza – Postawnego, Uboczy, Kiczery Wielkiej, Chełmu oraz Maslanej Góry (są to tereny leżące w południowo – zachodniej oraz wschodniej części Gminy w obrębie sołectw: Cieniawa, Ptaszkowa, Binczarowa,

Florynka, Wawrzka, Gródek) – zakwalifikowane są wg ECONET do obszarów węzłowych rangi międzynarodowej,

7) na obszarze Gminy obowiązuje ochrona perspektywicznych i udokumentowanych złóż surowców mineralnych:

a) złoża perspektywiczne:

- złożo gliny i iłów, szacunkowe zasoby – 420 000m³ – obszar nr I Stróże,
- złożo gliny, szacunkowe – 70 000 m³ –obszar nr II Polna,
- złożo kruszywa naturalnego (żwiru), szacunkowe zasoby – 88 000 m³ – obszar nr III Stróże,
- złożo kruszywa naturalnego, szacunkowe zasoby – 78 000 m³ –obszar nr IV Stróże,
- złożo piaskowców magurskich, szacowane zasoby – 4,5 mln ton – obszar nr V Rosochata,
- złożo piaskowców gruboławicowych warstw magurskich – obszar nr VI Góra Podchełmie,
- złożo piaskowców gruboławicowych warstw magurskich – obszar nr VII Florynka

b) złoża udokumentowane:

- złożo surowców ilastych – obszar nr I Biała Niżna,
- złożo surowców okruchowych (w znacznym stopniu wyeksploatowane) – obszar II Stróże,
- złożo surowców ilastych (eksploatacja utrudniona z uwagi na obecna zabudowę) – obszar III Stróże.

8) w Gminie wprowadza się ochronę udokumentowanych zasobów wody w postaci Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP Nr 434 (wyróżnia się tu dwa typy obszarów: ONO – obszar najwyższej ochrony oraz OWO – obszar wysokiej ochrony),

9) strefę ochrony ekologicznej, która obejmuje:

- tereny zieleni leśnej,
- tereny rolne przeznaczone pod zalesienia,

- otulinę biologiczną lokalnych cieków wodnych (tereny zadrzewień oraz tereny rolne położone w bezpośrednim otoczeniu cieków wodnych),
- 10) plany związane z:
- włączeniem Gminy Grybów do projektowanego obszaru funkcjonalnego „Zielone Karpaty”,
  - utworzeniem Parku Krajobrazowego Beskidu Niskiego, który obejmuje m.in. część obszaru Gminy Grybów w rejonie sołectwa Gródek – obszary leśne,
  - utworzeniem rezerwatu przyrody Góry Okrągłej w Boguszy z zasięgiem na obszarze Gminy Grybów po pow. – 302 ha,
  - objęciem szczególną ochroną terenów leśnych pozostających w Administracji Lasów Państwowych w obrębie oddziałów leśnych: 7, 8, 9, 16, 17 – w sołectwie Binczarowa,
- 11) występowanie roślin i zwierząt znajdujących się pod ochroną gatunkową:
- a) rośliny – wilcze łyko, liczne odmiany storczyków, miesięcznica trwała, mieczyk dachówkowaty, widłaki, dziewięciśń bezłodygowy, paproć jęczynnik, bluszcze, kopytniki oraz rzadka już dziś lilia złotogłów,
  - b) zwierzęta – wilki, rysie, żbiki, popielice, kozatki, orlik krzywy, puchacze, sowy, gady, płazy oraz bobry.

Do objęcia ochroną konserwatorską kwalifikują się (wg informacji uzyskanych z UG Grybów) – Cisy w Wyskitnej i Gróku ok. 0,5-1 ha – las cisowy.

Zidentyfikowane problemy wynikające z uwarunkowań środowiska przyrodniczego Gminy Grybów

- górski charakter środowiska, jak również wysoka ranga przyrodnicza Gminy utrudniają swobodny i intensywny jej rozwój przestrzenny oraz samoistnie narzucają konieczność podporządkowania rozwoju Gminy funkcjom ekologicznym i ochronnym,

- utrudnione warunki do upraw rolniczych wynikłe zarówno ze specyfiki górzystego ukształtowania terenu jak i występowania w większości przypadków gleb średniej i słabej jakości,
- występowanie chronionych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) narzucają istotną rangę działaniom na rzecz ochrony zasobów wodnych w sensie ilościowym i jakościowym,
- duże zróżnicowanie rzeźby obszaru determinuje swobodny rozwój zabudowy na terenie Gminy, ogranicza również dostępność wielu obszarów i powoduje trudności w uzbrojeniu terenów,
- wycinanie lasów w celu zwiększenia gruntów pod uprawy stopniowo zubaża tamtejsze środowisko fauny i flory.

1.2.2. Ład przestrzenny

Gospodarka wodno – ściekowa i odpadami

Na stan zasobów wodnych mają wpływ m.in.:

- czynniki hydrometeorologiczne: wielkość opadów atmosferycznych, zdolności retencyjne zlewni, warunki infiltracji,
- czynniki antropogeniczne: melioracja terenów, regulacja cieków wodnych, zmiany struktury wykorzystania gruntów, w tym głównie wyrąb lasów i zadrzewień wielkość poboru wody, ilość wprowadzanych do wód i do ziemi zanieczyszczeń.

Według podziału hydrograficznego – terytorium Gminy zlokalizowane jest w regionie karpackim. Teren ten cechuje się znacznymi opadami i dużym spływem po mało przepuszczalnych utworach fliszowych. Obszar wyróżnia się dużą liczbą źródeł. Obecne tu rzeki o deszczowo – śnieżnym systemie zasilania cechują się wezbraniem wiosennymi i powodziami letnimi.

W myśl powyższych informacji można stwierdzić, że Gmina Grybów posiada dobry dostęp do zasobów wodnych. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę jej mieszkańców są – rzeki, potoki oraz wody podziemne. Gmina położona jest w całości w zlewni rzeki Białej. Deniwelacje terenu w zlewniach dopływów wahają się między 100 a 200 m. Stan jakości wód rzeki Biała wg WIOŚ Kraków (za rok 2005) plasuje je w – III

klasie jakości. Klasa ta informuje, że spełniają one wymogi określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia w przypadku ich uzdatnienia sposobem właściwym dla kategorii A2. Informuje ona również, że wartości biologicznych wskaźników wskazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych. O klasyfikacji jakościowej wód rzeki biała decydują – barwa i fosfor ogólny.

Złożona budowa geologiczna oraz rzeźba terenu warunkują występowanie wód gruntowych, które obrazują się w postaci młak na zboczach, podmokłości i okresowo występujących źródełek. Występowanie wód gruntowych jest ściśle związane z opadami atmosferycznymi. Mając to na uwadze – najniższe ich stany odnotowuje się porą zimową a najwyższe – okresem odwilży oraz opadów letnich. Stan ich zasobów na terenie Gminy jest niewystarczający, gdyż nie zaspakajają one zgłaszanego zapotrzebowania przez gospodarstwa domowe.

Jeżeli chodzi o wody podziemne, na terenie Gminy występują dwa poziomy wodonośne:

- fliszowy – tworzą go piaskowce gruboławicowe oraz występują tu wody typu szczelinowego o zróżnicowanej wydajności i głębokości występowania,
- czwartorzędowy – wody tego poziomu występują przeważnie w dolinach rzek oraz ich wydajność jest niewielka (z uwagi np. na wahania temperatur). Poziom ten tworzy główny zbiornik wód podziemnych – Dolina rzeki Białej”, którego część zlokalizowana jest na terenie Gminy.

Łączna pojemność zbiorników wody pitnej w Gminie wynosi – 575 m³.

Za bezwzględny wyznacznik określający stan infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem danej jednostki w wodę należy uznać rozbudowanie sieci wodociągowej. Na terenie charakteryzowanej Gminy, w sześciu wsiach (m.in. Kruźlowej Wyżnej, Kąclowej, Ptaszkowej, Cieniawie, Wawrze) prosperują spółki wodociągowe działające na podstawie prawa wodnego. W trzech sołectwach Gminy działają wodociągi lokalne tj.:

- w Ptaszkowej – oddany do użytku we wrześniu 2007 roku i zaopatrujący w wodę 68 gospodarstw,
- w Siołkowej – oddany do użytku w styczniu 2007 roku i zaopatrujący w wodę 94 gospodarstwa,

- w Białej Niżnej – zaopatrujący w wodę 35 gospodarstw.

Zaznaczyć należy także, że wg danych UG zrealizowane zadania inwestycyjne zawierają w swym katalogu wodociąg w Krużlowej oraz zakłady inwestycyjne poniesione w 2006 roku uwzględniły budowę wodociągu w Białej Niżnej.

Pozostała część mieszkańców Gminy samodzielnie zaopatruje się w wodę ze studni kopanych lub ujęć źródeł i wodociągów grawitacyjnych. Ciekawą informacją jest fakt, że ok. 0,1% mieszkańców sołectwa Stróże korzysta z wody dostarczanej przez Zakład Nieruchomości PKP Nowy Sącz. Woda dostarczana przez ten podmiot pochodzi z ujęcia powierzchniowego na rzece Biała Tarnowska w Stróżach.

Tablica 1 przedstawia podstawowe charakterystyki wodociągów w Gminie Grybów w latach 2002 – 2005.

Tablica 1. Charakterystyki wodociągów w Gminie Grybów w latach 2002 – 2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Długość czynnej sieci rozdzielczej w km	1,6	1,6	17,6	13,3
Liczba połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkalnictwa	16	16	141	246
Woda dostarczana gospodarstwom domowym w dam ³	1,0	1,0	45,3	52,4

Zródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jak przedstawia tablica 1 (według danych za rok 2005) łączna długość sieci wodociągowej na terenie Gminy wynosiła – 13,3 km, liczba przyłączy – 246. Ilość wody dostarczanej gospodarstwom domowym w omawianym roku równała się – 52,4 dam³. Analizując dane zamieszczone w tablicy zauważyć można, że na terenie Gminy Grybów (w latach 2002 – 2005) nastąpił wzrost liczby przyłączy do budynków mieszkalnych (o 230) oraz liczba wody dostarczanej gospodarstwom domowym (o 51,4 dam³).

Poniżej w tablicy 2 zestawiono dostępne dane dotyczące charakterystyki wodociągów w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 roku (uwzględniono wodociągi i spółki wodne).

Tablica 2. Charakterystyka wodociągów w sołectwach Gminy Grybów w 2006 roku

Wyszczególnienie	Długość czynnej sieci rozdzielczej w km
Biała Niżna	-
Binczarowa	-
Chodorowa	-
Cieniawa	9,6
Florynka	-
Gródek	-
Kąclowa	23,0
Krużłowa Wyżna	-
Krużłowa Niżna	11,2
Polna	-
Ptaszkowa	14,4
Siołkowa	6,5+
Stara Wieś	-
Stróże	-
Wawrzka	6,2
Wyskitna	-
Biała Niżna	1,6
Razem	71,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Z danych liczbowych zamieszczonych w tablicy 2 wynika, że łączna długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie poszczególnych sołectw Gminy (w 2006 roku) wynosi – 71,6 km. Według danych uzyskanych z UG Grybów liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkalnictwa wynosi – 1449. Najdłuższy odcinek sieci znajduje się na terenie sołectwa Kąclowa – 23 km, najkrótszy z kolei w sołectwie Biała Niżna – 1,6 km. Jak przedstawia tablica, na terenie dziesięciu sołectw Gminy – sieci rozdzielczej nie odnotowano.

Poniżej w tablicy 3 przedstawiono strukturę ujęć wody oraz studni głębinowych w Gminie Grybów w 2006 roku.

Tablica 3. Struktura ujęć wody i studni głębinowych w Gminie Grybów w 2006 r.

Lp.	Oznaczenie studni głębinowej/Rok budowy	Lokalizacja	Korzystający z ujęcia	Zasoby eksploatacyjne [m ³ /h]	Pobór wody (stan na 31.12.2006)
1.	P-1/1996	Krużłowa Niżna	Gmina Grybów	3,6	Nie eksploatuje
2.	P-2/1996	Krużłowa Niżna	Gmina Grybów	1,0	Nie eksploatuje
3.	P-3/1996	Krużłowa Niżna	Gmina Grybów	1,5	Nie eksploatuje
4.	P-4/1996	Chodorowa	Gmina Grybów	2,37	Nie eksploatuje
5.	P-5/1996	Krużłowa Wyżna	Spółka Wodociągowa w Krużłowej Wyżnej	1,5	7941 m ³ za lata 2001-2006
6.	P-6/1996	Krużłowa Niżna	Spółka Wodociągowa	7,1	Brak danych

			w Krużlowej Wyżnej		
7.	P-9/1996	Krużlowa Wyżna	Gmina Grybów	3,0	Nie eksploatuje
8.	P-10/1996	Krużlowa Wyżna	Gmina Grybów	0,5	Nie eksploatuje
9.	P-11/1996	Chodorowa	Gmina Grybów	1,2	Nie eksploatuje
10.	P-12/1997	Chodorowa	Gmina Grybów	3,0	Nie eksploatuje
11.	P-13/1997	Siołkowa	Gmina Grybów	3,0	Nie eksploatuje
12.	P-14/1997	Chodorowa	Gmina Grybów	1,8	Nie eksploatuje
13.	P-15/1997	Siołkowa	Gmina Grybów	2,2	Nie eksploatuje
14.	O-2/1997	Kąclowa	Spółka Wodociągowa w Kąclowej	1,0	Brak danych
15.	O-3/1997	Kąclowa	Spółka Wodociągowa w Kąclowej	1,0	Brak danych
16.	O-1/1997	Ptaszkowa	Szkoła Podstawowa nr 2 w Ptaszkowej	1,0	Brak danych
17.	O-1/1998	Wyskitna	Szkoła Podstawowa w Wyskitnej	0,8	Brak danych
18.	O-/1998	Biała Niżna	Szkoła Podstawowa W Biała Niżna	0,5	Brak danych
19.	O1/1997	Cieniawa	Wodociąg gminny Ptaszkowa II	1,5	59 m ³ za 2006 r
20.	O-2/1999	Cieniawa	Spółka Wodociągowa w Cieniawie	2,0	Brak danych
21.	O-3/1999	Cieniawa	Wodociąg gminny Ptaszkowa II	1,8	1220 m ³ za 2006 r
22.	O-4/1999	Stara Wieś	Wodociąg gminny Ptaszkowa II	1,2	1544 m ³ za 2006 r
23.	O-1/1999	Florynka	Zaopatruje Osiedle Romanów na działce gminnej	1,8	Brak danych
24.	S-1/1995	Krużlowa Wyżna	Zdrój	0,8	Brak danych
25.	O-1/1999	Wawrzka	Spółka Wodociągowa w Wawrze	2,0	Brak danych
26.	P-2/2004	Polna	Zdrój	4,5	Brak danych
27.	SW-1/2007	Stara wieś	Gmina Grybów	Brak danych	Brak danych

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Jak przedstawia tablica 3 najwięcej studni głębinowych utworzono w latach 1996 – 1997, przy czym w zdecydowanej większości są one nie eksploatowane. Głównym odbiorcą wody z tych ujęć była Gmina Grybów. Z punktu widzenia lokalizacji, najwięcej odwiertów powstało w sołectwach: Krużlowa Wyżna i Krużlowa Niżna. Największymi zasobami eksploatacyjnymi (z pośród analizowanych) cechuje się ujęcie wody w sołectwie Polna – 4,5 m³/h. Według dostępnych danych zamieszczonych w powyższej tabeli największy pobór wody odnotowano w sołectwie Stara Wieś – 1544 m³. Dokonując niniejszej analizy należy podkreślić, że braki danych w poszczególnych pozycjach nie oddają pełnego obrazu sytuacji.

Sieć kanalizacyjna posiada istotny wpływ na atuty ekologiczne Gminy. Przeciętny mieszkaniec domu produkuje około 160 litrów ścieków na dobę – przyjmując, że rodzina liczy sześć osób, jest to prawie 1 m³. Sposób zagospodarowania ścieków jako odpadów szkodliwych winien zatem stanowić wyzwanie każdej jednostki terytorialnej.

Poniżej, w tabelicy 4 dokonano charakterystyki sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów (2006 r.).

Tablica 4. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.

Wyszczególnienie	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km	Liczba połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkalnictwa	Ścieki odprowadzane w dm ³
Biała Niżna	0	0	0
Binczarowa	0	0	0
Chodorowa	0	0	0
Cieniawa	0	0	0
Florynka	0	0	0
Gródek	0	0	0
Kąclowa	0	0	0
Krużłowa Wyżna	0	0	0
Krużłowa Niżna	0	0	0
Polna	0	0	0
Ptaszkowa	0	0	0
Siołkowa	0	0	0
Stara Wieś	0	0	0
Stróże	1,7	15	brak danych
Wawrzka	0	0	0
Wyskitna	0	0	0
Gmina Grybów - Razem	1,7	15	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Diagnoza przedstawiona w tabelicy 4 dotycząca stanu kanalizacji w poszczególnych miejscowościach Gminy budzi niepokojące wnioski. Zaledwie w sołectwie Stróże odnotowano istnienie sieci kanalizacyjnej o łącznej długości – 1,7 km, która to posiada jedynie 15 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkalnictwa. Na utworzenie tego odcinka sieci miała wpływ funkcjonująca oczyszczalnia ścieków przy PKP Stróże. W tym miejscu winno się zaznaczyć, że przedstawione statystyki nie uwzględniają indywidualnych (istniejących przy gospodarstwach domowych) oczyszczalni ścieków bytowo gospodarczych. Zjawisko występowania niedostatecznego zaplecza kanalizacyjnego nie jest odosobnione. Większość terenów podmiejskich i wsi najczęściej bywa pozbawione sieci kanalizacyjnej. Niemniej jednak w coraz to większej skali da się

zauważyć interwencjonizm samorządowy zmierzający w kierunku poprawy tej sytuacji, gdyż oczyszczanie ścieków jest tak samo niezbędne, jak zapewnienie wody pitnej czy doprowadzenie energii elektrycznej.

Na terenie Gminy istnieje 6 oczyszczalni ścieków, które zestawione zostały w tablicy 5.

Tablica 5. Urządzenia służące do oczyszczania ścieków na terenie Gminy Grybów w 2005 r.

Sołectwo	Instytucja Użytkująca	Rodzaj	Przepustowość (m ³ /d)	Odbiornik
Stróże	PKP	bio – konwektorowe	400,0	Rzeka Biała Tarnowska
Biała Niżna	ZSB „Stolbud”	Biologiczna	50,0	Potok Sudoł
Siołkowa	ZP Browar „Grybów”	Biologiczna	100,0	Potok Strzykawka
Binczarowa	Szkoła Podstawowa	Biologiczna	3,5	Potok Binczarówka
Ptaszkowa	Szkoła Podstawowa	Biologiczna	6,0	Potok Ptaszowski
Kąclowa	Szkoła Podstawowa	Biologiczna	7,0	Rzeka Biała Tarnowska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Jak widać w tablicy 5 większość urządzeń oczyszczających ścieki w Gminie to urządzenia typu biologicznego. Jednakże największą przepustowością (400 m³/d) cechuje się urządzenie typu bio – konwektorowego, którego odbiornik zlokalizowany jest w sołectwie Stróże, nad zalewnią rzeki Biała Tarnowska.

Tablica 6 prezentuje udział poszczególnych odpadów komunalnych wytworzonych w ich ogólnej masie w 2006 roku.

Tablica 6. Udział poszczególnych grup odpadów komunalnych wytworzonych w ich ogólnej masie w 2006 r.

Nazwa strumienia odpadów	Mg/M/rok
Gospodarstwa domowe	0,132
Obiekty infrastruktury	0,05
Odpady budowlane	0,041
Odpady wielkogabarytowe	0,014
Odpady z czyszczenia ulic i placów	0,003
Odpady z ogrodów i parków	0,003
Odpady niebezpieczne	0,002
Razem	0,245

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Z przytoczonych w tablicy 6 danych wynika, że w udziale poszczególnych grup odpadów komunalnych wytworzonych w ich ogólnej masie na pierwszym miejscu plasują

się gospodarstwa domowe z wynikiem – 0,132 Mg/M/rok. Najmniejszy udział w analizowanym przedmiocie mają kolejno tzw. odpady niebezpieczne – 0,002 Mg/M/rok oraz odpady z czyszczenia ulic i placów jak i odpady z ogrodów i parków – 0,003 Mg/M/rok. Za optymistyczne zjawisko należy uznać fakt, że żaden z wymienionych strumieni odpadów nie sięga poziomu – 1 Mg/M/rok.

Jak prezentuje powyższa tablica, ogólny strumień odpadów komunalnych stanowi sumę komponentów cząstkowych, w których skład wchodzi m.in. odpady powstałe w gospodarstwach domowych. Zaznaczyć należy, że na terenie poszczególnych sołectw Gminy – wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do gminnej sieci kontenerów na odpady komunalne.

Poniższe tablice 7 i 8 charakteryzują strukturę odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 roku.

Tablica 7. Struktura zebranych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.

Sołectwo	Liczba ludności	Ilość odpadów komunalnych		
		m ³	Mg	%
Biała Niżna	2491	1200	317	13,5
Binczarowa	1201	250	66	2,7
Chodorowa	267	35	10	0,4
Cieniawa	1403	550	146	6,1
Florynka	1445	510	135	5,7
Gródek	1114	390	103	4,3
Kąclowa	2178	610	161	6,8
Krużłowa Wyżna	1449	670	177	7,4
Krużłowa Niżna	936	294	77	3,3
Polna	1109	335	88	3,7
Ptaszkowa	3054	1565	413	17,4
Siołkowa	1988	670	177	7,4
Stara Wieś	989	275	72	3,1
Stróże	2438	1345	355	14,9
Wawrzka	422	110	29	1,2
Wyskitna	616	189	50	2,1
Gmina Grybów – Razem	23100	8998	2376	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Jak wynika z danych zamieszczonych w tablicy 7 w Gminie Grybów zebrano ogółem – 8998 m³ odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych. W badanej strukturze przeważają odpady pochodzące z sołectw: Ptaszkowa – 17,4%, Stróże –

13,5% oraz Biała Niżna – 13,5%. Natomiast śladową ilością odznaczyło się sołectwo Chodorowa, gdzie udział w analizowanej strukturze odpadów nie sięgnął poziomu – 1%.

Tablica 8. Struktura odpadów komunalnych zebranych z gospodarstw domowych w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.

Sołectwa	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²	Ilość odpadów komunalnych w Mg	Wskaźniki	
				osób/km ²	Mg/km ²
Biała Niżna	2491	9,37	317	265,84	33,83
Binczarowa	1201	13,28	66	90,43	4,96
Chodorowa	267	2,48	10	107,66	4,03
Cieniawa	1403	9,23	146	152,00	15,81
Florynka	1445	18,74	135	77,10	7,20
Gródek	1114	15,57	103	71,54	6,61
Kąclowa	2178	14,24	161	152,94	11,30
Krużłowa Wyżna	1449	7,71	177	187,93	22,95
Krużłowa Niżna	936	5,26	77	177,94	14,63
Polna	1109	6,60	88	168,03	13,33
Ptaszkowa	3054	18,16	413	168,17	22,74
Siołkowa	1988	9,05	177	219,6	19,55
Stara Wieś	989	7,53	72	131,34	9,56
Stróże	2438	7,45	355	327,24	47,65
Wawrzka	422	4,14	29	101,93	7,00
Wyskitna	616	4,19	50	147,01	11,93
Gmina Grybów - Razem	23100	153	2376	150,98	15,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Dane zestawione w tablicy 8 informują, iż najwięcej odpadów w 2006 roku zebrano w sołectwie Ptaszkowa (413 Mg), co stanowi – 17% ogółu odpadów nagromadzonych na terenie Gminy i spowodowane jest występowaniem największej liczby mieszkańców. Najwyższymi wskaźnikami w badanym przedmiocie odznaczały się wsie Stróże – 47,65 Mg/km² i Biała Niżna – 33,83 Mg/km².

Elektroenergetyka

Obszar Gminy Grybów obsługiwany jest przez – Rejon Energetyczny w Nowym Sączu. Gmina jest zelektryfikowana w 100%.

Jak stanowią zapisy w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grybów (2005 rok) – występuje zbiorczy system zaopatrzenia jednostki w energię elektryczną poprzez:

- linie napowietrzne najwyższego napięcia – 110 kV (Nowy Sącz – Grybów, Grybów – Gorlice),
- linie napowietrzne średniego napięcia – 15 kV, 30 kV,
- linie napowietrzne niskiego napięcia – 380/220 V,
- linie kablowe niskiego napięcia – 380/220 V,
- stacje transformatorowe – 110/30/15 kV (Grybów),
- stacje transformatorowe – 15/0 kV.

Gazyfikacja

Za gazyfikację terenu Gminy odpowiada – Zakład Gazowniczy Jasło. Według danych uzyskanych z UG Grybów – Gmina zgazyfikowana jest w 77%. Sieć gazociągowa doprowadzona jest do wszystkich sołectw Gminy Grybów. Na podstawie danych zamieszczonych w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grybów, utrzymuje się zasilanie Gminy w gaz poprzez:

- stację redukcyjno – pomiarową I stopnia o przepustowości nominalnej – 1600 Nm³/h, zlokalizowaną w sołectwie Siołkowa,
- stację redukcyjno – pomiarową I stopnia o przepustowości nominalnej – 1600 Nm³/h, zlokalizowaną w sołectwie Florynka,
- sieć gazową średniego ciśnienia (lokalną),
- przebiegającą przez teren Gminy sieć wysokiego ciśnienia:
  - DN 250 PN 6,3 MPa relacji Wygoda – Grybów,
  - DN 250 PN 2,5 MPa relacji Gorlice – Grybów,
  - DN 200 PN 2,5 MPa relacji Grybów – Nowy Sącz,
  - DN 200 PN 2,5 MPa relacji Grybów – Krynica,
  - DN 50 PN 2,5 MPa odgałęzienie do SRP Ptaszkowa,
  - DN 65 PN 2,5 MPa odgałęzienie do SRP Florynka,
  - DN 50 PN 2,5 MPa odgałęzienie do SRP Florynka Huta.

W tablicy 9 na podstawie danych zebranych z GUS dokonano charakterystyki sieci gazowej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.

Tablica 9 . Charakterystyki sieci gazowej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Długość czynnej sieci rozdzielczej w km	-	254,0	-	-	254,0	254,0	256,5
Liczba czynnych połączeń do budynków mieszkalnych w szt.	0	4.294	4.396	4 402	4 414	4 431	4 456
Liczba odbiorców gazu w szt.	0	3 607	3 666	2 152	1.353	-	1 622
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych w tys. m ³	-	1 728,80	2.291,60	1.324,90	-	-	1.213,60

Zródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Analiza danych statystycznych ujętych w tablicy 9 wskazuje, że długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie Gminy wynosi – 256,5 km oraz w omawianym horyzoncie czasowym uległa zwiększeniu zaledwie o 1%. Liczba przyłączeń do budynków mieszkalnych w 2005 roku wynosiła 4 456 sztuk i wzrosła w analizowanym okresie czasu o 4%. Największą liczbę odbiorców gazu zanotowano w roku 2001 (3 666), z kolei najniższą w roku 2003 (1 353). Największym zużyciem gazu odznaczał się rok 2001, natomiast najmniej gazu gospodarstwa domowe zużyły w roku 2005 efektem czego odnotowano spadek zużycia o 47%. W tym miejscu zaznaczyć należy, że zużycie gazu ukierunkowane jest w głównej mierze do celów bytowych. Wysokie koszty korzystania z tego rodzaju energii powodują, że wykorzystywanie go do celów grzewczych przejawia się jedynie w śladowych ilościach.

Łączność

Gmina Grybów należy do strefy numerycznej w Nowym Sączu. Połączenia telefoniczne dla obszaru Gminy realizuje centrala telefoniczna – ANIMEDIA w Grybowie. Jednostka jest strefonizowana w 100 %. Placówek usług telefonicznych na terenie Gminy nie zlokalizowano. Do operatorów telefonii działających na omawianym obszarze zaliczyć należy: TELBESKID, TELE 2, TP S.A., ENERGIT. Liczba obsługiwanych przez wymienione podmioty abonentów równa się – 6000.

W Gminie działają - 2 urzędy pocztowe tj.:

- Urząd Pocztowy Grybów – filie: Ptaszkowa, Florynka, Krużłowa,
- Urząd Pocztowy Stróże.

Komunikacja

Dostępność komunikacyjną Gminie zapewniają dogodne połączenia drogowe i kolejowe. Do ważniejszych przyłączy drogowych należy zaliczyć:

- drogę krajową nr 28 (tzw. trasę karpacką biegnącą przez województwa małopolskie i podkarpackie) – na trasie: Nowy Sącz – Grybów – Gorlice,
- drogę wojewódzką nr 981 – na trasie:
  - w kierunku północnym – Grybów – Tarnów,
  - w kierunku południowym – Grybów – Krynica.

Poza wyżej wymienionymi przez teren Gminy biegną następujące odcinki dróg powiatowych:

- drogi powiatowe zbiorcze:
  - DP nr 25132 Ropa – Wawrzka,
  - DP nr 25315 Paszyn – Mogilno – Kruźlowa,
  - DP nr 25316 Korzenna – Kruźlowa,
  - DP nr 25317 Ptaszkowa – Wojnarowa,
  - DP nr 25318 Grybów – Kruźlowa,
  - DP nr 25319 Stróże – Łuźna,
  - DP nr 25322 Ptaszkowa do drogi DK nr 98,
  - DP nr 25323 Królowa Górna – Ptaszkowa – Grybów,
  - DP nr 25324 Zawada – Florynka,
  - DP nr 25327 Florynka – Izby,
- drogi powiatowe lokalne:
  - DP nr 25320 Gródek – Biała Niżna – Ropa,
  - DP nr 25321 Gołąbkowice – Mysłów – Cieniawa.

Jak wynika z dostępnych danych GUS łączna długość dróg gminnych w 2000 roku wynosiła – 555 km z czego odcinków o nawierzchni twardej zanotowano – 345 km. Liczba dróg o nawierzchni ulepszonej w 2000 wzrosła o 4 km w stosunku do roku poprzedniego. W roku 2000 na terenie Gminy Grybów remontowano drogi na łącznej długości 11 km czyli w odniesieniu do roku 1999 wyremontowano o 56% (14 km) odcinków mniej.

Celem dokładniejszej analizy powyższej tematyki, w tablicy 10 dokonano charakterystyki dróg w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 roku.

Tablica 10. Charakterystyka dróg w sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.

Wyszczególnienie	Długość dróg gminnych w km			Remonty dróg gminnych w km
	ogółem	w tym o nawierzchni twardej	w tym ulepszonej	
Biała Niżna	54	11	46	5
Binczarowa	31	4	27	3
Chodorowa	8	2	6	1
Cieniawa	28	6	23	2
Florynka	34	12	24	3
Gródek	64	5	59	5
Kąclowa	68	12	59	6
Krużłowa Wyżna	23	5	18	2
Krużłowa Niżna	21	6	15	2
Polna	21	5	16	3
Ptaszkowa	76	11	67	5
Siołkowa	48	6	42	4
Stara Wieś	18	5	13	3
Stróże	30	8	22	2
Wawrzka	17	3	14	1
Wyskitna	14	3	11	1
Razem	555	104	462	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Analiza danych przedstawionych w tablicy 10 wykazuje, że najdłuższe odcinki dróg gminnych biegną przez sołectwa: Ptaszkowa – 76 km, Kąclowa – 68 km, Gródek – 64 km. Również na terenie tych sołectw znajdują się najdłuższe odcinki o powierzchni ulepszonej. Najwięcej odcinków o nawierzchni twardej zlokalizowanych jest na terenie: Florynki i Kąclowej – po 12 km oraz wsi Ptaszkowa – 11 km. Najdłuższe odcinki dróg będących w remoncie przebiegają przez Króźłową Wyżną – 6 km oraz przez Gródek i Ptaszkową – po 5 km każdy.

Na podstawie danych dostarczonych z UG Grybów stwierdzono również, że:

- największą gęstością dróg ogółem charakteryzują się kolejno: Ptaszkowa – 0,49 km/km², Kąclowa – 0,44 km/km², Gródek – 0,42 km/km²,
- z kolei przeważającym zagęszczeniem dróg o nawierzchni twardej cechują się sołectwa Florynka i Kąclowa (0,08 km/km² każde) oraz Biała Niżna i Ptaszkowa (0,07 km/km² każde),
- Ptaszkowa (0,43 km/km²) oraz Gródek (0,38 km/km²) i Kąclowa (0,38 km/km²) odznaczają się największą w Gminie gęstością dróg o powierzchni ulepszonej,
- w sołectwach Kąclowa (0,04 km/km²) oraz Biała Niżna, Gródek i Ptaszkowa (0,03 km/km² każde) skupia się największe zagęszczenie dróg remontowanych,

co przedstawia tablica 11.

Tablica 11. Gęstość dróg w sołectwach Gminy Grybów w km/km² w 2006 r.

Wyszczególnienie	Gęstość dróg gminnych w km			Remonty dróg gminnych w km
	ogółem	w tym o nawierzchni twardej	w tym ulepszonej	
Biała Niżna	0,35	0,07	0,30	0,03
Binczarowa	0,20	0,03	0,17	0,02
Chodorowa	0,05	0,01	0,03	0,01
Cieniawa	0,18	0,04	0,15	0,01
Florynka	0,22	0,08	0,15	0,02
Gródek	0,42	0,03	0,38	0,03
Kąclowa	0,44	0,08	0,38	0,04
Krużłowa Wyżna	0,15	0,03	0,11	0,01
Krużłowa Niżna	0,13	0,04	0,09	0,01
Polna	0,13	0,03	0,10	0,02
Ptaszkowa	0,49	0,07	0,43	0,03
Siołkowa	0,31	0,04	0,27	0,03
Stara Wieś	0,11	0,03	0,08	0,02
Stróże	0,19	0,05	0,14	0,01
Wawrzka	0,11	0,02	0,09	0,01
Wyskitna	0,09	0,02	0,07	0,01
Razem	3,57	0,68	2,94	0,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Prócz połączeń drogowych dostępność komunikacyjną Gminie zapewnia kolej. Nie odgrywa ona znaczącej roli jeżeli chodzi o komunikację wewnątrzgminną (stacje zlokalizowane są w sołectwach Stróże i Ptaszkowa). Jednak jest ona istotna z punktu widzenia połączeń w skali ponadlokalnej z uwagi na fakt, że stacja Stróże stanowi jeden z głównych węzłów komunikacji kolejowej na terenie powiatu nowosądeckiego. Z tego miejsca rozchodzą się linie kolejowe do: Tarnowa, Nowego Sącza, Krynicy, Chabówki, Jasła i Zagórza. Jako ważniejsze trasy kolejowe wskazać tu należy:

- Nowy Sącz – Stróże – odcinek ten jest fragmentem zelektryfikowanej linii Tarnów – Stróże – Nowy Sącz – Muszyna – Plavec. W ciągu kolei transwersalnej jest to obecnie jedyny odcinek dwutorowy. Między Kamionką i Mszalnicą znajduje się tunel, a przed Grybowem malowniczy zjazd po pętli prawie 360 stopni,
- Stróże – Jasło – Zagórz – odcinek ze Stróży do Jasła jest zelektryfikowany.

Zidentyfikowane problemy dotyczące ład przestrzennego Gminy Grybów

Ograniczenia rozwoju wynikają w głównej mierze z:

- niewystarczającego systemu wodociągów w Gminie – co obniża poziom życia mieszkańców,
- braku dostatecznego systemu kanalizacji – co jest przyczyną złej jakości wód powierzchniowych oraz ma degradujący wpływ na estetykę Gminy – właściwy system kanalizacji pozwoli zniwelować ten problem,
- niewystarczającego systemu utylizacji ścieków,
- złego stanu technicznego dróg powiatowych i gminnych oraz ich parametrów, co ogranicza powiązania wewnętrzne i potęguje uciążliwość wynikająca z ruchu samochodowego,
- ukształtowania terenu i jego dywersyfikacji, co powoduje wyższe koszty realizacji sieci infrastruktury technicznej oraz komunikacji.

Z uwagi na przeznaczenie niniejszego dokumentu uznano za zasadne zidentyfikowanie możliwości rozwoju Gminy w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji, które związane są z:

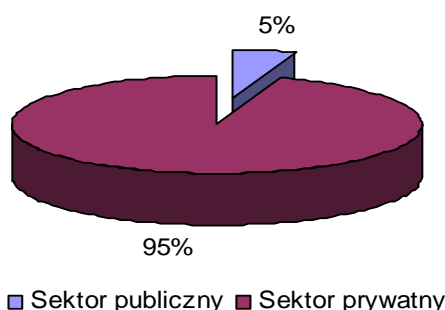
- dużymi zasobami wody powierzchniowej rzeki Biała, jej dopływów oraz zasobami wody podziemnej, są możliwe do gospodarczego wykorzystania,
- dobrym dostępem do źródeł energii elektrycznej, wynikającym z położenia Gminy w stosunku do Głównych Punktów Zasilania – 110 kV (Nowy Sącz – Grybów, Grybów – Gorlice) oraz istniejącej w tym rejonie sieci średniego i niskiego napięcia – przebiegających również przez obszar Gminy, jak również występowania stacji transformatorowych,
- występowaniem na terenie Gminy gazu przewodowego średniego i wysokiego ciśnienia (nić ponadlokalna przechodząca przez obszar Gminy),
- rozwiniętą siecią łączności (stefonizowanie w 100%),
- dogodną dostępnością komunikacyjną z pozostałą częścią kraju – zarówno drogową (droga krajowa nr 28, droga wojewódzka nr 977) jak i kolejową (ważny węzeł kolejowy – Stacja Stróże).

1.2.3. Gospodarka

Struktura własności podmiotów gospodarczych

Analizę struktury własności podmiotów gospodarczych warto przeprowadzić na tle całego powiatu nowosądeckiego (rys. 4). Analiza ta oddaje specyfikę gospodarczą omawianego obszaru zwracając uwagę na dominujące w niej sektory.

Rysunek 4. Struktura własności podmiotów gospodarczych w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

W powiecie nowosądeckim (rys. 4) na ogólną liczbę – 9733 podmiotów gospodarki narodowej (zarejestrowanych w systemie REGON) w roku 2005, na sektor prywatny przypada – 9245 podmiotów, co daje 95% ogólnej liczby zarejestrowanych. Dominującą część sektora prywatnego stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 84%. Pozostałą część tworzą: stowarzyszenia i organizacje społeczne – 3,3%, spółki prawa handlowego – 3,1%, spółdzielnie – 0,5%, spółki z udziałem kapitału zagranicznego – 0,3% oraz fundacje – 0,2%.

W myśl powyższego struktura podmiotów na obszarze Gminy Grybów wykazuje dominację jednostek prywatnych (na – 736 całkowitej ilości zarejestrowanych podmiotów – 704 stanowi własność prywatną). Niniejsza analiza wykazała – 32 podmioty o własności państwowej. Struktura taka stanowi odbicie charakteru obszarów Gminy, w których dominują inwestycje o charakterze prywatnym, a udział sektora publicznego jest ograniczony do niezbędnych instytucji administracyjnych, edukacyjnych, ochrony zdrowia, itp. Szczegółowych danych w tym zakresie dostarcza tablica 12

Tablica 12. Jednostki zarejestrowane w układzie sektorów w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor publiczny						Sektor prywatny						
		ogółem	jednostki prawa budżetowego państwowe i komunalne	przedsiębiorstwa państwowe	spółki prawa handlowego	spółki z udziałem kapitału zagranicznego	gospodarstwa pomocnicze	ogółem	osoby fizyczne	spółki prawa handlowego	spółki z udziałem kapitału zagranicznego	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
Powiat Nowosądecki – ogółem	9733	488	407	1	14	1	3	9245	7776	289	31	51	16	307
Gmina Chełmiec	1166	47	44	0	1	0	1	1119	980	31	3	3	1	25
Gmina Grudek nad Dunajcem	332	30	27	0	1	0	0	302	254	5	0	1	0	11
Gmina Grybów	736	32	30	0	1	0	0	704	622	15	1	2	2	24
Gmina Kamionka Wielka	301	19	16	0	0	0	0	282	240	6	0	2	1	12
Gmina Korzenna	410	29	27	0	0	0	0	381	332	2	0	2	0	22
Gmina Łabowa	188	10	8	0	0	0	0	178	149	9	1	1	1	8
Gmina Łącko	619	41	38	0	0	0	0	578	492	15	2	4	1	27
Gmina Łososina Dolna	408	27	23	0	0	0	0	381	328	12	0	4	1	11
Gmina Nawojowa	324	24	18	1	0	0	0	300	262	9	3	2	2	6
Gmina Podegrodzie	407	28	24	0	1	0	0	379	315	11	2	3	1	22
Gmina Rytro	123	10	8	0	0	0	0	113	96	3	0	0	0	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po dokonaniu analizy danych zamieszczonych w tabelicy 12 można stwierdzić, że najwięcej jednostek zarówno sektora publicznego jak i prywatnego odnotowano w Chełmcu, odpowiednio: 9,6% i 12,1%. W Gminie Grybów procentowy stosunek zarejestrowanych jednostek sektora publicznego do ogółu zarejestrowanych w powiecie nowosądeckim wynosi – 6,5% (co daje jej 3 miejsce), natomiast jednostek sektora prywatnego – 7,6% (co umiejscawia ją na drugiej pozycji). Liczba podmiotów działających na danym terenie w dużym stopniu determinowana jest jego wielkością. Biorąc pod uwagę fakt, że zarówno gmina Chełmec jak i Grybów należą do największych w powiecie – ich dominacja w tej dziedzinie wydaje się być uzasadniona.

Poniżej, w tabelicy 13 przedstawiono jednostki zarejestrowane w układzie sektorów w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.

Tablica 13. Jednostki zarejestrowane w układzie sektorów w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ogółem		640	692	734	738	753	708	736
Sektor publiczny	Ogółem	22	23	25	28	33	31	32
	jednostki prawa budżetowego państwowe i komunalne	4	6	21	24	29	29	30
	przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1	1	0	0
	spółki handlowe	2	2	2	2	2	1	1
	gospodarstwa pomocnicze	0	0	0	0	0	0	0
Sektor prywatny	Ogółem	618	669	709	710	720	677	704
	osoby fizyczne	-	-	637	634	643	597	622
	spółki handlowe	8	9	11	11	13	14	15
	spółki z udziałem kapitału zagranicznego	-	-	0	1	1	1	1
	spółdzielnie	2	2	2	2	2	2	2
	fundacje	1	1	2	2	2	2	2
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	2	14	22	22	23	24	24

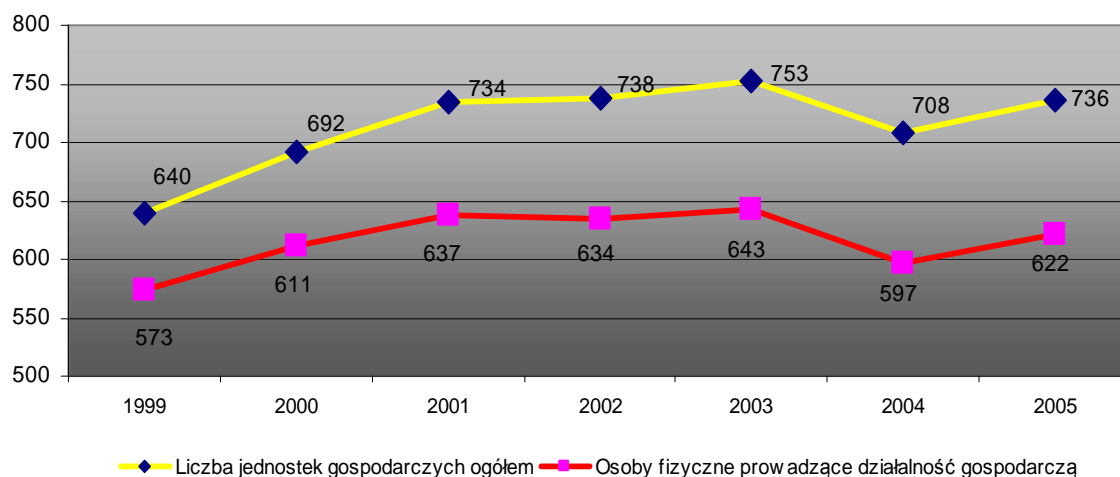
Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeprowadzając analizę historyczną (tab. 13) w badanym przedmiocie na obszarze Gminy Grybów można stwierdzić, iż od 1999 roku do roku 2003 liczba wszystkich

zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ulegała wzrostowi. W 1999 roku zanotowano 640 jednostek gospodarczych i był to najniższy wynik w analizowanym przedziale czasowym. Natomiast w roku 2003 liczba wszystkich podmiotów gospodarczych osiągnęła maksimum – 753 podmiotów. Nastąpił w tym okresie wzrost ich liczby o 17,6%. W roku 2004 nastąpił spadek a rok później odnotowano kolejny wzrost. W roku 2005 liczba jednostek gospodarczych wynosiła – 736 podmiotów i była niższa od rekordowego roku 2003 (w analizowanym okresie) o 2,2%.

Koniecznej analizy wymagają osoby fizyczne w działalności gospodarczej. Są one głównym elementem struktury własności gospodarczej zarówno w regionie, subregionie jak również w samej Gminie Grybów. Rysunek 5 obrazowo wskazuje, iż wszelkie zmiany w wielkości tej pozycji począwszy od roku 2002 - przekładają się wprost proporcjonalnie na wielkości ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Ponadto warto zaznaczyć, iż powszechnie przyjmuję się że jeden (ZOF) zakład osoby fizycznej generuje 1,7 miejsca pracy.

Rysunek 5. Liczba jednostek gospodarczych i osoby fizyczne w działalności gospodarczej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie rysunku 5 można stwierdzić, że na przełomie lat 1999 – 2003 wzrost ogólnej liczby jednostek gospodarczych wyniósł – 18%, z kolei liczba osób fizycznych w działalności gospodarczej uległa zwiększeniu o 12%. W kolejnych latach dynamika wzrostu ogólnej liczby jednostek gospodarczych i osób fizycznych w działalności

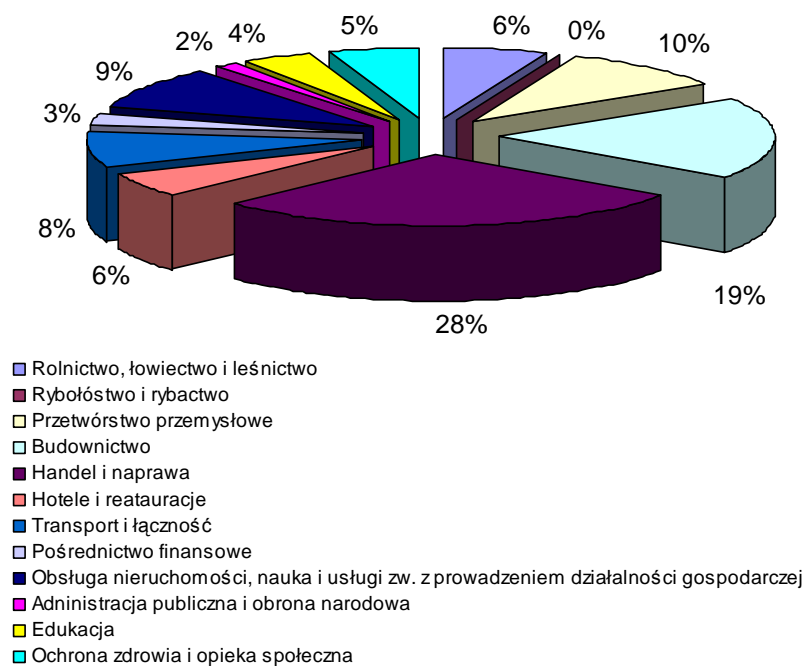
gospodarczej charakteryzuje się zbliżonym trendem. W roku 2004 zarówno pozycja ogólnej liczby jednostek gospodarczych, jak i osób fizycznych notuje znaczny spadek o odpowiednio 6% i 7,1%. Rok 2005 przynosi w przypadku obydwu pozycji wzrost o 4,2% (osoby fizyczne w działalności gospodarczej) i 3,9% (ogólna liczba zarejestrowanych jednostek gospodarczych).

Struktura podstawowych branż

Specyfika lokalnej gospodarki Gminy Grybów znajduje odzwierciedlenie w strukturze branżowej podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Możliwie jak najbardziej dokładną charakterystykę takiej struktury oddaje rozbieżność podmiotów w ramach Polskiej Klasyfikacji Działalności. Analogicznie jak w powyższym punkcie niniejszego opracowania analiza przedstawiona zostanie na tle powiatu nowosądeckiego.

Rysunek 6 obrazuje podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD w powiecie nowosądeckim, w 2005 roku.

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rej. REGON wg wybranych sekcji PKD w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r.

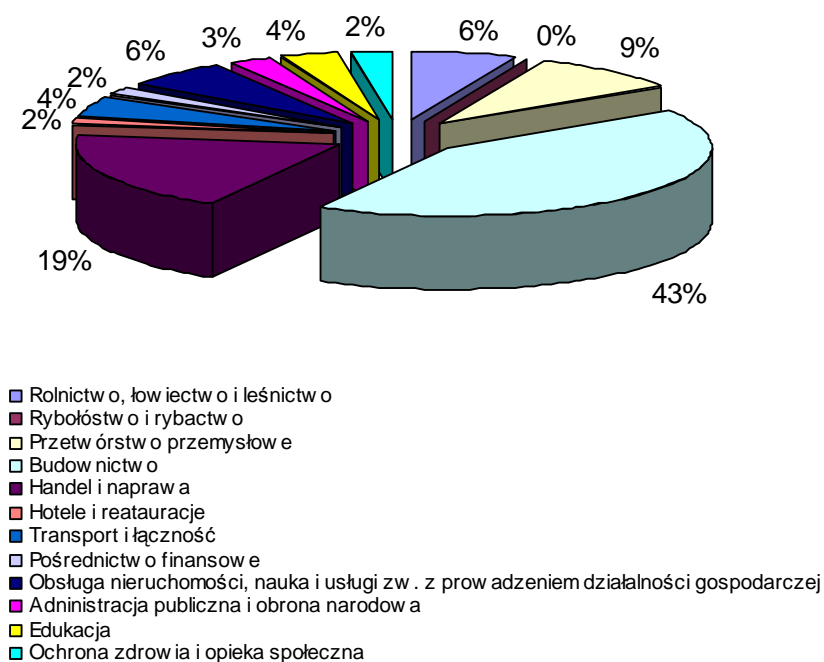

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z rysunku 6 wynika, że na terenie całego powiatu nowosądeckiego dominują podmioty świadczące usługi w zakresie handlu i napraw (w roku 2005 – 2522 podmiotów, co stanowi ponad 28% ogółu podmiotów). Następnie plasują się firmy związane z budownictwem (1707 podmiotów – 19% ogółu). Natomiast przeciętna ilość podmiotów skupia się na działalności dotyczącej sfery przemysłu, obsługi nieruchomości firm i nauki, transportu i łączności – odpowiednio 853; 845; 723, a w ujęciu procentowym – 10%; 9%; 8%. Najmniej jest podmiotów ze sfery administracji publicznej i obrony narodowej – 135, co stanowi – 2%. Wartości w pozycji rybołówstwo i rybactwo nie sięgają – 1% (3 podmioty).

Rysunek 7 charakteryzuje podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD w Gminie Grybów, w 2005 roku.

Rysunek 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rej. REGON wg wybranych sekcji PKD w Gminie Grybów– stan na koniec 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej dla Gminy Grybów zaprezentowana na

rysunku 7 daje przekonanie, że w omawianej Gminie dominują podmioty świadczące usługi z zakresu budownictwa – 291 (43%), handlu i napraw – 130 (19%) oraz zajmujące się przetwórstwem przemysłowym – 65 (9%). Najmniejszą grupę w badanej zbiorowości tworzą: pośrednictwo finansowe – 12, hotele i restauracje – 12 oraz ochrona zdrowia i opieka społeczna – 17 (wszystkie wymienione stanowią blisko – 2% ogółu przedsiębiorstw). Należy również zaznaczyć, że podmiotów których działalność jest tematycznie powiązana z rybołówstwem i rybactwem na terenie Gminy nie odnotowano w ogóle.

Szczegółowe dane w tym zakresie (dostarczone z UG Grybów – tab. 14) świadczą, że:

- w dominującej na terenie powiatu nowosądeckiego dziedzinie handlu i napraw najwięcej podmiotów świadczących tego rodzaju usługi skupia się w gminie Chełmiec – 15%, Łącko – 6,6% oraz Grybów – 5,1%,
- z zakresu budownictwa najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w Grybowie – 17%, Chełmcu – 8,5% oraz Korzennej – 7,5%,
- sfera administracji publicznej i obrony narodowej (charakteryzująca się najmniejszym odsetkiem podmiotów zarejestrowanych w tej branży na terenie powiatu) skupia najwięcej podmiotów w Gminie Grybów – 13,3%, Łącko – 11,1% oraz Podegrodzie – 10,3%,
- śladowe ilości podmiotów z zakresu rybołówstwa i rybactwa odnotowano w gminach: Gródek nad Dunajcem (1) i Łabowa (1).

Obserwacja danych dotyczących struktury gospodarki na przestrzeni lat funkcjonowania samorządu Gminy Grybów (przedstawiona w tablicy 15), pozwala wyodrębnić jej trzy zasadnicze gałęzie, które nazwać można uznać wiodącymi w rozwoju Gminy. Istotnym jest, iż łączna suma tych gałęzi obejmuje ponad połowę całej lokalnej przedsiębiorczości. Są to wspomniane już: budownictwo handel i naprawa oraz przetwórstwo przemysłowe. Dodać należy iż, w roku 2000 obejmowały one aż – 78% całej gospodarki Gminy Grybów. Z kolei najnowsze dostępne dane wskazują na ich regres do poziomu – 66% (rok 2005).

Tablica 14. Jednostki zarejestrowane w układzie wybranych sekcji klasyfikacji działalności gospodarczej w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Rybołówstwo i rybactwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawa	Hotele i restauracje	Transport i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości, nauka i usługi zw. z prowadzeniem działalności gospodarczej	Administracja publiczna i obrona narodowa	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
Powiat Nowosądecki – ogółem	555	3	853	1 707	2 522	523	723	238	845	135	374	468
Gmina Chełmiec	67	0	130	145	379	21	104	31	104	6	51	32
Gmina Gródek nad Dunajcem	22	1	29	53	93	19	23	8	25	7	17	7
Gmina Grybów	44	0	65	291	130	12	31	12	44	18	25	17
Gmina Kamionka Wielka	16	0	42	56	71	7	32	5	21	6	14	5
Gmina Korzenna	39	0	33	129	73	7	22	10	22	10	24	11
Gmina Łabowa	35	1	18	45	28	6	10	6	10	7	6	5
Gmina Łącko	45	0	66	124	167	21	32	7	48	15	32	20
Gmina Łososina Dolna	46	0	44	56	105	9	45	10	26	5	19	14
Gmina Nawojowa	23	0	33	58	102	8	17	9	21	2	16	7
Gmina Podegrodzie	36	0	27	46	109	7	43	16	38	14	27	7
Gmina Rytro	11	0	4	20	31	14	6	2	9	4	5	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tablica 15 przedstawia jednostki zarejestrowane w układzie wybranych sekcji klasyfikacji działalności gospodarczej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.

Tablica 15. Jednostki zarejestrowane w układzie wybranych sekcji klasyfikacji działalności gospodarczej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	15	15	29	40	61	47	44
Rybołówstwo i rybactwo	0	0	0	0	0	0	0
Przetwórstwo przemysłowe	75	64	68	67	71	66	65
Budownictwo	308	372	341	313	293	265	291
Handel i naprawa	112	104	120	128	129	128	130
Hotele i restauracje	7	7	5	6	6	8	12
Transport i łączność	36	28	32	32	37	35	31
Pośrednictwo finansowe	4	7	13	14	14	14	12
Obsługa nieruchomości, nauka i usługi zw. Z prowadzeniem działalności gospodarczej	27	24	35	46	44	42	44
Administracja publiczna i obrona narodowa	1	11	18	17	17	17	18
Edukacja	21	21	21	21	25	26	25
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	8	10	12	13	13	14	17

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pierwszą gałęzią pod względem wielkości w gospodarce Gminy Grybów jest – *budownictwo*. W 2000 roku wartość wskaźnika dynamiki wzrostu dla budownictwa w stosunku do roku poprzedniego wyniosła – 21%. Również w tym roku zanotowano największą liczbę podmiotów (54%) z pośród lat objętych analizą. Od roku 2000 do roku 2004 obserwuje się intensywny spadek budownictwa w badanym przedmiocie, który sięgnął poziomu – 29%. W roku 2005 zamykającym ramy czasowe analizy omawianej gałęzi gospodarki Gminy, budownictwo stanowiło – 40% gospodarki lokalnej.

Z uwagi na fakt, że dziedzina *handlu* stanowi drugą z wiodących gałęzi rozwoju Gminy Grybów, sytuacja ta wymaga pogłębionej analizy. Najbardziej obrazowymi danymi w tym zakresie będzie liczba sklepów i osób w nich pracujących.

Tablica 16 charakteryzuje liczbę sklepów i pracujących w sklepach w powiecie nowosądeckim w 2003 roku.

Tablica 16. Liczba sklepów i pracujący w sklepach w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2003 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Liczba sklepów	Pracujący w sklepach
Powiat Nowosądecki – ogółem	1249	2637
Gmina Chełmiec	94	188
Gmina Gródek nad Dunajcem	45	94
Gmina Grybów	72	177
Gmina Kamionka Wielka	26	54
Gmina Korzenna	61	91
Gmina Łabowa	22	40
Gmina Łącko	96	180
Gmina Łososina Dolna	52	112
Gmina Nawojowa	37	68
Gmina Podegrodzie	35	89
Gmina Rytro	26	34

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na wstępie analizy danych ujętych w tablicy 16 zaznaczyć należy, że dane liczbowe obejmują jedynie rok 2003 z uwagi na brak statystyk (w banku danych GUS) charakteryzujących badane zjawisko w latach późniejszych. Przechodząc do analizy danych widocznym staje się, że Gmina Grybów zajmuje trzecie miejsce pod względem ilości sklepów i analogiczne miejsce pod względem osób w nich pracujących. Liczebność ta stanowi kolejno – 5,7% wszystkich sklepów znajdujących się na terenie powiatu nowosądeckiego oraz – 6,7% pracowników w nich zatrudnionych.

W tablicy 17 ujęto liczbę sklepów i pracujących w sklepach w Gminie Grybów na przestrzeni lat 1999 – 2005.

Tablica 17. Liczba sklepów i pracujący w sklepach w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba sklepów	66	59	78	80	72	88	92
Pracujący w sklepach	135	126	155	160	177	240	265

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak przedstawia tablica 17 liczba sklepów w badanym okresie stanowiła następujący udział w pozycji handel i naprawy: 1999 – 59%; 2000 – 57%; 2001 - 65%; 2002 – 62%; 2003 – 56%; 2004 – 69%; 2005 – 71%. Handel i naprawy w statystyce GUS obejmuje takie dziedziny jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Jednakże statystyka krajowa nie kataloguje poszczególnie wskazanych składników, podając jedynie liczbę sklepów. Na podstawie powyższego przyjąć można, że liczba sklepów jest czynnikiem determinującym pozycję handel i naprawy, jednak nie odzwierciedlającym w pełni jego struktury. Można przyjąć również, iż statystyczna liczba sklepów reprezentuje pozycję handel i naprawy wg ww. wartości procentowych. Dokonując analizy osób zatrudnionych w sklepach (w analizowanym okresie czasu) zauważyć można, że ich liczebność waha się od 1,9 do 2,9 osoby na jeden sklep.

Jako trzecią z kolei dominującą gałąź lokalnej gospodarki wyżej przedstawiona analiza wykazała – *przetwórstwo przemysłowe*. Rozwój przemysłu w sposób decydujący wpływa na poziom i tempo rozwoju gospodarczego Gminy, gdyż jest on jedynym działem wytwarzającym dobra inwestycyjne. Gmina Grybów należy do jednostek powiatu nowosądeckiego, w których obecność przemysłu w lokalnej gospodarce jest relatywnie bardziej wyrazista. Analiza omawianej gałęzi gospodarki Gminy dowodzi, że rok 1999 był rokiem, w którym odnotowano największą liczbę podmiotów (75) działających w przemyśle. Jednakże liczba ta w stosunku do roku 2005 uległa zmniejszeniu o 13%. W roku 2005 przetwórstwo przemysłowe stanowiło – 9% gospodarki lokalnej, czyli o 3% mniej niż w roku 1999, kiedy to liczba podmiotów związanych z działalnością przemysłową była najwyższa w analizowanym okresie czasu..

Więszymi podmiotami z sektora przemysłowego Gminy są:

- Zakład Napraw Taboru Kolejowego Stróże,
- Zakład Infrastruktury Kolejowej w Nowym Sączu – węzeł kolejowy w Stróżach,
- Stolbud Grybów w Białej Niżnej,
- Hydrometr Sp. z o.o. w Stróżach,
- Spółdzielnia Inwalidów „Karpaty” w Białej Niżnej,
- Huta Szkła – Gawlak Edward we Florynce,
- Ceramika „Stróże” Wrońscy i Wspólnicy Sp. j. w Stróżach,
- Spółdzielczy Zakład Produkcyjno – Usługowy w Białej Niżnej,

- Stacje Paliw w Białej Niżnej, Florynce, Ptaszkowej, Kruźlowej Wyżnej, Stróżach,
- Tartak w Kąclowej,
- Składowisko Odpadów Komunalnych w Białej Niżnej.

W rozwoju gospodarczym Gminy Grybów znaczącą rolę odgrywa również – *rolnictwo i leśnictwo*, na co wskazuje struktura użytkowania terenów Gminy. Z tego względu należy prześledzić zasadnicze trendy i zjawiska, jakie charakteryzują branżę związaną z rolnictwem i leśnictwem.

Strukturę użytkową gruntów w powiecie nowosądeckim przedstawia tablica 18.

Tablica 18. Użytkowania gruntów w powiecie nowosądeckim w ha – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)

Rolnictwo	Użytki rolne	w tym:				Lasy	Pozostałe i niesklasyfikowane
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Powiat Nowosądecki – ogółem	66468	34383	2603	21038	8444	69791	18765
Gmina Chełmiec	5740	3480	125	1665	470	3205	2325
Gmina Gródek nad Dunajcem	3836	2515	40	809	472	2594	2387
Gmina Grybów	8393	3814	35	3772	772	5196	1712
Gmina Kamionka Wielka	2935	1585	8	896	446	2995	371
Gmina Korzenna	7283	4684	106	1694	799	2309	1086
Gmina Łabowa	2680	989	3	1124	564	8525	707
Gmina Łącko	6135	3172	800	1458	705	5737	1423
Gmina Łososina Dolna	4459	2611	620	790	438	548	1424
Gmina Nawojowa	2464	1170	28	840	426	2182	467
Gmina Podegrodzie	4100	2718	515	655	212	1389	885
Gmina Rytro	860	406	4	375	75	3048	284

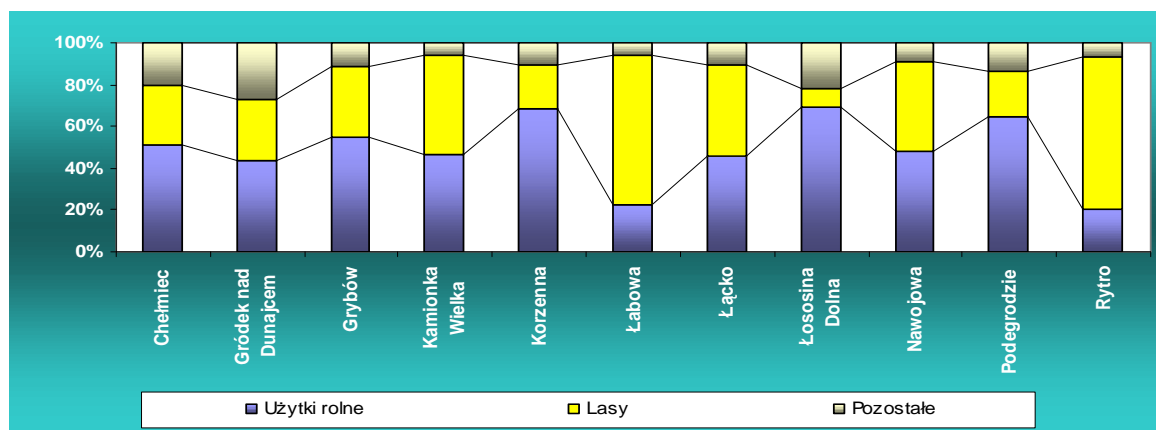
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak przedstawiają dane zamieszczone w tablicy 18, w powiecie nowosądeckim użytki rolne w 2005 roku średnio zajmują – 43% powierzchni, natomiast lasy – 44%. W Gminie Grybów proporcje te są nieco odmienne, użytki rolne – 54%, a lasy – 33%. Analizując powyższą tablicę zauważyć można, że Gmina posiada najwięcej terenów przeznaczonych pod uprawy rolne z pośród badanych gmin wiejskich. Tereny te stanowią – 12,6% użytków rolnych powiatu nowosądeckiego. Struktura użytków rolnych w Gminie przedstawia się następująco: grunty orne – 45,4%, łąki – 45%, pastwiska – 9,2%, sady – 0,4%. Jeżeli chodzi o zalesienie obszaru powiatu, Gmina Grybów plasuje się na trzeciej

pozycji po Łabowej – 12,2% i Łącku – 8,2% z uwagi na fakt, iż lasy Gminy stanowią – 7,4% terenów leśnych powiatu nowosądeckiego.

Graficznym odzwierciedleniem zamieszczonych w tabelicy 18 danych jest rysunek 8.

Rysunek 8. Struktura użytkowania gruntów w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza rysunku 8 wskazuje, że w strukturach użytkowania terenu przez gminy objęte analizą zdecydowanie w większości przypadków przeważają użytki rolne (z wyjątkiem Łabowej i Rytra), na drugim miejscu plasują się lasy (z wyjątkiem Łososiny Dolnej), z kolei na trzecim pozostałe grunty. Badając ową strukturę w Gminie Grybów zauważyć można, że użytki rolne zajmują – 55%, lasy – 34%, pozostałe grunty – 11%.

Celem uszczegółowienia zamieszczonych powyżej danych dotyczących form użytkowania terenu Gminy, przedstawiono w tabelicy 19 formy użytkowania gruntów w poszczególnych jej sołectwach. Z przytoczonych w tabelicy danych można stwierdzić, że największe tereny przeznaczone pod użytkowanie rolne znajdują się w: Ptaszkowej, Kąclowej oraz Gródku – odpowiednio 10,4%, 9,1%, 8,9% ogółu użytków rolnych. Największe skupisko terenów leśnych obszaru Gminy Grybów znajduje się w sołectwie Florynka – 19,5%. Pozostałe i niesklasyfikowane tereny Gminy wynoszą 1120,58 ha a ich największy odsetek zauważyć można w sołectwach Ptaszkowa – 12%, Biała Niżna – 10,8% oraz Kąclowa – 9,4%.

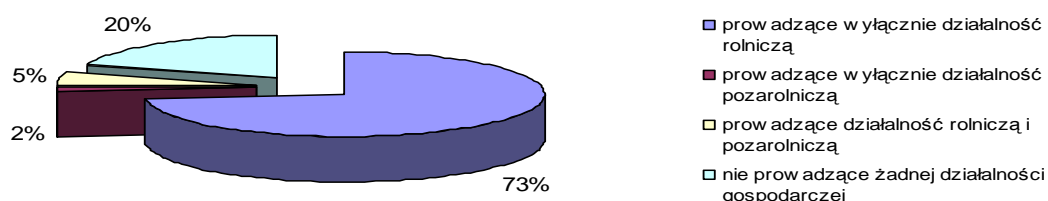
Tablica 19. Formy użytkowania gruntów w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w ha – stan na koniec 2005 r.

Rolnictwo	Użytki rolne	w tym:			Lasy	Pozostałe i niesklasyfikowane
		grunty orne	sady	łąki i pastwiska		
Gmina Grybów - razem	9010,26	6063,39	246,45	2700,42	5169,17	1120,58
Biała Nizna	651,10	463,05	17,45	170,60	164,27	121,38
Binczarowa	578,58	333,51	0,74	244,33	686,98	62,26
Chodorowa	178,54	114,37	35,71	28,46	52,48	17,26
Cieniawa	509,37	303,26	21,46	184,65	351,26	62,70
Florynka	768,88	427,56	3,31	338,01	1007,85	97,31
Gródek	802,73	444,22	15,56	342,95	681,76	72,08
Kacłowa	821,76	518,14	15,46	288,16	496,84	105,69
Krużłowa Wyżna	611,64	553,90	17,77	39,97	81,52	78,07
Krużłowa Niżna	384,57	313,09	15,27	56,21	99,37	42,35
Polna	522,65	433,62	10,16	78,87	80,83	56,58
Ptaszkowa	939,83	503,10	25,47	411,26	740,95	135,21
Siołkowa	735,94	568,52	21,72	145,70	86,64	82,26
Stara Wieś	473,78	351,91	28,47	93,40	235,39	44,24
Stróże	517,16	367,79	13,86	135,51	130,48	96,41
Wawrzka	279,40	181,86	1,91	95,63	112,16	22,78
Wyskitna	234,33	185,49	2,13	46,71	160,39	24,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Z uwagi na fakt, iż użytki rolne zajmują ponad 50% terenu Gminy istotnym jest przedstawienie w analizie podnoszonego tematu – struktury gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Grybów (rys. 9). Po dokonaniu analizy danych zamieszczonych na rysunku stwierdzić można, że – 5% badanych gospodarstw rolnych z terenu Gminy Grybów prowadzi zarówno działalność rolniczą jak i pozarolniczą. Natomiast – 2% badanych utrzymuje się wyłącznie z działalności pozarolniczej. Aż 20% nie prowadzi tak działalności rolniczej jak i działalności pozarolniczej. Z kolei dla dominującej większości – 73% gospodarstw rolnych źródłem utrzymania jest wyłącznie działalność rolnicza. Taka struktura rozkładu gospodarstw rolnych w Gminie będzie miała odzwierciedlenie na lokalnym rynku pracy.

Rysunek 9. Struktura gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Grybów – stan na koniec 2002 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zidentyfikowane problemy dotyczące sfery gospodarczej Gminy Grybów

Zasadnicze problemy dotyczące sfery gospodarczej Gminy Grybów to:

- brak wystarczającego zainteresowania inwestorów z zewnątrz, którzy tworzyliby nowe, stałe miejsca pracy, przyczyniliby się do napływu kapitału oraz stopniowego ożywienia lokalnej gospodarki,
- brak inwestycji wynikający z uwarunkowań ogólnokrajowych takich jak utrudniony dostęp do tzw. „taniach kredytów”, co w efekcie ogranicza również rozwój lokalnej przedsiębiorczości (społeczeństwo nie posiada wystarczających zasobów finansowych, które mogłoby przeznaczyć na inwestycje gospodarcze),
- brak zmian w strukturze lokalnej gospodarki,
- brak wiedzy o nowoczesnych metodach gospodarowania,
- zbyt wolny rozwój środowisk wiejskich,
- często nieuregulowane stosunki własnościowe,
- ograniczone możliwości rozbudowy infrastruktury, budowy budynków mieszkalnych i gospodarskich (ukształtowanie terenu).

1.2.4. Turystyka

Gmina Grybów dysponując oryginalnym pięknem krajobrazu, bogactwem zasobów kulturowych oraz zapleczem turystycznym – jest atrakcyjnym i jednym z piękniejszych miejsc w Małopolsce tworząc tym samym bazę wycieczkową dla turystów pragnących odpocząć z dala do miejskiego zgiełku.

Na terenie jednostki występują walory turystyczne, które z uwagi na zapotrzebowanie zgłaszane przez turystów oraz charakter atrakcji sklasyfikować można w następujący sposób:

- a) walory wypoczynkowe:
  - szlaki turystyczne (oznakowane: 2 zielone, 3 niebieskie, 1 żółto - niebieski),
  - trasy rowerowe (5),
  - ścieżki przyrodnicze (3),
- b) walory krajoznawcze:
  - osobliwości przyrodnicze:
    - na terenie jednostki znajdują się dwa Parki Krajobrazowe tj. – Pasma Brzanki (powierzchnia 15 278 ha) oraz Ciężkowicko – Rożnowski (powierzchnia 17 634 ha),
    - dobrze zachowana szata roślinna,
    - bogata fauna – ok. 30 gatunków zwierząt,
  - elementy kultury materialnej i duchowej:
    - kościoły zlokalizowane na terenie poszczególnych sołectw (5),
    - zabytkowe cmentarze z okresów wojennych (6),
    - pozostałe (kapliczki, budowle a nawet poaustriacki kamieniołom),
    - folklor i sztuka grup etnicznych zamieszkujących te tereny: Lachów, Pogórze i Łemków,
- c) walory specjalistyczne:
  - Ośrodek Rekreacyjno – Wypoczynkowy "Cieniawa",
  - Centrum Szkoleniowo – Rehabilitacyjne im. Ojca Pio w Stróżach.

Na uwadze mając powyższe informacje można wyróżnić następujące formy turystyki występujące na tym obszarze:

- rekreacyjno – wypoczynkowa,

- krajoznawcza,
- sportów sezonowych,
- rodzinna,
- sezonowa,
- weekendowa,
- biznesowa.

Ocena kondycji infrastruktury noclegowej jest jednym z ważniejszych mierników potencjału turystycznego. Decyduje ona o chłonności turystycznej obszaru i warunkuje ruch turystyczny w jego granicach. Należy jednak pamiętać, że dane statystyczne nie uwzględniają wielu miejsc noclegowych. Pozwalają one jedynie na wykonanie pewnych szacunkowych porównań i zestawień.

W tabelicy 20 scharakteryzowano liczbę osób korzystających z bazy noclegowej w Gminie Grybów na przestrzeni lat 2002 – 2005.

Tablica 20. Korzystający z bazy noclegowej w Gminie Grybów w latach 2002 – 2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Ogółem:	2692	2750	3501	4528
w tym turyści zagraniczni	24	75	296	496

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Analizując zebrane w tabelicy 20 dane można jednoznacznie stwierdzić wzrost liczby korzystających z bazy noclegowej w badanym okresie czasu o 68%. Dostrzec można również dwudziestokrotny wzrost liczby turystów z zagranicy. Sytuacja ta świadczy o rosnącym zainteresowaniu Gminą wśród turystów.

Pochodną powyższej analizy jest liczba udzielonych noclegów. Najświeższe dostępne w tym przedmiocie dane GUS dotyczą roku 2000 i informują, że z bazy noclegowej na terenie Gminy skorzystały w tym czasie – 234 osoby.

Zidentyfikowane problemy dotyczące turystyki na terenie Gminy Grybów

- niewystarczająca baza turystyczna – mało pól namiotowych, campingów z odpowiednią infrastrukturą sanitarną,

- brak inwestorów ukierunkowanych na odrestaurowanie i wykorzystanie obiektów zabytkowych położonych na terenie Gminy,
- niedostatecznie rozbudowana baza gastronomiczna ogólnodostępna o stylistyce regionalnej,
- słaba oferta gastronomiczna,
- niepełne wykorzystywanie obiektów ze względu na sezonowość,
- pogarszający się stan niektórych obiektów kulturowych z powodu nieefektywnych sposobów ich ochrony,
- niewystarczające środki w budżecie Gminy na rozwój sektora turystycznego,
- niewystarczająca promocja walorów Gminy,
- wzrastające zróżnicowanie dochodów ludności
- konkurencyjność blisko położonych gmin turystycznych (Krynica, Muszyna, Piwniczna),
- konkurencyjność ofert zagranicznych.

1.2.5. Sfera społeczna

Struktura demograficzna

O pozycji i potencjale gminy decyduje w znacznym stopniu czynnik ludzki i jego kondycja. To właśnie lokalni mieszkańcy tworzą podstawy do jej rozwoju, przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych zasobów naturalnych i technicznych. Z tego też względu konieczne jest prześledzenie płaszczyzny rozwojowej Gminy Grybów, właśnie pod kątem zasobów ludzkich i szerzej społeczno-ekonomicznych.

Podstawowe dane dotyczące charakterystyki ludności w powiecie nowosądeckim zawiera tablica 21, która informuje, że najbardziej zaludnioną gminą powiatu nowosądeckiego (z pośród gmin wiejskich) jest Chełmiec – 12,3% ogółu mieszkańców powiatu, Gmina Grybów stanowi – 11,4% co umiejscawia ją na drugiej pozycji. Liczba mężczyzn zamieszkałych na terenie Gminy Grybów w odniesieniu do ogółu mężczyzn powiatu równa się – 11,5%, natomiast kobiety w Gminie stanowią – 11,3% ogółu populacji kobiet w powiecie. Wskaźnik feminizacji w Gminie Grybów w badanym roku 2005 wynosił – 99.

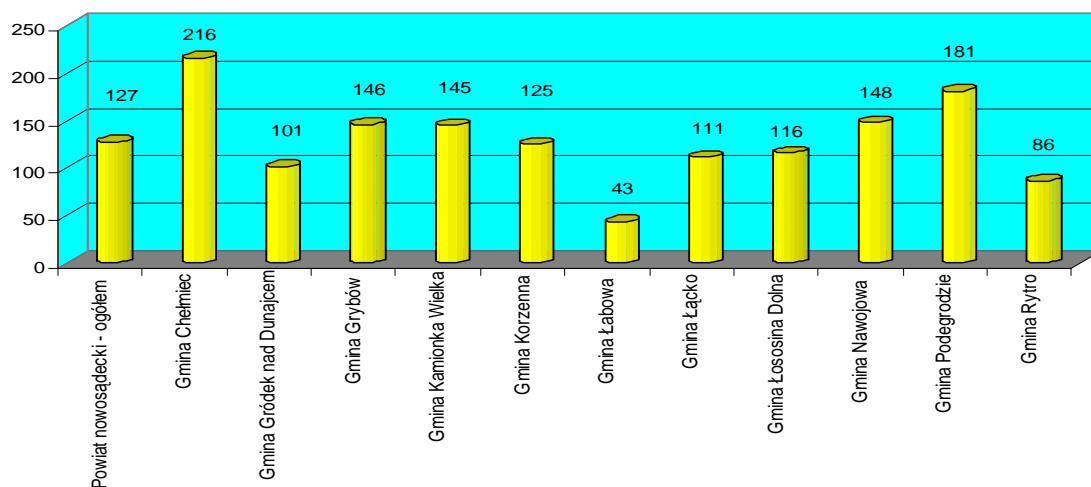
Tablica 21. Podstawowe charakterystyki ludności w powiecie nowosądeckim (wg stałego miejsca zameldowania, gminy wiejskie – 2005 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Gęstość zaludnienia w os/km ²
Powiat Nowosądecki – ogółem	198 745	99 044	99 701	101	127
Gmina Chełmiec	24 500	12 303	12 197	99	216
Gmina Gródek nad Dunajcem	8 957	4.504	4 453	97	101
Gmina Grybów	22 671	11 403	11 268	99	146
Gmina Kamionka Wielka	9 193	4.571	4 622	101	145
Gmina Korzenna	13 515	6 802	6 713	98	125
Gmina Łabowa	5 196	2 618	2.578	99	43
Gmina Łącko	14 904	7.552	7.352	97	111
Gmina Łososina Dolna	9 804	4.959	4.845	98	116
Gmina Nawojowa	7.585	3 787	3 798	101	148
Gmina Podegrodzie	11 612	5 775	5 837	101	181
Gmina Ryto	3 651	1 829	1 822	100	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 10 prezentuje gęstość zaludnienia w powiecie nowosądeckim.

Rysunek 10. Gęstość zaludnienia w powiecie nowosądeckim w 2005 r. w os/km²

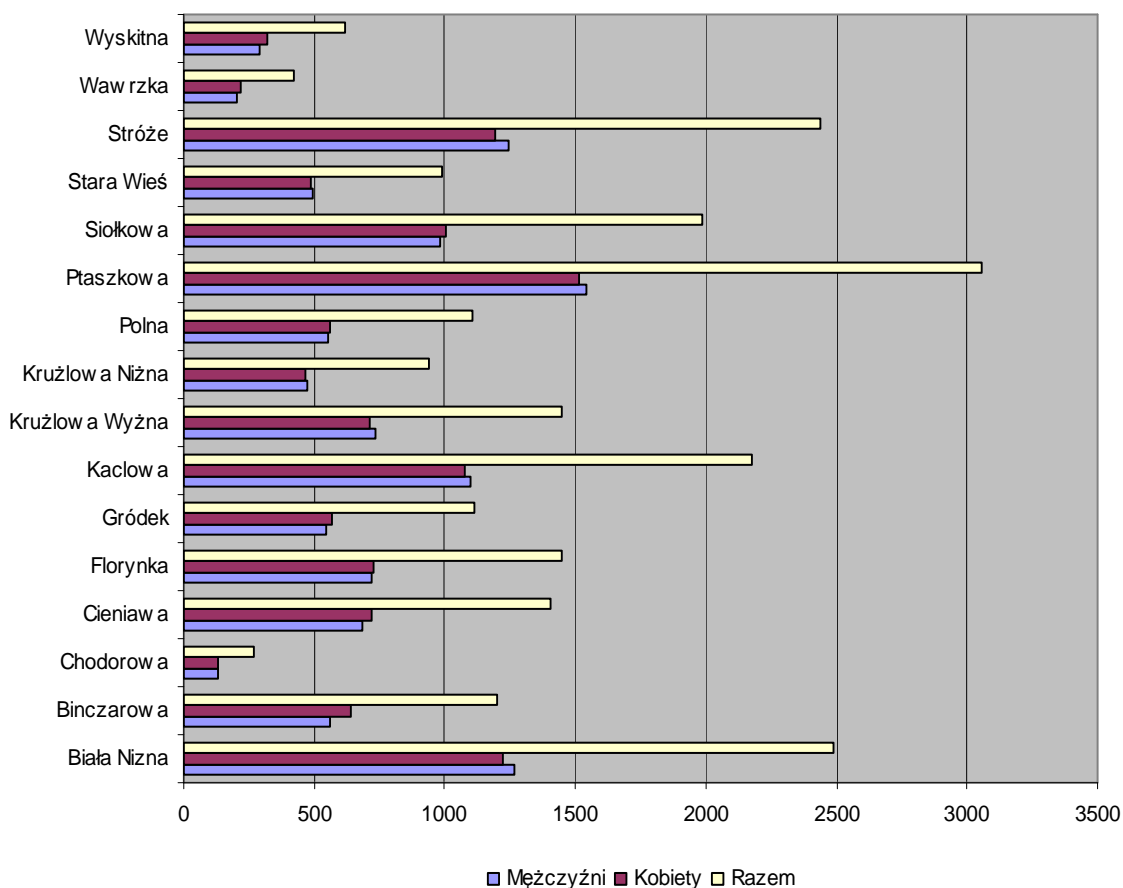
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Grybów będąc jedną z największych gmin w powiecie pod względem powierzchni i ludności, prezentuje również jeden z największych wskaźników gęstości zaludnienia (rysunek 10). Gmina z wynikiem – 146 os/km² plasuje się na czwartym miejscu.

Celem uzupełnienia zamieszczono poniżej informacje dotyczące wybranych uwarunkowań demograficznych dotyczących poszczególnych sołectw Gminy.

Rysunek 11 obrazuje liczbę kobiet i mężczyzn w sołectwach Gminy Grybów.

Rysunek 11. Liczba kobiet i mężczyzn w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów – stan na 31.12.2006

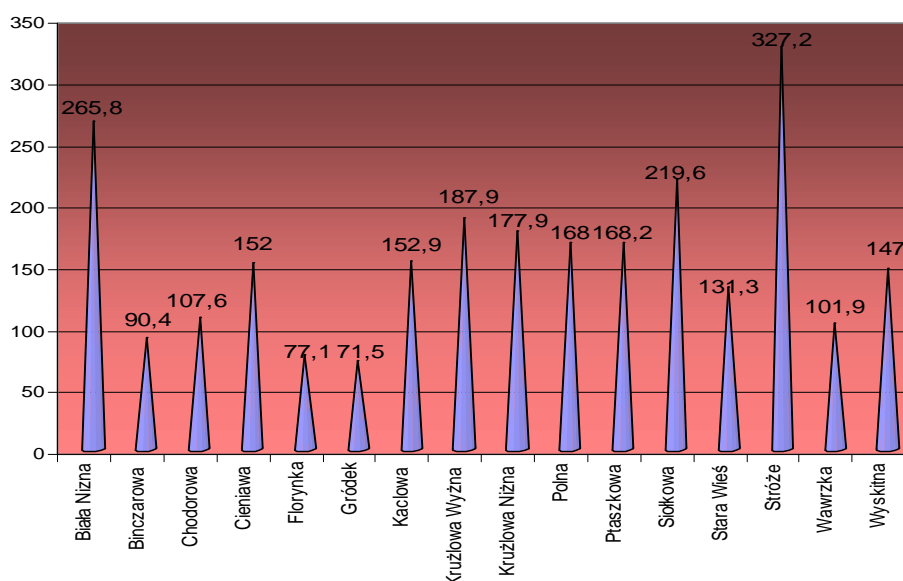
Źródło opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Jak widać na rysunku 11 najbardziej zaludnionym sołectwem Gminy jest Ptaszkowa – 3054 osoby (13,2% ogółu ludności Gminy Grybów). W Ptaszkowej liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn o 30 osób. Za ciekawe zjawisko należy uznać, że Ptaszkowa jest jedyną z największych sołectw Gminy Grybów zaraz po sołectwie Florynka a zaludnienie w tych dwóch wsiach jest niewspółmierne (ludność Florynki oscyluje w granicach 1445 co daje jej siódme miejsce pod względem wielkości zaludnienia). Za sołectwo liczące najmniej mieszkańców należy wskazać Chodorową – 267 osób.

Liczebność wsi to nieco ponad – 1% ogółu ludności Gminy. Analizując rysunek można dostrzec również, że w poszczególnych wsiach wahania wielkości liczby kobiet a mężczyzn nie zaliczają się do większych.

Aby zamieszczone powyżej dane odnośnie zaludnienia sołectw Gminy uczynić przejrzystszymi, na rysunku 12 przedstawiono gęstość zaludnienia w sołectwach Gminy Grybów.

Rysunek 12. Gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 r. w os/km²

Źródło opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Badając gęstość zaludnienia, która stanowi przedmiot charakterystyk ujętych na rysunku 12 zauważyć można, iż najgęściej zaludnionym sołectwem Gminy Grybów są Stróże – 327,2 os/km². Na drugim miejscu plasuje się Biała Niżna z wynikiem – 265,8 os/km². Najmniej zaludnionymi sołectwami Gminy są Gródek – 71,5 os/km² oraz Florynka – 77,1 os/km². Analizując rysunek dostrzec można, że średnia gęstość zaludnienia w Gminie waha się od 147 os/km² do 177,9 os/km².

Kolejne szczegółowe informacje dotyczące aspektów demograficznych w Gminie Grybów prezentuje tablica 22. Dokonano w niej prezentacji ludności Gminy Grybów na przestrzeni lat 1999 – 2006.

Tablica 22. Ludność Gminy Grybów w latach 1999 – 2006

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	21847	21772	21943	22105	22269	22453	22671	23100
Mężczyźni	11018	10974	11060	11139	11213	11295	11403	11572
Kobiety	10829	10798	10883	10966	11056	11158	11268	11528
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	98,2	98,3	98,3	98,4	98,5	98,7	98,8	99,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i UG Grybów.

Analiza historyczna zagadnień społecznych Gminy Grybów, przeprowadzona na podstawie danych zamieszczonych w tablicy 22 wskazuje na ustabilizowany poziom liczby ludności. W kolejno badanych latach (począwszy od roku 2000) odnotowano niewielki wzrost populacji o blisko 7%, przy czym w roku 2006 nastąpił skok wartości o 1,9%. Zauważyć można również, że w każdym z badanych lat liczba mężczyzn przewyższała liczbę kobiet. Potwierdzeniem takiego stanu są poszczególne wielkości wskaźnika feminizacji, który w badanym okresie nie przekroczył poziomu – 100.

W tablicy 23 zamieszczono dane dotyczące przyrostu naturalnego w Gminie w latach 1999 – 2005.

Tablica 23. Przyrost naturalny w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Małżeństwa	142	145	124	143	138	131	143
Urodzenia (żywe)	375	363	348	353	337	313	353
Zgony	173	156	168	173	164	139	153
Przyrost naturalny	202	207	180	180	173	174	200

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak przedstawiono w tablicy 23 saldo przyrostu naturalnego w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005 było zawsze dodatnie. Największa jego wartość przypadła na 2000 rok – 207. Najwięcej urodzeń żywych odnotowano w 1999 roku – 375. W tym również roku wskaźnik umieralności był jeden z wyższych w badanym okresie i wyniósł – 173. Przyrost naturalny osiągnął najmniejszą wartość w 2003 roku – 174. Rok później zanotowano najmniejszą ilość urodzeń – 313 oraz zgonów – 139.

Tablica 24 przedstawia dane charakteryzujące ruch ludności w powiecie nowosądeckim w 2005 roku.

Tablica 24. Ruch ludności w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Napływ	Odływ	Saldo
Powiat Nowosądecki – ogółem	1 801	1 837	-36
Gmina Chełmiec	342	186	156
Gmina Gródek nad Dunajcem	71	86	-15
Gmina Grybów	172	154	18
Gmina Kamionka Wielka	69	88	19
Gmina Korzenna	87	109	-22
Gmina Łabowa	46	48	-2
Gmina Łącko	103	105	-2
Gmina Łososina Dolna	76	85	-9
Gmina Nawojowa	75	70	5
Gmina Podegrodzie	143	78	65
Gmina Rytro	29	42	-13

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z tablicy 24 wynika, że saldo ruchu ludności w Gminie Grybów jest dodatnie i wynosi 18. Jest niższe od salda gminy Chełmiec prezentującego największą wartość w badanym przedmiocie – ponad siedmiokrotnie. Wysokie saldo Chełmca jest konsekwencją bliskości Miasta Nowego Sącza i w związku z jego oddziaływaniem na ten rejon.

Tablica 25 przedstawia zjawisko migracji na pobyt stały (powiat nowosądecki).

Tablica 25. Migracje na pobyt stały w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Zameldowanie na pobyt stały		Wymeldowanie z pobytu stałego		Saldo migracji wewnętrznych - gminne	Saldo migracji zagranicznych
	w ruchu wewnętrznym – gminne	Z zagranicy	w ruchu wewnętrznym – gminne	z zagranicy		
Powiat Nowosądecki – ogółem	1 765	36	1 820	17	-55	19
Gmina Chełmiec	388	4	178	8	160	-4
Gmina Gródek nad Dunajcem	71	0	86	0	-15	0
Gmina Grybów	168	4	154	0	14	4
Gmina Kamionka Wielka	69	0	88	0	-19	0
Gmina Korzenna	87	0	109	0	-22	
Gmina Łabowa	46	0	48	0	-2	0
Gmina Łącko	99	4	99	6	0	-2
Gmina Łososina Dolna	74	2	82	3	-8	-1
Gmina Nawojowa	73	2	70	0	3	2
Gmina Podegrodzie	138	5	78	0	60	5
Gmina Rytro	28	1	42	0	-14	1

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uszczegółowieniem tematu ruchu ludności są migracje na pobyt stały. Z tablicy 25 wynika, że saldo migracji wewnętrznych w Gminie Grybów jest dodatnie i sięga poziomu – 14. Sytuacja ta plasuje Gminę na trzecim miejscu w tej klasyfikacji. Saldo migracji zagranicznych w 2005 roku przyjęło najwyższe wartości dla gminy Podegrodzie i było ono wyższe o 1 w stosunku do jego odpowiednika dla Gminy Grybów.

W tablicy 26 zebrano dane dotyczące ruchu ludności w Gminie Grybów za lata 1999 – 2005.

Tablica 26. Ruch ludności w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Napływ ludności do gminy	Ogółem	213	191	191	167	180	179	172
	z miast	91	103	92	86	101	89	89
	z wsi	121	88	98	81	78	88	79
	z zagranicy	1	0	1	0	1	2	4
Odpływ ludności z gminy	Ogółem	178	159	200	185	189	169	154
	z miast	90	87	96	92	93	70	73
	z wsi	88	66	102	84	95	99	81
	z zagranicy	0	6	2	9	1	0	0
Saldo	Ogółem	35	32	-9	-18	-9	10	18

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane liczbowe zawarte w tablicy 26 wykazują, że saldo ruchu ludności przyjęło wartości ujemne w latach 2001 – 2003. W badanym okresie czasu najwięcej ludzi napłynęło do Gminy w roku 1999, z kolei najmniej w 2002. Za rok, w którym odpływ ludności z gminy był największy należy uznać 2001.

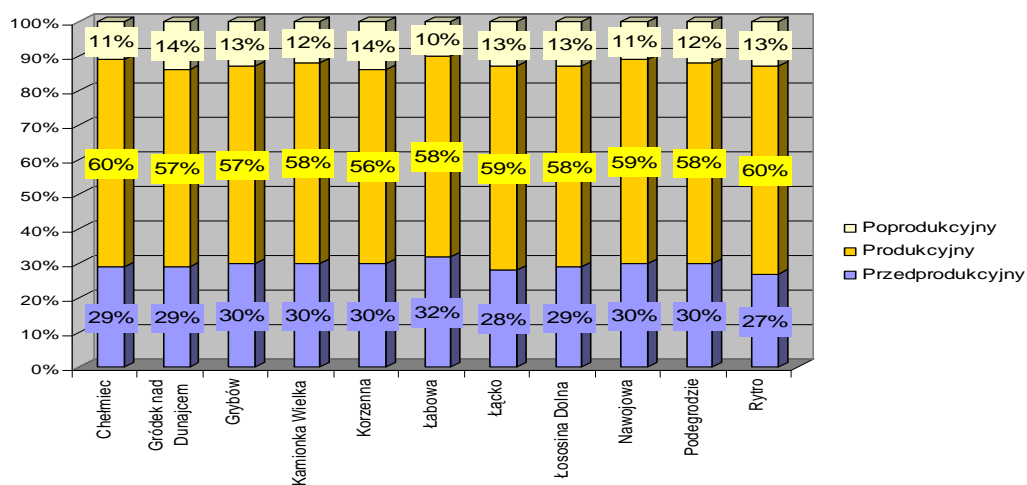
Poniżej w tablicy 27 scharakteryzowano strukturę ekonomiczną ludności w powiecie nowosądeckim na koniec 2005 roku. Na podstawie analizy widocznym staje się, że Gmina Grybów na tle badanych gmin powiatu nowosądeckiego w 2005 roku prezentuje się korzystnie. W analizowanym roku średnio powiat nowosądecki dysponował 28% udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym i 59% udziałem osób w wieku produkcyjnym. Gmina Grybów charakteryzuje się zbliżonymi parametrami: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 30%, poprodukcyjnym – 57%. Przedstawia to rysunek 13

Tablica 27. Struktura ekonomiczna ludności w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Ludność w wieku		
	Przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
Powiat Nowosądecki – ogółem	55 566	116 018	25 695
Gmina Chełmiec	7 126	14 424	2 794
Gmina Gródek nad Dunajcem	2 594	5 054	1 228
Gmina Grybów	6 652	12 796	2 963
Gmina Kamionka Wielka	2 772	5 269	1 095
Gmina Korzenna	3 951	7 581	1 823
Gmina Łabowa	1 645	3 012	500
Gmina Łącko	4 183	8 610	1 990
Gmina Łososina Dolna	2 831	5 638	1 287
Gmina Nawojowa	2 285	4 429	864
Gmina Podegrodzie	3 463	6 658	1 432
Gmina Ryto	971	2 168	487

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 13. Ludność powiatu nowosądeckiego w 2005 r. w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym (gminy wiejskie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Strukturę ekonomiczną ludności Gminy Grybów w latach 1999 – 2005 przedstawiono w tablicy 28.

Tablica 28 . Struktura ekonomiczna ludności Gminy Grybów w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	7279	7051	6974	6904	6800	6711	6652
	Mężczyźni	3742	3644	3615	3576	3506	3464	3440
	Kobiety	3537	3407	3359	3328	3294	3247	3212
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	11472	11542	11794	12005	12305	12535	12796
	Mężczyźni	6203	6231	6333	6464	6620	6729	6815
	Kobiety	5269	5311	5461	5541	5685	5806	5981
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	2724	2853	2874	2885	2907	2933	2963
	Mężczyźni	885	940	961	965	971	980	1008
	Kobiety	1839	1913	1913	1920	1936	1953	1955

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Diagnoza struktury ekonomicznej ludności Gminy Rytko w latach 1999-2005 (tab. 28) wskazuje na pomniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (od 33,3% w roku 1999 do 29,3% w roku 2005), przy jednoczesnym zwiększaniu się ludności w wieku produkcyjnym (od 52,5% w roku 1999 do 56,4% w roku 2005). Ponadto rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym (od 12,4% w 1999 roku do 13,1% w roku 2005) świadczy, iż w Gminie Grybów pojawiają się oznaki starzenia się społeczeństwa.

Rynek pracy

Najbardziej newralgicznym punktem wszelkich dyskusji o prawidłowy kształt sfery społeczno-gospodarczej jest bezrobocie. Systemowe rozwiązywanie problemów rynku pracy wymaga kompleksowego działania i współdziałania nie tylko urzędów pracy ale wszystkich partnerów rynku pracy tj. administracji państwowej, instytucji gospodarczych, społecznych, samorządowych mających wpływ na kształtowanie się i rozwój tego rynku.

W województwie małopolskim ilość osób bezrobotnych na koniec 2006 roku wynosiła – 144233 osoby. W PUP Nowy Sącz odnotowano – 13548 osób bez pracy, co stanowi – 9,4% ogółu bezrobotnych województwa małopolskiego. W tym okresie na terenie Gminy Grybów liczba osób poszukujących zatrudnienia równała się – 1444, czyli – 10,6% bezrobotnych powiatu oraz – 1% bezrobotnych województwa.

Tablica 29 zawiera informacje na temat bezrobocia Gminy Grybów, powiatu nowosądeckiego oraz województwa małopolskiego.

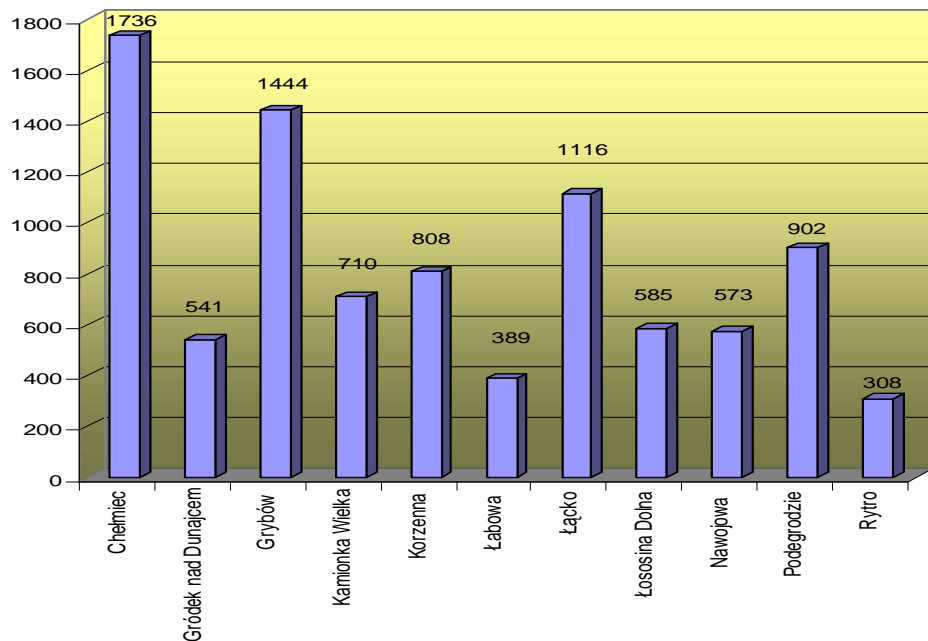
Tablica 29. Liczba osób bezrobotnych (stan na 31.12.2006)

Jednostka terytorialna	Bezrobotni ogółem
Gmina Grybów	1444
Powiat Nowosądecki	13548
Województwo Małopolskie	144233

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowy Sącz.

Rysunek 14 ilustruje wielkości bezrobocia na terenie Powiatu nowosądeckiego na przestrzeni lat 1999 – 2006.

Rysunek 14. Bezrobocie w gminach powiatu nowosądeckiego – stan na 31.12.2006 (gminy wiejskie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Nowy Sącz.

Analiza rysunku 14 wskazuje, że gminą dotkniętą bezrobociem w największym stopniu jest Chelmec – 12,8% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Nowy Sącz. Gmina Grybów w tych notowaniach plasuje się na drugim miejscu z wynikiem – 10,6%. Najmniej dotkniętą problematyką bezrobocia (z pośród gmin o najbardziej zbliżonej liczbie mieszkańców) jest Korzenna – 5,9% ogółu bezrobotnych powiatu nowosądeckiego.

Analiza stopy bezrobocia ujęta w tablicy 30 przeprowadzona zostanie na poziomie powiatowym, ponieważ dane szczegółowe w tym zakresie nie są agregowane dla gmin.

Tablica 30. Stopa bezrobocia w 2006 r.

Wyszczególnienie	Kraj	Województwo małopolskie	Powiat nowosądecki
Styczeń	18,0	14,1	26,7
lutym	18,0	14,1	26,6
marzec	17,8	13,9	26,4
Kwiecień	17,2	13,4	25,7
Maj	16,5	12,7	24,2
Czerwiec	16,0	12,3	23,7
Lipiec	15,7	12,0	23,2
Sierpień	15,5	11,9	23,1
Wrzesień	15,2	11,6	22,7
Październik	14,9	11,3	22,0
Listopad	14,8	11,3	21,7
Grudzień	14,9	11,4	21,9

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nowym Sączu

Na podstawie danych zamieszczonych w tablicy 30 można wnioskować, iż poziom stopy bezrobocia w omawianym okresie, tak w powiecie nowosądeckim jak i w województwie małopolskim oraz całym kraju, uległ obniżeniu. Jedynie w ostatnim z badanych miesięcy nastąpił jej niewielki wzrost. Za niepokojące zjawisko należy uznać, że powiat nowosądecki charakteryzuje się bardzo wysoką stopą bezrobocia, znacznie przekraczającą stopę krajową oraz prawie dwukrotnie przewyższającą stopę wojewódzką.

Tablica 31 prezentuje liczbę bezrobotnych wg wieku w powiecie nowosądeckim w latach 1999 – 2006.

Tablica 31. Bezrobotni w powiecie nowosądeckim wg wieku w latach 1999 – 2006

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
15-17	4	3	0	3	0	0	0	0
18-24	8 293	8 731	9 664	8 856	8 214	7 566	6 207	3 267
25-34	6 541	7 450	8 864	8 461	8 374	8 056	7 006	4 149
35-44	4 557	5 541	6 622	6 682	6 585	6 410	5 669	3 373
45-54	1 224	1 774	2 621	3 279	3 912	4 331	4 203	2 410
55-59	73	72	91	149	236	334	4 77	317
60-64	10	11	13	17	21	25	29	32
Razem	20 772	23 582	27 875	27 447	27 342	26 722	23 591	13 548

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nowym Sączu.

Z przytoczonych w tablicy 31 danych wynika, że na przestrzeni lat największy udział w bezrobociu miały osoby w wieku 18 – 34 lata. W 2001 roku ich udział w całości osób pozostających bez pracy wynosił – 66,5% i był to poziom największy w badanym

okresie. Z kolei najmniejszy udział tej grupy wiekowej notowany był w 2006 roku – 54,7%. Również wysokim odsetkiem bezrobocia charakteryzuje się grupa osób w wieku 25-34 lata. Jej udział w latach 2001 – 2004 oscylował w granicach 24 % ogółu bezrobotnych

W tabelicy 32 zestawiono wielkości charakteryzujące bezrobotnych wg wykształcenia w powiecie nowosądeckim w latach 1999 – 2006.

Tablica 32. Bezrobotni w powiecie nowosądeckim wg wykształcenia w latach 1999 – 2006

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wyższe	243	333	597	685	805	957	1011	544
policealne i średnie zawodowe	5240	6197	7403	7466	7380	7551	6780	3757
średnie ogólnokształcące	1140	1348	1553	1513	1602	1555	1628	899
zasadnicze zawodowe	10078	11263	13094	12638	12154	11396	9588	5545
gimnazjalne i poniżej	4021	4441	5228	5145	5401	5263	4588	2803
Razem	20722	23582	27885	27447	27342	26772	23595	13548

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nowym Sączu.

Istotnych spostrzeżeń dostarcza analiza bezrobocia wg wykształcenia ujęta w tabelicy 32, która dostarcza informacji, iż w każdym z analizowanych lat grupą przeważającą wśród osób bezrobotnych są ludzie posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe. Najwięcej osób z tej grupy nowosądecki PUP odnotował w roku 2001, kiedy to liczebność tego kręgu osób stanowiła – 46,9%. Najmniej zagrożonymi widmem bezrobocia są absolwenci wyższych uczelni – stanowiący najmniej liczną z grup poszukujących zatrudnienia na przestrzeni badanych lat.

Tablica 33 agreguje dane uzyskane z PUP w Nowym Sączu dotyczące bezrobocia w Gminie Grybów wg wybranych kategorii.

Tablica 33. Bezrobotni wg wieku, wykształcenia, stażu pracy oraz czasu pozostawania bez pracy w Gminie Grybów (stan na 31.12.2006)

Wyszczególnienie		Powiat nowosądecki	Gmina Grybów	Gmina Grybów %
Wiek	15-17	0	0	0
	18-24	3267	363	11,1
	25-34	4149	481	11,5
	35-44	3373	348	10,3
	45-54	2410	231	9,6
	55-59	317	19	6,0
	60-64	32	2	6,2

Wykształcenie	Wyższe	544	60	11,0
	policealne i średnie zawodowe	3757	416	11,1
	średnie ogólnokształcące	899	80	9,0
	zasadnicze zawodowe	5545	642	11,6
	gimnazjalne i poniżej	2803	246	8,8
Staż pracy	do 1 roku	1424	160	11,2
	1-5	2857	283	9,9
	5-10	2189	216	9,8
	10-20	2701	266	9,8
	20-30	990	88	8,9
	30 lat i więcej	138	13	4,2
	bez stażu	3249	418	12,8
Czas pozostawania bez pracy	do 1	862	71	8,2
	1-3	1752	165	9,4
	3-6	1438	132	9,2
	6-12	1511	164	10,8
	12-24	2045	197	9,6
	pow. 24 m-cy	5940	715	12,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nowym Sączu.

Analizując bezrobocie w Gminie Grybów (tab. 33) w poszczególnych kategoriach obserwuje się zbliżone tendencje jak w całym powiecie nowosądeckim:

- bezrobocie wg wieku – w tej kategorii zarówno na płaszczyźnie powiatu jak i Gminy dominuje grupa osób w przedziale wiekowym 25 – 34 lata, ich liczebność w Gminie Grybów stanowi – 11,5% tej grupy w powiecie nowosądeckim, najmniejszy odsetek to osoby w wieku 60 – 64 lata – ich odsetek w Gminie to – 6,2% ogółu tej grupy w powiecie,
- bezrobocie wg wykształcenia – najczęściej bezrobotnych zarejestrowanych w nowosądeckim PUP to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, dla Gminy Grybów ich liczba wynosi – 642 co daje – 11,6% dla całej tej grupy w powiecie, najmniej dotknięci bezrobociem to ludzie z wykształceniem wyższym – odsetek w Gminie to – 11,0% tej zbiorowości dla całego powiatu,
- bezrobocie wg stażu pracy – najciężej znaleźć jest zatrudnienie osobom nie posiadającym stażu pracy, grupa ta w Gminie Grybów stanowi – 12,8% bezrobotnych nie posiadających stażu pracy z terenu powiatu nowosądeckiego, natomiast osobom posiadającym staż w zawodzie powyżej 30 lat jest relatywnie łatwiej znaleźć zatrudnienie, grupa ta w Gminie stanowi – 4,2% dla powiatu,

- bezrobocie wg czasu pozostawania bez pracy – osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy reprezentują największą grupę bezrobotnych w swojej kategorii, co w Gminie Grybów daje – 12,0% dla całej tej grupy w powiecie, osoby które utraciły pracę do jednego roku wstecz stosunkowo najszybciej znajdują zatrudnienie i ich zbiorowość w Gminie Grybów stanowi – 8,2% bezrobotnych z tej kategorii w powiecie nowosądeckim.

Jakość życia

O rzeczywistej jakości życia mieszkańców danego regionu, a także o jego potencjale rozwojowym i atrakcyjności zewnętrznej świadczy poziom życia mieszkańców oraz stan i jakość infrastruktury społeczno – technicznej regionu. Jest to o tyle istotne, iż potencjał małej społeczności zależy w stopniu bezpośrednim właśnie od najbliższych udogodnień, uwarunkowań „dnia codziennego”. I tak jednym najbardziej kluczowych czynników jest liczba zasobów mieszkaniowych.

Tablica 34 charakteryzuje zasoby mieszkaniowe Gminy Grybów wg rodzajów własności w latach 1999 – 2005.

Tablica 34. Zasoby mieszkaniowe Gminy Grybów wg rodzajów własności w latach 1999 – 2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ogółem, w tym:							
Mieszkania	3893	3893	3894	4465	4788	4798	4812
Izby	13112	13112	13119	17973	19037	19092	19167
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	277423	277423	277568	405620	428344	429575	431495
Własność Gminy, w tym:							
Mieszkania	4	17	17	22	19	19	17
Izby	13	52	52	64	55	55	53
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	163	1035	1035	1248	1006	1006	912
Własność spółdzielni mieszkaniowych, w tym;							

Mieszkania	-	-	-	0	0	0	0
Izby	-	-	-	0	0	0	0
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	-	-	-	0	0	0	0
Własność zakładów pracy, w tym:							
Mieszkania	-	-	-	67	22	22	22
Izby	-	-	-	204	67	67	67
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	-	-	-	3675	1200	1200	1200
Własność osób fizycznych, w tym:							
Mieszkania	-	-	-	4646	4732	4742	4757
Izby	-	-	-	18487	18846	18901	18976
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	-	-	-	416783	424887	426118	428082
Własność innych podmiotów, w tym:							
Mieszkania	-	-	-	15	15	15	16
Izby	-	-	-	69	69	69	71
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	-	-	-	1251	1251	1251	1301

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza zasobów mieszkaniowych Gminy na przestrzeni lat 1999 – 2005, która została ujęta w tablicy 34, pozwala wystrósować następujące wnioski:

- liczba mieszkań ogółem w Gminie Grybów wzrosła o 24%, analogicznie wzrosła również liczba izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań o odpowiednio 46% i 55%,
- najwięcej mieszkań (22) stanowiących własność Gminy odnotowano w 2002 roku
- w analizowanym okresie czasu zasoby mieszkaniowe w Gminie Grybów nie stanowiły własności spółdzielni mieszkaniowej,
- z dostępnych danych wynika, że zarówno liczba mieszkań, ich powierzchni użytkowych jak i izb stanowiących własność zakładów pracy uległa zmniejszeniu o 67%,

- dane zamieszczone w powyższej tabelicy dowodzą, że blisko 99% liczby mieszkań jest w posiadaniu osób fizycznych,

Odpowiednim uzupełnieniem powyżej zaprezentowanych informacji będzie analiza wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno sanitarne, którą przedstawia tablica 35.

Tablica 35. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne w Gminie Grybów latach 2002 – 2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Wodociąg	4389	4403	4413	4427
ustęp splukiwany	3889	3921	3931	3945
Łazienkę	3966	3997	4007	4021
centralne ogrzewanie	3164	3195	3205	3219
gaz sieciowy	3392	3397	3404	1659

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z przytoczonych w tabelicy 35 danych wynika, że liczba mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp splukiwany, łazienkę oraz centralne ogrzewanie wzrastała systematycznie z roku na rok w analizowanym okresie czasu. Spadkowi o połowę uległa natomiast liczba mieszkań zaopatrzonych w gaz sieciowy.

Poniższe tablice 36 i 37 zawierają dane dotyczące liczby budynków oddanych od użytku. Pozycja *Budynki oddane do użytku* jest dość specyficznym miernikiem gdyż dostarcza ona informacji w dwóch kategoriach tj.:

- zjawisk kształtowania się dochodów, którymi rozporządzają mieszkańcy (tzw. miernik opóźniony),
- oczekiwań w zmianach koniunktury gospodarczej (tzw. miernik równoczesny).

Uwzględniając dane zamieszczone w tabelicy 36 zauważyć można, że w powiecie nowosądeckim (w 2005 roku) oddano do użytku 284 budynki z czego 89% stanowiło budownictwo indywidualne. Należy zaznaczyć również, że 100% oddanych stanowiły budynki mieszkalne.

Przeprowadzając analizę historyczną przedstawioną w tabelicy 37 widocznym staje się, że liczba mieszkań oddanych ogółem wzrosła o 85%. Budownictwo indywidualne stanowiło – 96% ogólnej liczby budynków oddanych do użytku. Również w tym przypadku analiza dowodzi, iż na terenie Gminy Grybów buduje się w 100% budynki mieszkaniowe przez osoby fizyczne

Tablica 36. Budynki oddane do użytku w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Ogółem				Budownictwo indywidualne			
	Liczba ogółem	w tym mieszkalne	Kubatura budynków ogółem	w tym kubatura budynków mieszkalnych	Liczba ogółem	w tym mieszkalne	Kubatura budynków ogółem	w tym kubatura budynków mieszkalnych
Powiat Nowosądecki – ogółem	284	252	230055	175733	278	252	213143	175733
Gmina Chełmiec	66	62	60032	47485	66	62	60032	47485
Gmina Gródek nad Dunajcem	11	10	5623	5419	10	10	5419	5419
Gmina Grybów	24	18	20318	12170	23	18	16107	12170
Gmina Kamionka Wielka	14	13	8364	8184	14	13	8364	8184
Gmina Korzenna	24	22	19112	16808	24	22	19112	16808
Gmina Łabowa	4	4	2849	2849	4	4	2849	2849
Gmina Łącko	19	16	13803	10518	19	16	13803	10518
Gmina Łososina Dolna	18	15	21288	10075	17	15	16431	10075
Gmina Nawojowa	14	12	10216	9199	13	12	9970	9199
Gmina Podegrodzie	14	13	8775	8155	14	13	8775	8155
Gmina Ryto	5	5	3011	3011	5	5	3011	3011

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tablica 37 przedstawia analizę historyczną budynków oddanych do użytku w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.

Tablica 37. Budynki oddane do użytku w Gminie Grybów w latach 2004 – 2005

Wyszczególnienie		2004	2005
Ogółem	Liczba ogółem	13	24
	w tym mieszkalne	13	18
	Kubatura budynków ogółem	8501	20318
	w tym kubatura budynków mieszkalnych	8501	12170
Budownictwo indywidualne	Liczba ogółem	13	23
	w tym mieszkalne	13	18
	Kubatura budynków ogółem	8501	16107
	w tym kubatura budynków mieszkalnych	8501	12170

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kolejnym elementem określającym jakość życia jest oświata i wychowanie. W Gminie Grybów (wg danych uzyskanych z GUS za 2005 rok) znajduje się – 5 gimnazjów, 15 szkół podstawowych, 6 przedszkoli oraz 15 oddziałów przedszkoli przy szkołach podstawowych. Jak wynika z danych dostarczonych przez UG Grybów, placówki posiadają wymagane zaplecze do nauki, oraz wyposażone są w m.in. sale gimnastyczne i boiska sportowe. Niżej w tablicy 38 przedstawiono charakterystykę oświaty w Gminie Grybów w 2005 roku.

Tablica 38. Charakterystyka oświaty w Gminie Grybów w 2005 r.

Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Ilość Oddziałów	Liczba Pracowników obsługi	Ilość pomieszczeń do nauki
Gimnazjum	1190	109	50	9	37
SP-kl. I-VI	2206	204	113	87	85
Przedszkole + oddz."0"	601	26	26	4	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Tablica 38 ukazuje, że w 2005 roku na 100 uczniów w gimnazjum przypadało – 9,8 nauczyciela. W szkołach podstawowych wskaźnik ten był nieco niższy – 9,2. Natomiast w przedszkolach miernik o którym mowa był mniejszy o ponad połowę i sięgał poziomu – 4,3.

Infrastruktura towarzysząca oświacie to m.in. biblioteki. Wykorzystanie zasobów bibliotecznych decyduje w poważnym stopniu o rozwoju intelektualnym lokalnej społeczności.

W tablicy 39 zamieszczono dane opracowane przez GUS dotyczące bibliotek w powiecie nowosądeckim w 2005 roku. Ze statystyk wynika, że Gmina Grybów posiada największą liczbę bibliotek z pośród porównywanych gmin, co stanowi – 16% wszystkich placówek bibliotecznych w powiecie nowosądeckim. Biorąc pod uwagę, że Gmina posiada największą liczbę bibliotek, pod względem ilości czytelników zajmuje zaledwie – 6 miejsce, natomiast pod względem posiadanych księgozbiorów – 7. Niemniej jednak istotne wydaje się wykorzystanie posiadanych zasobów, co można określić posługując się wskaźnikiem wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz per capita. Wartość tego wskaźnika dla Gminy Grybów prezentuje poziom – 17,13 wypożyczeń w roku na 1 mieszkańca czyli

o 3,48 więcej niż w Gródku nad Dunajcem (najwyższy wskaźnik) oraz 26,48 mniej niż w Podegrodziu (najniższy wskaźnik).

Tablica 39. Biblioteki w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Księgozbiór woluminach na 1000 ludności	Czytelnicy w ciągu roku na 1000 ludności	Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz na 1 czytelnika
Powiat nowosądecki - ogółem	62	3650,28	176,77	23,43
Gmina Chełmiec	8	2762,94	126,85	21,69
Gmina Gródek nad Dunajcem	2	2043,60	91,37	13,65
Gmina Grybów	10	3228,91	138,86	17,13
Gmina Kamionka Wielka	2	2389,23	176,34	34,92
Gmina Korzenna	7	3254,66	137,55	20,07
Gmina Łabowa	2	4351,56	205,35	28,94
Gmina Łącko	4	2536,22	122,03	17,34
Gmina Łososina Dolna	2	2356,81	127,72	15,20
Gmina Nawojowa	3	4007,92	129,59	25,98
Gmina Podegrodzie	4	3.435,82	146,28	43,61
Gmina Ryto	1	4.417,82	195,81	19,62

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Celem uszczegółowienia powyższych informacji, w tablicy 40 przedstawiono wykorzystanie zasobów bibliotecznych w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.

Tablica 40. Wykorzystanie zasobów bibliotecznych w Gminie Grybów w latach 2002 – 2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Księgozbiór w woluminach	67864	68875	70184	72363
Czytelnicy w ciągu roku	3262	3279	3216	3112
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	65968	54982	54656	53314

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane liczbowe zawarte w tablicy 40 uwidaczniają, że na przestrzeni lat funkcjonowania samorządu Gminy Grybów liczba księgozbioru ulegała lekkiemu zwiększeniu o 6,6% . Ważną informacją jest, iż liczba czytelników począwszy od roku 2002 – maleje, a co za tym idzie maleje również liczba wypożyczeń księgozbioru. Nie ulega wątpliwości, że zjawisko to należy negatywnie interpretować.

Zidentyfikowane problemy dotyczące sfery społecznej w Gminie Grybów

Sfera społeczna jest szczególnie istotna, ponieważ od potencjału ludzkiego Gminy i jego kondycji zależy w dużej mierze jej rozwój. W przypadku tego obszaru dokonano identyfikacji następujących problemów i barier:

- zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym zwiększaniu osób w wieku produkcyjnym oraz w wieku poprodukcyjnym świadczy, iż w Gminie Grybów pojawiają się oznaki starzejącego się społeczeństwa,
- pod względem bezrobocia – Gmina Grybów zajmuje drugie miejsce wśród gmin o charakterze wiejskim położonych na obszarze powiatu nowosądeckiego,
- trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy utrudniająca wejście na niego młodych i wykształconych osób (bez stażu pracy), mała ilość atrakcyjnych ofert pracy dla absolwentów powoduje, iż najbardziej cenny potencjał ludzkiej emigruje z terenu Gminy ze względu na brak miejsc pracy,
- przeważający odsetek bezrobotnych to ludzie będący w okresie wzmożonej aktywności zawodowej,
- wysoki odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym - niski poziom wykształcenia stanowić będzie przeszkodę w uzyskaniu zatrudnienia na obecnie panujących warunkach na rynku pracy,
- pogarszająca się sytuacja osób długotrwale bezrobotnych, gdyż każdy dodatkowy rok pozostawania bez pracy zwiększa spadek wiary we własne siły,
- pomimo przeważającej ilości bibliotek (z pośród gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego) spada liczba czytelników, co w pewnym sensie świadczy o spadku zainteresowania kulturą przez lokalnych mieszkańców,
- niewystarczająca oferta skierowana do mieszkańców Gminy z zakresu zagospodarowania wolnego czasu, która spowodowana jest brakiem odpowiedniej infrastruktury – wynikiem z niedoboru środków na jej budowę i utrzymanie,
- spada liczba mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy.

1.3. Dotychczas zrealizowane zadania inwestycyjne w Gminie Grybów

W niniejszym podrozdziale przeprowadzono inwentaryzację zadań inwestycyjnych zrealizowanych w Gminie Grybów. Na bazie informacji uzyskanych z Urzędu Gminy, w tablicy 41 wymieniono dotychczas zrealizowane inwestycje na terenie Gminy Grybów:

Tablica 41. Zrealizowane inwestycje w Gminie Grybów

Rodzaj inwestycji	Kwota
1. Wodociąg w Siołkowej – I etap.	1 608 000
2. Wodociąg w Króźlowej – I etap.	609 000
3. Wodociąg w Ptaszkowej – II etap.	640 000
4. Studnie w Polnej.	70 000
5. Sala gimnastyczna w Stróżach.	1 833 000
6. Sala gimnastyczna wraz z placem i chodnikiem w Białej Niżnej.	1 526 000
7. Sala gimnastyczna we Florynce.	1 697 000
8. Sala gimnastyczna w Kąclowej.	1 135 000
9. Sala gimnastyczna w Siołkowej.	1 063 000
10. Sala gimnastyczna w Kruźlowej Wyżnej.	1 008 000
11. Szkoła Podstawowa w Stróżach.	1 389 000
12. Szkoła Podstawowa w Binczarowej wraz z oczyszczalnią ścieków.	1 286 000
13. Szkoła Podstawowa nr 2 wraz z salą gimnastyczną w Ptaszkowej.	2 756 000
14. Szkoła Podstawowa wraz z salą gimnastyczną w Starej Wsi.	2 185 000
15. Szkoła Podstawowa w Kruźlowej – nowe skrzydło wraz z dociepleniami.	1 464 000
16. Szkoła podstawowa w Polnej – adaptacja skrzydła na salę lekcyjną.	160 000
17. Szkoła podstawowa w Wawrze.	445 000
18. WDK w Kruźlowej Wyżnej.	137 000
19. WDK w Kruźlowej Wyżnej.	228 000
20. WDK w Kąclowej.	239 000
21. OSP we Florynce.	108 000
22. OSP w Wawrze.	251 000
23. Rozbudowa budynku UG.	1 155 000
24. Remont ośrodka służby zdrowia w Ptaszkowej.	155 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów.

Dysponując informacjami zamieszczonymi w tablicy 41 można stwierdzić, że ponad połowa zrealizowanych zadań inwestycyjnych (54%) dotyczyła szkolnictwa (szkoły podstawowe, sale gimnastyczne). Na drugim miejscu plasują się inwestycje związane z infrastrukturą w rozumieniu zaopatrzenia Gminy w wodę – 17%. Kolejne zadania związane tematycznie były kulturą (WDK) – 12%, bezpieczeństwem (OSP) – 8% oraz rozbudową budynku UG – 4% i remontem ośrodka służby zdrowia – 4%. Łączna ilość nakładów finansowych poniesionych na realizację omawianych zadań wyniosła – 23 147 000 zł.

II. ZADANIA WPLYWAJĄCE NA POPRAWĘ SYTUACJI W GMINIE

2.1. Wskazanie zadań priorytetowych

Zadania objęte inwentaryzacją w PRL realizowane będą w ramach wybranych obszarów. Ponadto na terenie Gminy Grybów mogą być wdrażane również projekty komplementarne wobec zadań objętych planem.

Założono możliwość aktualizacji PRL w trakcie jego wdrażania. W pierwszej kolejności będą to głównie zmiany polegające na rozszerzaniu katalogu zadań zarówno w obrębie projektów bezpośrednio objętych inwentaryzacją planu, a także zadań komplementarnych.

Poniżej zestawiono najistotniejsze działania z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju społeczno – gospodarczego:

1. Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach,
2. Budowa kanalizacji Stróże, Biała Niżna, Gródek, Siołkowa, Polna, Wyskitnia,
3. Budowa wodociągu w Siołkowej,
4. Budowa oczyszczalni ścieków w Ptaszkowej I,
5. Budowa kanalizacji Ptaszkowa, Cieniawa,
6. Adaptacja Domu Pomocy Społecznej,
7. Budowa wodociągu w Starej Wsi,
8. Modernizacja dróg,
9. Budowa oczyszczalni ścieków Chodorowa,
10. Budowa kanalizacji Chodorowa, Krużłowa Niżna, Krużłowa Wyżna, Stara Wieś,
11. Budowa oczyszczalni ścieków w Kąclowej,
12. Budowa kanalizacji w miejscowości Kąclowa, Binczarowa, Florynka, Ptaszkowa,
13. Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej.

Większość wytypowanych do realizacji projektów ma charakter zadań zwiększających potencjał infrastrukturalny ochrony środowiska (budowa oczyszczalni, kanalizacji). Z katalogu zadań można również odnaleźć takie, które będą ingerować w infrastrukturę społeczną (adaptacja DPS, rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej) lub poprawiać stan infrastruktury komunikacyjnej (modernizacja dróg).

Warto tu nadmienić, iż o planowana jest również inwestycja dotycząca budowy zbiornika małej retencji (inwestycja Marszałka Województwa) – Gmina partycypuje w tej inwestycji w formie przekazania gruntu.

2.2. Ocena ważności zadań inwestycyjnych

Wskazane powyżej zadania służące poprawie sytuacji społeczno – gospodarczej w Gminie Grybów możliwe są do realizacji jedynie w dłuższym horyzoncie czasowym. Są one zróżnicowane pod względem ich znaczenia dla rozwoju lokalnego oraz wielkości niezbędnych kosztów dla ich wdrożenia. Konieczne jest zatem ustalenie hierarchii zadań i wskazanie tych, które mają kluczowe, strategiczne znaczenie dla rozwoju Gminy i których realizacji należy się podjąć w pierwszej kolejności.

Szczególnie istotnymi kryteriami przy wskazywaniu ważności poszczególnych zadań był ich wpływ na jakość życia mieszkańców Gminy.

Opracowując niniejszy Plan Rozwoju Lokalnego szczególny nacisk położono na przedsięwzięcia dla których Gmina będzie się starała o pozyskanie dofinansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Wiele działań ma mniejszą skalę i są one wdrażane w ramach bieżących działań inwestycyjnych Gminy.

Hierarchia ważności została ustalona w oparciu o wyniki dyskusji kluczowych ekspertów Urzędu Gminy Grybów. Przy przeprowadzaniu oceny rangowej wykorzystano zmodyfikowaną metodę delficką. W tablicy zestawiono wszystkie projekty zaplanowane na lata 2005 – 2013. Syntetyczna ocena rangowa w skali 1 – 10 szereguje projekty w kolejności od najważniejszego do najmniej istotnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego Gminy Grybów.

Tablica 42. Rangowa ocena projektów / zadań inwestycyjnych

Nr	Ranga	Nazwa projektu / zadania inwestycyjnego
1	10,0	Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach,
3	10,0	Budowa wodociągu w Siołkowej,
8	9,7	Modernizacja dróg
2	9,7	Budowa kanalizacji Stróże, Biała Niżna, Gródek, Siołkowa, Polna, Wyskitnia
4	9,5	Budowa oczyszczalni ścieków w Ptaszkowej I,
6	9,2	Adaptacja Domu Pomocy Społecznej,
5	8,8	Budowa kanalizacji Ptaszkowa, Cieniawa,
13	8,3	Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej,
7	7,8	Budowa wodociągu w Starej Wsi,
10	3,8	Budowa kanalizacji Chodorowa, Krużłowa Niżna, Krużłowa Wyżna, Stara Wieś,
9	3,0	Budowa oczyszczalni ścieków Chodorowa,
12	2,8	Budowa kanalizacji w miejscowości Kąclowa, Binczarowa, Florynka, Ptaszkowa,
11	2,4	Budowa oczyszczalni ścieków w Kąclowej.

Źródło: opracowanie własne.

Kolorem zielonym oznaczono projekty, które otrzymały ocenę priorytetowości w przedziale od 9,1 do 10 pkt. Są to projekty najważniejsze z punktu widzenia rozwoju lokalnego Gminy Grybów. Powinno dołożyć się wszelkich starań zmierzających do ich realizacji w możliwie bliskiej perspektywie czasowej.

Kolorem żółtym oznaczono projekty, którym przypisano priorytet od 5,1 do 9,0 pkt. Projekty te są istotne z punktu widzenia rozwoju lokalnego Gminy Grybów. Ich realizacja ma również duże znaczenie z punktu widzenia jakości i dynamiki rozwoju Gminy.

Projekty o najmniejszym znaczeniu z punktu widzenia całościowego rozwoju lokalnego Gminy Grybów (ocena końcowa poniżej 5,0) zaznaczono kolorem czerwonym.

Projekty te powinny być realizowane w dalszej kolejności. W sytuacji wystąpienia trudnej sytuacji budżetowej gminy projekty z tej grupy bardziej niż projekty z dwóch poprzednich grup mogą być przesuwane na dalszą przyszłość, a nawet w ramach nowelizacji niniejszego Planu można podjąć decyzje o odstąpieniu od ich realizacji.

Zbiorcze zestawienie projektów wraz z oceną rangową priorytetów oraz przyporządkowaniem do kategorii „pilne”, „średnio pilne” oraz „mało pilne” na skali czasowej, przedstawia poniższy wykres (tab. 43).

Tablica 43. Zbiorcze zestawienie projektów wraz z oceną rangową priorytetów oraz przyporządkowaniem do poszczególnych kategorii

wysoki priorytet	10	1.					
	10	3.					
	9,9						
	⋮						
	9,7			8.			
	9,7			2.			
	⋮						
	9,5	4.					
	⋮						
	9,2	6.					
9,1							
średni priorytet	9,0						
	⋮						
	8,8		5				
	⋮						
	8,3		13.				
	⋮						
	7,8		7.				
	⋮						
	⋮						
	5,1						

niski priorytet	5								
	3,8				10.				
	3,0				9.				
	2,8					12.			
	2,4				11.				
	2								
	ranga	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	rok	bardzo pilne		średnio pilne			mało pilne		

Źródło: opracowanie własne.

2.3. Charakterystyka wybranych projektów inwestycyjnych

2.3.1. Budowa wodociągu w Starej Wsi

Przewidywana inwestycja zakłada budowę wodociągu o charakterze pompowo – grawitacyjnym. Źródłem zaopatrzenia w wodę będą istniejące już odwierty studzienne, głębinowe O – 1 których zasoby eksploatacyjne zostały określone na 4,5 m³/h, co daje 90 m³/dobę.

Woda z ujęć tłoczona będzie przy pomocy pompy głębinowej rurociągiem tłocznym do stacji wodociągowej. Stacja wodociągowa, składająca się ze zbiornika wyrównawczego o pojemności 77 m³ i stacji uzdatniania wody, wykonana będzie jako budowla podziemna, żelbetowa.

Podstawowe składowe stacji wodociągowej:

- zbiornik wyrównawczy z komorą zasuw,
- urządzenie do dezynfekcji wody,
- pomieszczenie socjalne dla konserwatora z sanitariatem.

Woda ze zbiornika spływać będzie grawitacyjnie i rozprowadzona zostanie do odbiorców rurociągami i przyłączami z rur PE klasy SDR – 11 na ciśnienie do 1,25 MPa.

2.3.2. Budowa oczyszczalni ścieków w Ptaszkowej I

Planowana oczyszczalnia zostanie zlokalizowana w miejscowości Cieniawa. Jej zlewnia obejmuje znaczną część sołectwa Ptaszkowa oraz część Cieniawy. Niniejszym projektem zostanie objęty teren zamieszkały przez 1400 osób. Szacowana ilość ścieków wytwarzanych na tym terenie to 12,75 m³/h.

Przepustowość projektowanej oczyszczalni będzie wynosić:

$$Q_{\text{sr.}} = 140 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max}} = 182 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxh}} = 15,2 \text{ m}^3/\text{d}$$

Z uwagi na fakt budowy kanalizacji projektuje się dwa niezależne ciągi technologiczne, każdy o przepustowości $Q_{\text{sr.}} = 70 \text{ m}^3/\text{h}$. W przypadku rozwoju miejscowości istnieje możliwość dalszej rozbudowy oczyszczalni, polegającej na wybudowaniu zbiornika reaktora. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych będzie potok Czarna Kamionka.

Podstawowe elementy składowe oczyszczalni:

- Pompownia ścieków surowych:
  - pompy zatapialne,
  - krata mechaniczna,
  - prasa skratek.
- Reaktor:
  - strefa denitryfikacji,
  - mieszadła.
- Zbiornik osadu nadmiernego:
  - pompa wody nadosadowej.
- Główna hala:
  - dmuchawy,
  - pompa PIX.

2.3.3. Budowa kanalizacji Ptaszkowa, Cieniawa

Celem przedsięwzięcia jest uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie wsi Cieniawa i części wsi Ptaszkowa. Projektem objęto zabudowę, w której docelowa liczba

mieszkańców wyniesie 1400 osób. Blisko 100% posesji, z których ścieki odprowadzane będą do oczyszczalni ścieków usytuowane są we wsi Cieniawa. W ramach projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej zrealizowanych zostanie około 29 124 m kanałów głównych i bocznych oraz 1 040 m połączeń domowych.

2.3.4. Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach

Celem planowanej inwestycji jest budowa oczyszczalni ścieków. Lokalizacja oczyszczalni umożliwi dopływ grawitacyjny ścieków surowych do pompowni ścieków w oczyszczalni i odpływ grawitacyjny ścieków oczyszczonych. Z oczyszczalni będzie korzystać około 10 000 mieszkańców. Średnia ilość ścieków to 930 m³/d.

Okolo 10% ścieków surowych dopływających kolektorem grawitacyjnym będą stanowić ścieki dowożone do oczyszczalni z szamb.

Zakłada się, że planowana inwestycja będzie przebiegać dwuetapowo. Dlatego projektuje się dwa niezależne ciągi technologiczne o przepustowości $Q_{sr.} = 2 \times 465 \text{ m}^3/\text{d}$. Taki podział umożliwi prawidłową pracę w fazie stopniowej budowy kanalizacji.

2.3.5. Pozostałe inwestycje

Adaptacja budynku na Dom Pomocy Społecznej – Gmina zakupiła nie wykończony budynek od Sióstr Zakonnych w Białej Niżnej. Budynek zlokalizowany jest na działce w sąsiedztwie szkoły w Białej Niżnej. Opracowany został projekt budowlany, który przewiduje umieszczenie 35 pensjonariuszy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej bądź lokalowej oraz wymagających stałej opieki. Inwestycja będzie finansowana w 50% z budżetu Państwa i 50% ze środków własnych Gminy i ewentualnych innych źródeł.

Budowa wodociągu w Starej Wsi - na celu ma zaopatrzenie wioski w wodę. Przystąpiono do dokonywania odwiertów studziennych wód podziemnych w chwili obecnej jest już jedna studnia o wydajności 4m³/h.

Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej – inwestycja przyczyni się do wspierania aktywnej formy wypoczynku szczególnie wśród młodzieży. Pomocna stanie się w kreowaniu polityki organizowania czasu wolnego oraz podniesie atrakcyjność turystyczną

jednostki. Działania inwestycyjne polegać będą zarówno na adaptacji i rozbudowie istniejącej infrastruktury jak również budowie nowych obiektów. Prace finansowane będą częściowo z środków własnych Gminy a częściowo ze środków zewnętrznych.

Wspomniano również wcześniej o budowie zbiornika małej retencji. Planowana budowa zlokalizowana jest na potoku Grodna w m. Biała Niżna i Siołkowa – pojemność zbiornika 0,5 mln m³, wysokość progu 12 m, powierzchnia do zalania 16 ha. Zbiornik ma spełniać funkcję rekreacyjną, zaopatrzenia w wodę i zbiornika p-poż. Gmina jest na etapie wykupu terenu co będzie stanowić udział Gminy w tej inwestycji. Inwestycja finansowana będzie ze środków Marszałka Województwa Małopolskiego a Inwestorem będzie Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

III. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

3.1. Ogólny plan finansowy dla projektów przewidzianych do realizacji w latach 2008 – 2015

Tablica 44. Ogólny plan finansowy dla projektów przewidzianych do realizacji w latach 2008 – 2015

Nr	Ranga	Nazwa projektu/inwestycji	Początek	Koniec	Inwestor	Koszt inwestycji w tys. PLN		
						ogółem	środki własne	dotacje
1	10,0	Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach	2008	2009	Gm. Grybów	4580	1145	3435
3	10,0	Budowa wodociągu w Siołkowej,	2008	2009	Gm. Grybów	1000	500	500
8	9,7	Modernizacja dróg	2008	2015	Gm. Grybów	8000	8000	0
2	9,7	Budowa kanalizacji Stróże, Biała Nizna, Gródek, Siołkowa, Polna, Wyskitnia	2008	2015	Gm. Grybów	37000	9250	27750
4	9,5	Budowa oczyszczalni ścieków w Ptaszkowej I,	2008	2009	Gm. Grybów	1845	304	1541
6	9,2	Adaptacja Domu Pomocy Społecznej,	2008	2009	Gm. Grybów	2050	1050	1000
5	8,8	Budowa kanalizacji Ptaszkowa, Cieniawa,	2008	2011	Gm. Grybów	14358	3589	10769
13	8,3	Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej,	2009	2010	Gm. Grybów	600	300	300
7	7,8	Budowa wodociągu w Starej Wsi,	2009	2011	Gm. Grybów	3000	1500	1500
10	3,8	Budowa kanalizacji Chodorowa, Krużłowa Nizna, Krużłowa Wyżna, Stara Wieś,	2010	2015	Gm. Grybów	32000	8000	24000
9	3,0	Budowa oczyszczalni ścieków Chodorowa,	2011	2012	Gm. Grybów	3100	775	2325
12	2,8	Budowa kanalizacji w miejscowości Kąclowa, Binczarowa, Florynka, Ptaszkowa,	2010	2015	Gm. Grybów	28000	7000	21000
11	2,4	Budowa oczyszczalni ścieków w Kąclowej.	2011	2012	Gm. Grybów	3500	875	2625

Źródło: opracowanie własne.

3.2. Wieloletni plan inwestycyjny na lata 2008 – 2015 (w tys. PLN)

Tablica 45. Wieloletni plan inwestycyjny na lata 2008 – 2015 (w tys. PLN)

Wyszczególnienie	Razem koszty			2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015			
	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	
1. Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach	4580	1145	3435	1400	350	1050	3180	795	2385																			
2. Budowa kanalizacji Stróże, Biała Niżna, Gródek, Siolkowa, Polna, Wyskitna	37000	9250	27750	6000	2000	4000	6000	1500	4500	6000	1500	4500	6000	1500	4500	3000	750	2250	4000	1000	3000	3000	750	2250	3000	750	2250	
3. Budowa wodociągu w Siolkowej	1000	500	500	500	250	250	500	250	250																			
4. Budowa czyszczalni ścieków w Ptaszkowej I	1845	304	1541	160	160	0	1140	195	945	545	109	436																
5. Budowa kanalizacji Ptaszkowa, Cieniawa	14358	3589	10769	880	880	0	7120	1120	6000	4000	1000	3000	2358	589	1769													
6. Adaptacja Domu Pomocy Społecznej	2050	1050	1000	600	300	300	1450	750	700																			
7. Budowa wodociągu w Starej Wsi	1000	500	500	50	50		500	250	250	450	300	150																

Wyszczególnienie	Razem koszty			2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D	O	W	D
8. Modernizacja dróg	8500	8500	0	1500	1500		1000	1000		1000	1000		1000	1000		1000	1000		1000	1000		1000	1000		1000	1000	
9. Budowa oczyszczalni ścieków Chodorowa	3100	775	2325										1500	375	1125	1600	400	1200									
10. Budowa kanalizacji Chodorowa, Krużłowa Niżna, Krużłowa Wyżna, Stara Wieś	32000	8000	24000							500	125	375	500	125	375	8000	2000	6000	8000	2000	6000	8000	2000	6000	7000	1750	5250
11. Budowa oczyszczalni ścieków w Kąclowej	3500	875	2625										1500	375	1125	2000	500	1500									
12. Budowa kanalizacji w miejscowości Kąclowa, Binczarowa, Florynka, Ptaszkowa	28000	7000	21000							500	125	375	500	125	375	9000	2250	6750	9000	2250	6750	5000	1250	3750	4000	1000	3000
13. Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej	600	300	300				100	50	50	500	250	250															
Razem	137533	41788	95745	11090	5490	5600	20990	5910	15080	13495	4409	9086	14358	4589	9769	24600	6900	17700	22000	6250	15750	17000	5000	12000	15000	4500	10500

Źródło: opracowanie własne

O – ogółem, W – środki własne, D – dotacje

3.3. Wskaźniki monitoringu wdrażania projektów inwestycyjnych w latach 2008 – 2015

Przedstawione w poniższym zestawieniu (tab. 46) wskaźniki należą głównie do grupy wskaźników produktu. Pozwalają one na monitorowanie bezpośrednich wyników poniesionych nakładów inwestycyjnych (nie wskazują natomiast na korzyści jakie niesie za sobą samo wykonanie inwestycji). W zamierzeniu autorów niniejszego dokumentu było podanie takich wskaźników, które w poszczególnych latach prowadzenia zadania inwestycyjnego pozwolą na śledzenie postępów prac, a tym samym umożliwią rozliczanie kolejnych etapów prowadzonych inwestycji.

Tablica 46. Projekty wraz z zaproponowanym zestawem wskaźników monitoringu

Nr	Ranga	Nazwa projektu/inwestycji	Proponowane wskaźniki monitoringu
1	10,0	Budowa oczyszczalni ścieków w Stróżach,	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków w szt., • Wykorzystywana moc przerobowa oczyszczalni ścieków w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
3	10,0	Budowa wodociągu w Siołkowej,	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci wodociągowej w km, • Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej w km, • Liczba budynków/gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej w szt., • Liczba osób korzystających z wodociągów w os., • Stosunek il. bud. podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w %.
8	9,7	Modernizacja dróg,	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych dróg gminnych w km, • Długość zmodernizowanych dróg gminnych w km, • Liczba wybudowanych skrzyżowań w szt., • Liczba zmodernizowanych skrzyżowań w szt., • Liczba wybudowanych przejazdów kolejowych w szt., • Liczba zmodernizowanych przejazdów kolejowych w szt.

2	9,7	Budowa kanalizacji Stróże, Biała Nizna, Gródek, Siołkowa, Polna, Wyskitnia ,	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w km, • Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w szt., • Przepustowość sieci kanalizacyjnej w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
4	9,5	Budowa oczyszczalni ścieków w Ptazkowej I,	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków w szt., • Wykorzystywana moc przerobowa oczyszczalni ścieków w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
6	9,2	Adaptacja Domu Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z Domu Pomocy Społecznej, • Liczba osób zatrudnionych w DPS, • Wartość wyposażenia DPS.
5	8,8	Budowa kanalizacji Ptazkowa, Cieniawa,	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w km, • Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w szt., • Przepustowość sieci kanalizacyjnej w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
13	8,3	Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowopowstałych obiektów oraz ich powierzchnia, • Liczba obiektów dostosowanych, ich powierzchnia, • Łączna wielkość zagospodarowanego terenu, • Długość ścieżek pieszych, rowerowych, • Liczba nowopowstałych klubów, • Liczba korzystających, • Liczba dyscyplin sportowych objętych wsparciem Gminy, • Wartość specjalistycznego sprzętu, • Liczba osób uczestniczących w poszczególnych rodzajach przedsięwzięć sportowo-rekreacyjnych.
7	7,8	Budowa wodociągu w Starej Wsi	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci wodociągowej w km, • Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej w km, • Liczba budynków/gospodarstw domowych

			<p>podłączonych do sieci wodociągowej w szt.,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z wodociągów w os., • Stosunek il. bud. podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w %.
10	3,8	Budowa kanalizacji Chodorowa, Krużłowa Niżna, Krużłowa Wyżna, Stara Wieś,	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w km, • Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w szt., • Przepustowość sieci kanalizacyjnej w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
9	3,0	Budowa oczyszczalni ścieków Chodorowa,	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków w szt., • Wykorzystywana moc przerobowa oczyszczalni ścieków w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
12	2,8	Budowa kanalizacji w miejscowości Kąclowa, Binczarowa, Florynka, Ptaszkowa,	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w km, • Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w szt., • Przepustowość sieci kanalizacyjnej w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.
11	2,4	Budowa oczyszczalni ścieków w Kąclowej,	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków w szt., • Wykorzystywana moc przerobowa oczyszczalni ścieków w m³/dobę, • Stosunek il. bud. podłączonych do kanalizacji do wszystkich bud.

Źródło: opracowanie własne.

IV. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA OBSZARZE

Projekty przyjęte do realizacji w Gminie Grybów powinny być powiązane z obszarami strategicznymi dokumentów planistycznych poziomu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego. Dodatkowo nawiązano do Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Ma to szczególne znaczenie z punktu widzenia koniecznej zbieżności kierunków rozwoju Gminy i Województwa Małopolskiego w nowej perspektywie finansowej UE tj. lat 2007 – 2013.

Powiązania wynikające z merytorycznego zakresu strategii i zadań w wymienionych wyżej dokumentach określono metodą ekspercką. Poziom szczegółowości prezentowania strategii koncentruje się na określeniu pól strategicznych i zdiagnozowaniu celów strategicznych, które są zbieżne z tymi jakie zostały zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego jest najważniejszym dokumentem przygotowanym przez samorząd województwa, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Wizja województwa brzmi:

*Małopolska regionem szans wszechstronnego rozwoju ludzi i nowoczesnej gospodarki,
silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości
i zachowującym tożsamość w integrującej się Europie.*

Strategia województwa obejmują następujące pola aktywności:

- A. konkurencyjność gospodarcza,
- B. rozwój społeczny i jakość życia,
- C. potencjał instytucjonalny.

Poszczególnym polom aktywności przyporządkowano po jednym celu strategicznym. Są to odpowiednio (każdy cel strategiczny uzupełniono o obszary polityki rozwoju):

- I. Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej województwa:
  1. Społeczeństwo wiedzy i aktywności,
  2. Gospodarka regionalnej szansy,
  3. Infrastruktura dla rozwoju regionalnego,
  4. Krakowski Obszar Metropolitalny,
- II. Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia:
  5. Spójność wewnątrzregionalna,
  6. Ochrona środowiska,
  7. Dziedzictwo i przestrzeń regionalna,
- III. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego:
  8. Współpraca terytorialna,
  9. Nowoczesne zarządzanie publiczne.

Analiza wykazanych potrzeb inwestycyjnych Gminy Grybów i przegląd struktury celów Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego pozwala wykazać:

- zbieżność zadania 8 – *Modernizacja dróg* z 5 obszarem polityki rozwoju – *Spójność wewnątrz regionalna* w ramach II celu strategicznego – *Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia*. Można również wykazać, że zadanie 8 jest zbieżne także z 3 obszarem polityki rozwoju – *Nowoczesna i sprawna, sprzyjająca rozwojowi społeczno – gospodarczemu infrastruktura* w ramach celu strategicznego I – *Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej województwa*,
- pozostałe zadania wykazane w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów można uznać za zbieżne z 6 obszarem polityki rozwoju – *Ochrona środowiska* realizowanego w II celu strategicznym – *Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia*.

Małopolski Regionalny Program Operacyjny

Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013 (MRPO) jest podstawowym dokumentem operacyjnym służącym realizacji polityki rozwoju regionu. Łączy on w sobie z jednej strony – założenia Narodowych Strategicznych Ram

Odniesienia, z drugiej – potrzeby i aspiracje mieszkańców wynikające ze specyfiki i wewnętrznego potencjału Województwa Małopolskiego.

Celem głównym Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego jest:

Tworzenie warunków dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

Przedstawiony powyżej cel główny podzielono na 3 cele szczegółowe i 9 celów operacyjnych. Ich struktura przedstawia się następująco:

- I. Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Małopolski:
  1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego i poprawa dostępu do edukacji,
  2. Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej gospodarki,
  3. Podniesienie konkurencyjności turystycznej regionu,
  4. Rozwój infrastruktury sprzyjającej wzrostowi społeczno – gospodarczemu,
  5. Podniesienie pozycji Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego jako znaczącego ośrodka metropolitalnego w Europie,
- II. Spójność wewnętrzna regionu osiągnięta w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju:
  6. Zmniejszenie infrastrukturalnych barier w dostępie do usług społecznych,
  7. Zlikwidowanie zaniedbań w ochronie środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami,
- IV. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego podmiotów z terenu Małopolski:
  8. Stworzenie szerokiej i stabilnej platformy współpracy międzyregionalnej,
  9. Zapewnienie efektywnej realizacji Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007 – 2013.

W MRPO wyszczególniono priorytety, które mają być realizowane w ramach Programu Operacyjnego. Priorytety te wytypowano na podstawie 9 celów operacyjnych. Lista priorytetów MRPO przedstawia się następująco:

1. Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy,
2. Gospodarka regionalnej szansy,
3. Turystyka i przemysł kulturowy,
4. Infrastruktura dla rozwoju regionalnego,
5. Krakowski Obszar Metropolitalny,
6. Spójność wewnątrzregionalna,
7. Infrastruktura ochrony środowiska,

8. Współpraca międzyregionalna,
9. Pomoc techniczna.

Określając zbieżność Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów i Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego można wskazać na następujące powiązania:

- Zadanie 8 – *Modernizacja dróg* planowane do realizacji w ramach PRL Gminy Grybów jest zbieżne z priorytetem 6 – *Spójność wewnątrzregionalna* oraz priorytetem 4 – *Infrastruktura dla rozwoju regionalnego*,
- Pozostałe zadania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów są zbieżne z priorytetem 6 – *Spójność wewnątrzregionalna* oraz priorytetem 7 – *Infrastruktura ochrony środowiska*. Pośrednio zadania te pozwolą na realizowanie priorytetu 3 – *Turystyka i przemysł kulturowy* (cel operacyjny 3 – *Podniesienie konkurencyjności turystycznej regionu*).

Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006 – 2013

Strategia Rozwoju (SR) Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013 jest najważniejszym dokumentem, określającym kierunki rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na najbliższe lata. Jej celem jest wskazanie misji, wizji oraz celów strategicznych wraz z celami operacyjnymi, planowanymi zadaniami i ewentualnie projektami, których realizacja w określonym horyzoncie czasowym przyczyni się do wielokierunkowego rozwoju obszaru.

W myśl wizji Powiat Nowosądecki – jest obszarem o bogatej ofercie turystycznej i kulturalnej, zapewniającym mieszkańcom możliwość rozwoju i wysoką jakość życia, atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Obraz omawianej jednostki będzie możliwy do wykreowania dzięki realizacji szerokiej gamy programów zaplanowanych w ramach 2 celów strategicznych i 13 celów operacyjnych. Struktura tych celów przedstawia się następująco:

- I. Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu nowosądeckiego:
  1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu i jej promocja,
  2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć innowacyjnych,
  3. Tworzenie konkurencyjnych zasobów pracy,

4. Rozwój nowoczesnego rolnictwa,
5. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej,
6. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej,

II. Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu nowosądeckiego:

1. Stworzenie nowoczesnej oferty edukacyjnej,
2. Poprawa stanu środowiska naturalnego,
3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu w tym bezpieczeństwa zdrowotnego,
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
5. Zapewnienie warunków rozwoju kultury w powiecie,
6. Zagwarantowanie dostępności do szerokiej oferty sportowo – rekreacyjnej,
7. Wzmocnienie partycypacji społecznej wśród mieszkańców powiatu.

Analiza schematu celów Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego oraz przegląd zadań planowanych w Gminie Grybów w latach 2007 – 2013 pozwala na określenie następujących zależności:

- Zadanie 8 PRL Gminy Grybów – *Modernizacja dróg* jest zbieżne z 6 celem operacyjnym SR Powiatu Nowosądeckiego – *Rozwój infrastruktury komunikacyjnej* realizowanego w ramach I celu strategicznego – *Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu nowosądeckiego*,
- Z kolei zadanie pozycjonowane w PRL na miejscu 13 – *Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej* powiązane jest z celem operacyjnym nr 5 – *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej* realizowanego w ramach I celu strategicznego – *Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu nowosądeckiego*, jak również z 6 celem operacyjnym – *Zagwarantowanie dostępności do szerokiej oferty sportowo – rekreacyjnej* realizowanym w ramach II celu strategicznego – *Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu nowosądeckiego*,
- Pozostałe zadania dotyczące budowy kanalizacji czy oczyszczalni ścieków można uznać za zbieżne z 2 celem operacyjnym – *Poprawa środowiska naturalnego* w ramach II celu strategicznego – *Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu nowosądeckiego*.

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Grybów na lata 2007 – 2015

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Grybów na lata 2008 – 2015 jest podstawowym dokumentem wspierającym proces zarządzania rozwojem jednostki na poziomie lokalnym. Nakreśla wizję rozwoju oraz kierunki działania Gminy na najbliższe lata. To z zapisów omawianego dokumentu wynikać będą najważniejsze programy i projekty, mające na celu pomoc w osiągnięciu najważniejszych celów rozwojowych Gminy Grybów. W programie tym koncentrację działań władz lokalnych skupiono na następujących obszarach strategicznych:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez nasilenie inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury.
2. Tworzenie przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości.
3. Zwiększanie atrakcyjności turystycznej i sportowej.
4. Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego.

Charakteryzowany dokument przedstawia następującą wizję Gminy Grybów:

Gmina Grybów obszarem zrównoważonego rozwoju o charakterze rolniczym i turystycznym z dobrą jakościowo infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw.

Zbieżność zadań PRL dostrzec można z następującymi celami ujętymi w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Grybów:

- Zadania dotyczące budowy: kanalizacji (nr zadania: 2, 5, 10, 12), oczyszczalni ścieków (nr zdania 1, 4, 9 ,11) oraz wodociągu (nr zadania: 3, 7) należy uznać za zgodne z celem operacyjnym 1 – *Poprawa warunków ochrony środowiska obszaru strategicznego I – Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez nasilenie inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury.*
- *Adaptacja domu pomocy społecznej (zadanie PRL 8) należy uznać za zbieżne z celem szczegółowym III – Poprawa jakości infrastruktury społecznej w ramach celu*

strategicznego I – *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez nasilenie inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury.*

- Planowana w PRL inwestycja 8 – *Modernizacja dróg* jest powiązana z celem operacyjnym II – *Poprawa jakości dróg gminnych* przedstawionego do realizacji w polu strategicznym I - *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez nasilenie inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury.*
- Zadanie 13 PRL – *Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej* jest skorelowane z celem szczegółowym III – *Budowa infrastruktury turystycznej i sportowej* obszaru strategicznego III – *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i sportowej.*

Analiza kierunków inwestowania zapisanych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów a także 3 istotnych dokumentów o charakterze planistycznym tj. Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego, Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego i Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego pozwala zauważyć, że stopień zbieżności tych dokumentów jest na wysokim poziomie.

V. OCENY I PROJEKCJE FINANSOWE GMINY

W niniejszym rozdziale dokonano analizy potencjału finansowego Gminy Grybów ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowania wskazanych w PRL inwestycji. Zagwarantowanie źródeł finansowania zadań inwestycyjnych wymaga wiedzy o problemach współczesnego rozwoju, o sposobach łączenia strategicznych zamiarów inwestycyjnych z konstrukcją budżetu oraz o zasadach montażu finansowego. Dlatego też istotnym elementem rozdziału są analizy ważniejszych wskaźników finansowych w ujęciu diagnostycznym i prognostycznym.

5.1. Blok analiz diagnostycznych za lata 2003 – 2007

Istotą przeprowadzanej diagnozy budżetowej jest określenie ważnych zaleceń w stosunku do głównych agregatów ekonomicznych na lata 2007 – 2013. Immanentną częścią diagnozy budżetowej będzie ocena stanu i wyników finansowych osiągniętych w latach 2003 – 2007, dzięki temu także zostaną stworzone przesłanki do ukierunkowania dalszej działalności Gminy i logiki tworzenia budżetów w latach kolejnych.

Zalecenia będą formułowane na podstawie analiz problemowych głównych pozycji budżetowych i ich trendów, a także wskaźników bezwzględnych i względnych, ilościowych i jakościowych.

Poniższa tablica zawiera ważniejsze pozycje z wykonania budżetu w latach 2003 – 2006 oraz planu budżetu na 2007 rok. Szczegółowa analiza tablicy przeprowadzona zostanie w poniższych punktach podrozdziału.

Tablica 47. Wykonanie budżetu w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007 Plan
	I. Dochody gminy w tym:	30 281 621	34 030 257	40 366 148	46 525 954	47 697 864
A.	Dochody własne w tym:	6 571 189	7 228 127	8 634 611	8 489 279	7 281 594
	ze sprzedaży mienia	480 873	177 331	356 903	615 055	159 000
	z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe	4 282 557	4 397 235	5 359 307	4 644 223	3 491 000
	z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	1 807 759	2 653 561	2 918 401	3 229 001	3 631 499

B.	Subwencje	20 680 609	21 840 024	23 206 978	25 620 402	26 264 914
	ogólna	5 752 169	6 344 015	8 123 969	8 775 787	8 406 075
	wyrównawcza	619 732	818 766	0	876 583	792 024
	oświatowa	14 308 408	14 677 243	15 083 009	15 968 032	17 066 815
C.	Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	2 250 154	3 572 077	5 903 676	9 146 823	12 287 050
D.	Dotacje celowe na zadania własne	779 669	1 070 029	1 897 106	2 298 033	704 950
II. Wydatki		29 305 717	33 697 147	38 863 395	46 240 876	49 271 600
A.	Wydatki inwestycyjne	2 759 697	3 361 591	4 291 674	7 826 631	7 401 929
B.	Wydatki bieżące	26 546 020	30 335 556	34 571 721	38 414 245	41 869 671
III. Wynik		605 904	-63 890	1 105 753	240 019	-1 573 736
A.	Kredyty i pożyczki na 31.12	1 497 440	1 100 440	703 440	0	0
B.	Splata zaciągniętych kredytów i pożyczek z tego:	456 428	451 069	435 025	73 444	0
	splata rat kredytów i pożyczek	370 000	397 000	397 000	45 059	0
	potencjalne spłaty poręczeń	0	0	0	0	0
	odsetki	86 428	54 069	38 025	28 385	0

Źródło: Urząd Gminy Grybów, luty 2007 r.

5.1.1. Analiza i diagnoza dochodów

Tablica przedstawiona poniżej dostarcza informacji dotyczących dynamiki dochodów w Gminie Grybów w latach 2003-2007.

Tablica 48. Dynamika wzrostu dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Lata	2003	2004	2005	2006	2007
Wykonanie	30 281 621	34 030 257	40 366 148	46 525 954	47 697 864
Dynamika wzrostu	-	12%	19%	15%	3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Grybów, luty 2007 r.

W kolejno analizowanych latach dynamika wzrostu dochodów budżetowych przyjmowała wartości dodatnie. Zaznaczyć należy, iż w roku 2005 przyrost dochodów sięgał 19% w stosunku do roku poprzedniego i był to najwyższy wynik w omawianym okresie. Jak wynika z dostarczonych przez Urząd Gminy Grybów danych, rok 2007 będzie charakteryzował się najniższym przyrostem w badanym przedmiocie, bowiem dochody budżetowe wzrosną zaledwie o 3% w stosunku do roku 2006.

Mając na uwadze uwagi poczynione powyżej, zasadnym jest przeanalizowanie struktury dochodów Gminy w układzie rodzajowym, celem zidentyfikowania przyczyn wahań dynamiki wzrostu dochodów.

Tablica 49. Struktura dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody Gminy ogółem w tym:	30 281 621	34 030 257	40 366 148	46 525 954	47 697 864
Dochody własne w tym:	6 571 189	7 228 127	8 634 611	8 489 279	7 281 594
<i>ze sprzedaży mienia</i>	480 873	177 331	356 903	615 055	159 000
<i>z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe</i>	4 282 557	4 397 235	5 359 307	4 644 223	3 491 000
<i>z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa</i>	1 807 759	2 653 561	2 918 401	3 229 001	3 631 499
Subwencje (ogólna+oświatowa+wyrównawcza)	20 680 609	21 840 024	23 206 978	25 620 402	26 264 914
<i>w tym:</i>					
<i>subwencja ogólna + wyrównawcza</i>	6 371 901	7 162 781	8 123 969	9 652 370	9 198 099
Dotacje celowe na zadania z zakresu adm. Rządowej	2 250 154	3 572 077	5 903 676	9 146 823	12 287 050
Dotacje na zadania własne	779 669	1 070 029	1 897 106	2 298 033	704 950

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Analizując strukturę dochodów budżetowych w ujęciu kwotowym (tab. 49) zauważyć należy, iż dochody Gminy determinowane głównie są subwencjami. Ich poziom w badanym okresie jest najwyższy i sięga od 20,681 mln zł w roku 2003 do 26,265 mln zł w roku 2007. Jest to wzrost o 27%. Niemniej jednak omawiany wzrost dochodów z tytułu subwencji w 2007 roku w stosunku do roku 2003, pozostaje niższy od dynamiki wzrostu dochodów ogółem w analogicznym czasie, która wynosi 58%. Wyjaśnieniem wydaje się być istotny wzrost dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej rządu 446%. Uzupełnić należy, że w 2003 roku ich wartość sięgała 2,250 mln, natomiast w 2007 roku, aż 12,287 mln zł. Również ważnym elementem konstrukcji budżetu są dochody własne Gminy. Ich poziom rósł w latach 2003-2005, a następnie uległ obniżeniu. Jednakże wielkość tej pozycji jest względnie stała, bowiem w 2003 roku wynosiła 6,571 mln, a w 2007 roku 7,281 mln zł. Zatem różnica między wspomnianymi latami wynosi 11%. Pogłębioną analizę dostarcza poniższe zestawienie zawierające udział poszczególnych rodzajów dochodów w dochodach Gminy ogółem.

Tablica 50. Analiza udziału dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody gminy ogółem w tym:	30 281 621	34 030 257	40 366 148	46 525 954	47 697 864
Dochody własne w tym:	21,70%	21,24%	21,39%	18,25%	15,27%
ze sprzedaży mienia	1,59%	0,52%	0,88%	1,32%	0,33%
z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe	14,14%	12,92%	13,28%	9,98%	7,32%
z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	5,97%	7,80%	7,23%	6,94%	7,61%
Subwencje (ogólna+oświatowa+wyrównawcza)	68,29%	64,18%	57,49%	55,07%	55,07%
w tym:					
subwencja ogólna + wyrównawcza	21,04%	21,05%	20,13%	20,75%	19,28%
Dotacje celowe na zadania z zakresu adm. Rządowej	7,43%	10,50%	14,63%	19,66%	25,76%
Dotacje na zadania własne	2,57%	3,14%	7,70%	4,94%	1,48%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Potwierdza się wniosek o wadze subwencji w budżecie Gminy Grybów. Jednak na przestrzeni analizowanego okresu widać, że ich udział w dochodach budżetowych sukcesywnie maleje. W 2003 roku wynosił 68% dochodów, a w 2007 roku 55%.

Sygnalizowany już wzrost kwot dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej znajduje swoje odzwierciedlenie we wzroście udziału w budżecie Gminy Grybów. W 2003 roku udział omawianej pozycji stanowił 7% dochodów budżetowych, natomiast w 2007 roku planuje się, że dotacje te będą stanowiły blisko 26% dochodów.

W ujęciu ogólnym można przyjąć, że o sile i kondycji gminy stanowią jej dochody własne, które zasilają budżet gminy. Jak wspomniano w Gminie Grybów obserwuje się wahania wartości kwotowych tej pozycji. Ponadto analizując ich udział w strukturze budżetu należy podkreślić ich deprecjację. Warto zatem pogłębić analizy nad tym agregatem finansowym Gminy. Do tego celu posłuży tablica obrazująca procentowy udział podatków i opłat lokalnych, dochodów ze sprzedaży mienia i udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w dochodach własnych Gminy.

Tablica 51. Struktura dochodów własnych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody własne w tym:	100%	100%	100%	100%	100%
ze sprzedaży mienia	7,32%	2,45%	4,13%	7,25%	2,18%
z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe	65,17%	60,84%	62,07%	54,71%	47,94%
z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	27,51%	36,71%	33,80%	38,04%	49,87%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grybów, luty 2007 r.

Dochody własne Gminy Grybów uwarunkowane są głównie przez dwie pozycje. Pierwsza z nich: dochody z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe - stanowiły w 2003 roku nieco ponad 65%. W kolejnych latach obserwuje się wahania tej pozycji z tendencją malejącą. W 2007 roku planuje się, że dochody z tych źródeł wynosić będą 48% dochodów własnych.

Drugą pozycją istotną z punktu widzenia dochodów własnych Gminy Grybów są dochody z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Charakterystyka tej pozycji dostarcza przeciwnych wniosków do powyżej przytaczanych. Oznacza to, że ich udział charakteryzuje się tendencją rosnącą. W roku 2003 stanowiły one niespełna 28% dochodów własnych, natomiast w 2007 roku mogą wypełniać połowę dochodów własnych Gminy Grybów.

Mniej ważną pozycją w strukturze dochodów własnych Gminy Grybów są dochody ze sprzedaży mienia. Nie dająca się uchwycić tendencja w tych dochodach pozwala jedynie stwierdzić, iż ich udział w dochodach własnych waha się w przedziale od 7% w 2003 roku do 2% w 2007 roku.

5.1.2. Analiza i diagnoza wydatków

W poniższej tablicy zaprezentowano informacje o dynamice wydatków Gminy Grybów w latach 2003 – 2007.

Tablica 52. Dynamika wzrostu wydatków budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Wykonanie	29 305 717	33 697 147	38 863 395	46 240 876	49 271 600
Dynamika wzrostu	-	15%	15%	19%	7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Sytuacja w wydatkach budżetowych jest pochodną dochodów, stąd tendencje wydatków Gminy Grybów są zbliżone jak w przypadku dochodów. Zatem w badanym okresie, wydatki charakteryzują się dynamiką rosnącą. Lata 2004 i 2005 charakteryzują się jednakowymi wielkościami dynamiki wzrostu, która wynosi 15% w stosunku do roku poprzedzającego. Najmocniej wydatki wzrosły w 2006 roku, bo o 19% w stosunku do roku poprzedzającego. W 2007 roku planuje się wzrost wydatków o 7%.

Porównania dynamik wzrostu dochodów i wydatków w latach 2004-2007 przedstawia poniższe zestawienie.

Tablica 53. Porównanie dynamik wzrostu dochodów i wydatków budżetowych Gminy Grybów w latach 2004 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
Dynamika wzrostu dochodów	12%	19%	15%	3%
Dynamika wzrostu wydatków	15%	15%	19%	7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grybów, luty 2007 r.

Mając na uwadze obliczenia poczynione w powyższej tablicy zaznaczyć jedynie należy, iż w badanym okresie nie obserwuje się negatywnych zjawisk w charakterze dysproporcji w dynamikach między dochodami, a wydatkami. Uszczegółowieniem kwestii związanych z dochodami i wydatkami budżetowymi jest wynik na działalności Gminy. Tablica 54 opracowana przez pracowników Urzędu Gminy Grybów, agreguje w kolejnych latach zysk lub stratę na działalności Gminy.

Tablica 54. Wynik na działalności Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Wynik	605 904	-63 890	1 502 753	240 019	-1 573 736

Źródło: Urząd Gminy Grybów, luty 2007 r.

Na podstawie danych z ostatnich pięciu lat stwierdzić można, że kondycja finansowa Gminy Grybów jest dobra. Ujemny wynik, który pojawił się po raz pierwszy w 2004 roku, nie spowodował w kolejnych latach narastania zadłużenia Gminy, bowiem rok 2005 zakończył się znacznym, dodatnim wynikiem na poziomie 1,5 mln zł. W kolejnym roku (2006) również zanotowano dodatni wynik, którego rząd wielkości wynosił 240 tys. zł. Jak wskazują przewidywania pracowników Urzędu Gminy Grybów, rok 2007 może zamknąć się ujemnym wynikiem sięgającym 1,6 mln zł.

W związku z powyższym przyjąć można, iż przyjęty przez władze Gminy model polityki budżetowej można określić jako zrównoważony. Ma to również swoje odzwierciedlenie w zadłużeniu Gminy Grybów, które przedstawiono w poniższej tabelicy.

Tablica 55. Zadłużenie Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Kredyty i pożyczki na 31.12	1 497 440	1 100 440	703 440	0	0
Dynamika w %	-	-27%	-36%	-100%	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Jak się okazuje, od początku badanego okresu zadłużenie Gminy maleje. Na koniec 2003 roku stan kredytów i pożyczek sięgał 1,5 mln zł, a w następnych dwóch latach sukcesywnie malał, by na koniec roku 2006 obniżyć się do zera. Plan budżetu na 2007 rok nie zakłada zaciągnięcia kredytów czy też pożyczek.

W związku z dobrymi parametrami w dziedzinie zadłużenia, pojawiają się pytania dotyczące polityki inwestycyjnej Gminy. Przypomnieć należy, iż inwestycje są podstawowym czynnikiem rozwoju gospodarczego gmin decydującym o przyszłości i pomyślności społeczności lokalnych. Brak inwestycji doprowadzić może do stagnacji życia społeczno-gospodarczego, a w dalszej kolejności do obniżenia jakości życia w danej jednostce terytorialnej. Stąd też, korzyści płynące z realizowanych i odpowiednio uzasadnionych inwestycji powinny być zrozumiałe i oczywiste, nawet za cenę zaciągania długów przez gminy. Ogólna charakterystyka wydatków inwestycyjnych Gminy Grybów jest przedmiotem poniższych analiz.

Tablica 56. Analiza dynamik i udziału wydatków inwestycyjnych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Wydatki inwestycyjne	2 759 697	3 361 591	4 291 674	7 826 631	7 401 929
Dynamika w %	-	22%	28%	82%	-5%
Udział w wydatkach ogółem	9%	10%	11%	17%	15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Rozpoczynając analizę w zakresie wydatków inwestycyjnych od roku 2003 wskazać należy, iż ich udział w strukturze budżetu był niski, albowiem wynosił 9%. W kolejnym roku (2004) zanotowano wzrost tej pozycji do 10% w wydatkach ogółem. Analizując natomiast dynamikę wzrostu sumy wydatków inwestycyjnych, to przyrost ten sięgał 22%. W 2005 roku sytuacja w badanym przedmiocie charakteryzowała się zbliżonymi parametrami. Najkorzystniejszą sytuację zaobserwowano w 2006 roku, ponieważ wydatki inwestycyjne wzrosły o 82% w stosunku do roku poprzedzającego, a ich udział w wydatkach ogółem wynosił 17%. W planie budżetu na rok 2007 zakłada się udział wydatków inwestycyjnych na poziomie 15%. Zaplanowana kwota inwestycji jest niższa niż w 2006 roku i stanowi 95% jej wartości.

Gmina jest prorozwojowa o czym świadczy poziom „wskaźnika rozwoju” wyrażający się stosunkiem wydatków inwestycyjnych do wydatków ze środków własnych.

$$W_r = \frac{W_i}{W_{\text{św}}}$$

W_r - wskaźnik rozwoju

W_i - wydatki inwestycyjne

$W_{\text{św}}$ - wydatki ze środków własnych

Innym wyznacznikiem jest „wskaźnik kredytowy”, który obrazuje skłonność do podejmowania ryzyka związanego z chęcią realizacji procesów inwestycyjnych za uzyskane kredyty i pożyczki.

$$W_{kr} = \frac{KP}{W_i}$$

W_{kr} - wskaźnik kredytowy

W_i - wydatki inwestycyjne

KP - kredyt

Poniższa tablica przedstawia wskaźnik rozwojowości i wskaźnik kredytowego rozwoju w analizowanym okresie w Gminie Grybów.

Tablica 57. Analiza wskaźników dla Gminy Grybów w latach 2004 – 2006 i plan na 2007 r.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Wskaźnik rozwoju	0,10	0,11	0,12	0,20	0,18
Wskaźnik kredytowy	0,54	0,33	0,16	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Jeżeli wskaźnik rozwoju jest większy niż 0,25 to świadczy, że mamy do czynienia z prorozwojowym sposobem gospodarowania. Zagrożenia takiej formy prowadzenia finansów gminy pojawią się wówczas wtedy, gdy wskaźnik kredytowy przekroczy poziom 0,5.

Zatem można stwierdzić, że do roku 2003 wysokiemu wskaźnikowi kredytowemu towarzyszył stosunkowo niski wskaźnik rozwoju. Była to sytuacja niepomyślna dla Gminy Grybów. W kolejnych latach omawiana sytuacja nabrała znacznie korzystniejszego wymiaru. W latach 2004-2006 wskaźnik rozwoju rósł, podczas gdy wskaźnik kredytowy malał. W roku 2007 planuje się nieznaczne obniżenie wartości wskaźnika rozwoju, jednak wskaźnik kredytowy pozostaje niezmienny. W związku z powyższym uzasadnioną wydaje się być teza, że Gmina Grybów prowadzi ostrożną politykę rozwoju, bez zadłużania się, z pozytywną tendencją prorozwojową.

5.2. Blok analiz prognostycznych do roku 2009

Prognoza budżetu została sporządzona przez pracowników Urzędu Gminy Grybów. Prognoza obejmująca rok bieżący oraz dwa kolejne lata przygotowana została w oparciu o doświadczenia lat poprzednich (tab. 58).

Z kolei Przewidywana dynamika uzyskiwanych dochodów budżetowych przedstawiona została w tablicy 59.

Tablica 58. Prognoza budżetu Gminy Grybów do roku 2009

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009
I. Dochody gminy ogółem w tym:		47 697 864	65 374 840	67 685 334
A.	Dochody własne w tym:	7 281 594	8 609 050	8 917 396
	ze sprzedaży mienia	159 000	160 000	164 800
	z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe	3 491 000	4 636 050	4 825 206
	z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3 631 499	3 813 000	3 927 390
B.	Subwencje (ogólna + wyrównawcza + oświatowa)	26 264 914	26 790 000	28 129 500
	w tym: subwencja ogólna + wyrównawcza	9 198 099	9 810 559	10 751 232
C.	Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	12 287 050	12 533 000	13 159 650
D.	Dotacje celowe na zadania własne	704 950	719 950	755 948
E.	Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gminy pozyskane z innych źródeł	1 159 356	16 722 840	16 722 840
II. Wydatki gminy ogółem (w tym wyd. finansowe):		49 271 600	66 434 840	69 805 334
A.	Wydatki inwestycyjne	7 401 929	26 000 000	27 000 000
B.	Wydatki bieżące	41 869 671	40 374 840	42 185 334
C.	Splata rat kredytów i pożyczek	0	0	500 000
D.	Odsetki od kredytów i pożyczek	0	60 000	120 000
III. Wynik		-1 573 736	-1 000 000	-1 500 000
IV. Stan zadłużenia na 31.12.		0	1 000 000	2 500 000

Źródło: Urząd Gminy Grybów, luty 2007 r.

Tablica 59. Prognozowana dynamika wzrostu dochodów budżetowych Gminy Grybów do 2009 r.

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
Plan dochodów	46 525 954	47 697 864	65 374 840	67 685 334
Planowana dynamika wzrostu	-	3%	37%	4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Z prognozy dochodów sporządzonej przez Gminę wynika, że planowany jest relatywnie duży wzrost dochodów w roku 2008 w stosunku do planu w 2007 roku. Wzrost z poziomu 47,7 mln do 65,4 mln zł należy uznać za znaczny (w ujęciu procentowym jest to wzrost o 37%). Wysoki poziom dochodów budżetowych utrzyma się w kolejnym, 2009 roku i będzie wynosił 67,7 mln zł.

Dla lepszego zobrazowania planowanych dochodów Gminy Grybów zostanie przeprowadzona analiza struktury dochodów. Przypomnieć należy, że z punktu widzenia samodzielności finansowej gminy istotne miejsce w finansowaniu jej działalności powinny

mieć dochody własne. Struktura szczegółowa dochodów własnych wraz z analizą dynamiki jest przedstawiona w tablicy poniżej.

Tablica 60. Prognozowana dynamika wzrostu dochodów budżetowych Gminy Grybów wg struktury do 2009 r.

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
Plan dochodów ze sprzedaży mienia	615 055	159 000	160 000	164 800
<i>Planowana dynamika wzrostu</i>	-	-74%	1%	3%
Plan dochodów z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałych	4 644 223	3 491 000	4 636 050	4 825 206
<i>Planowana dynamika wzrostu</i>	-	-25%	33%	4%
Plan dochodów z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3 229 001	3 631 499	3 813 000	3 927 390
<i>Planowana dynamika wzrostu</i>	-	12%	5%	3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Od roku 2007 do 2009 w obszarze planowanych dochodów ze sprzedaży mienia nie przewiduje się zmian. Wielkości kwotowe w badanym obszarze oscylują w granicach 160 tys. zł. W porównaniu z okresem minionym, tj. rokiem 2006, omawiane wielkości można uznać za nieduże, bowiem w 2006 roku dochody ze sprzedaży mienia wyniosły 615 tys. zł. Zatem prognozowane wielkości stanowią około 26% wartości z roku 2006.

Kolejna pozycja – planowane dochody z podatków i opłat lokalnych, z usług oraz pozostałe – jedynie w 2007 roku ulegnie obniżeniu. Wielkość tej pozycji będzie stanowiła 75% wartości z roku 2006. W kolejnych okresach (2008 i 2009), poziom dochodów z tytułu analizowanej wielkości utrzyma się na poziomie 4,6-4,8 mln zł. Jest to poziom zbliżony jak w przypadku wartości z lat historycznych.

W przypadku dochodów z udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa przewiduje się wzrost. W roku 2007 będzie to przyrost o 12% w stosunku do roku poprzedzającego. Natomiast w kolejnych latach 2008 i 2009 przyrost ten wynosić będzie odpowiednio 5% i 3%.

5.3. Blok analiz porównawczych

Metoda porównawcza stosowana w ocenie porównawczej ma kilka form, uzależnionych od bazy porównawczej, a także z różnych kierunków porównawczego przedstawiania wskaźników ekonomicznych.

Wskaźniki ekonomiczne można badać stosując trzy podejścia metodologiczne:

- porównania w czasie, czyli ze wskaźnikami okresów ubiegłych, lub przyszłych,
- porównania z planem, czyli ze wskaźnikami postulowanymi,
- porównania w przestrzeni, czyli ze wskaźnikami innych jednostek samorządowych (gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego).

Ocena porównawcza przyjęta w niniejszym opracowaniu polegać będzie na porównaniach w czasie i przestrzeni.

Porównania w czasie umożliwią ocenę dynamiki zjawisk budżetowych. Porównywane do siebie będą okresy lat 2004 – 2006, 2007 – 2009; i 2010 – 2012; przez to porównanie to będzie także miało charakter porównania z danymi prognozowanymi i historycznymi.

Przy tego typu porównaniu przyjęta zostanie metoda łańcuchowa polegająca na odniesieniu danych okresów objętych badaniem do danych wyjściowych. Porównanie takie pozwoli na określenie tempa wzrostu lub zmniejszania się danych budżetowych.

Porównania w przestrzeni, zastosowane w ocenie porównawczej, sprowadzą się do odniesienia danych budżetowych Gminy Grybów do danych gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego. Takie porównanie pozwoli ustalić, w jakim stopniu dane budżetowe Gminy Grybów odchylają się od wielkości charakteryzujących budżety innych gmin.

5.3.1. Analiza i ocena porównawcza w czasie

Analiza obejmować będzie lata 2004 – 2012 i podzielona zostanie na trzy trzyletnie okresy. Okresy trzyletnie są najbardziej adekwatnymi okresami pod względem długości, ponieważ to bardzo częsty okres planistyczny. Pierwszy okres to lata 2004 – 2006. Analiza tego okresu opierać się będzie na danych historycznych. Z uwagi na przystąpienie w tym okresie Polski do struktur europejskich można przyjąć go za okres „wyjściowy”. Kolejny poddany analizie okres to lata 2007 – 2009, czyli początek nowego okresu planistycznego.

W latach tych dostępne są nowe źródła finansowe UE, jak również źródła z okresu ubiegłego (zgodnie z zasadą n+2). Analizę porównawczą w czasie zamykać będzie horyzont czasowy 2010 – 2012.

Analiza i ocena dochodów

Tablica poniżej prezentuje skumulowane zestawienie dochodów dla trzech okresów uwzględnionych w porównaniach. Kwoty dochodów są agregowane w trzech kategoriach:

- 1) pod względem spadków bądź wzrostów dochodów wyrażonych w liczbach bezwzględnych,
- 2) dynamicznie - pod względem procentowych wzrostów,
- 3) pod względem udziałów poszczególnych składników dochodów w badanych okresach w dochodach ogółem, zagregowanych dla poszczególnych okresów trzyletnich.

Poniższe (zestawienie tabelaryczne nr 61) analizy statystyczne dostarczają wielu ciekawych informacji. Jak wynika z obserwacji, dochody ogółem Gminy Grybów w badanych czasookresach będą charakteryzowały się dodatnią dynamiką. W okresie 2007-2009 dochody Gminy ulegną znacznemu podwyższeniu (o blisko 50%) w stosunku do okresu 2004-2006. W kolejnym okresie 2010-2012 spodziewać się można wzrostu uzyskiwanych dochodów o około 7% w stosunku do okresu poprzedniego. Mając na uwadze czynnik inflacyjny, wartość 7% w takiej perspektywie czasowej nie należałoby odczytywać jako istotny przyrost.

W zakresie planowanych dochodów własnych w okresie 2007-2009 – w zasadzie - nie przewiduje się znacznego przyrostu. Jest to wielkość rzędu 2%. Jak wskazuje analiza procentowa w latach 2007-2009, omawiana pozycja będzie w 14% składała się na dochody budżetowe. Przypomnieć należy, iż w minionym okresie tj. 2004-2006 jej udział stanowił średnio 20%. W kolejnym horyzoncie czasowym 2010-2012, można spodziewać się 12% przyrostu dochodów własnych. Natomiast udział w strukturze budżetu nie zmieni się znacząco i nadal będzie oscylował w granicach 14%.

Tablica 61. Analiza porównawcza dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2004 – 2012

Lp.	Wyszczególnienie	Analiza wzrostu i spadku	Analiza dynamiczna	Analiza procentowa Udział w dochodach
Dochody gminy ogółem				
	2004-2006	120 922 359	-	-
	2007-2009	180 758 038	-	-
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>59 835 679</i>	<i>49,5%</i>	-
	2010-2012	194 304 087	-	-
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>13 546 049</i>	<i>7,5%</i>	-
Dochody własne				
A.	2004-2006	24 352 017	-	20,1%
	2007-2009	24 808 040	-	13,7%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>456 023</i>	<i>1,9%</i>	-
	2010-2012	27 687 967	-	14,2%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>2 879 927</i>	<i>11,6%</i>	-
Subwencje				
B.	2004-2006	70 667 404	-	58,4%
	2007-2009	81 184 414	-	44,9%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>10 517 010</i>	<i>14,9%</i>	-
	2010-2012	96 542 450	-	49,7%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>15 358 036</i>	<i>18,9%</i>	-
Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej				
C.	2004-2006	18 622 576	-	15,4%
	2007-2009	37 979 700	-	21,0%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>19 357 124</i>	<i>103,9%</i>	-
	2010-2012	41 745 686	-	21,5%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>3 765 986</i>	<i>9,9%</i>	-
Dotacje celowe na zadania własne				
D.	2004-2006	5 265 168	-	4,4%
	2007-2009	2 180 848	-	1,2%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>-3 084 320</i>	<i>-58,6%</i>	-
	2010-2012	2 842 634	-	1,5%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>661 786</i>	<i>30,3%</i>	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Analiza w zakresie planu subwencji wskazuje na ich wzrost. Ma to odbicie zarówno w wartościach kwotowych jak i procentowych. Dynamika wzrostu w okresie 2007-2009 w stosunku do okresu 2004 – 2006 będzie oscylowała w granicach 15%, natomiast w okresie późniejszym (2010 – 2012) w granicach 19%. Niemniej jednak w

badanych okresach znaczenie i udział subwencji w dochodach ogółem zmniejszy się. W latach 2007 – 2009 ich udział w strukturze dochodów gminnych będzie oscylował w granicach 45%, a w latach 2010 – 2012 w granicach 50%. Dodać należy, iż w okresie „wyjściowym” tj. 2004 – 2006 udział tej pozycji przekraczał 58%.

W okresie 2007 – 2009 planuje się, iż znacznie zwiększą się środki na dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej. Wzrost tej pozycji w stosunku do okresu poprzedniego wynosić będzie blisko 104%, a udział w dochodach budżetowych wzrośnie z 15% do 21%. Kolejny okres objęty analizą 2010 – 2012 to przyrost rzędu 10%, a udział w wydatkach ogółem pozostanie na zbliżonym poziomie 21%.

Ostatnią pozycją poddaną analizie są dotacje celowe na zadania własne. W latach 2007 – 2009 dochody z tytułu dotacji celowych zmniejszą się istotnie, bowiem będą stanowić około 41% tych środków z lat 2004 – 2006. Ich udział w dochodach budżetowych ogółem również zmniejszy się z 4,4% do 1,2%. Lata 2010 – 2012 to planowany wzrost o 30% dotacji celowych na zadania własne w stosunku do lat 2006 – 2009. Udział w strukturze budżetu nieznacznie wzrośnie z 1,2% do 1,5%.

Analizując plany dochodów budżetowych Gminy Grybów można znacznie korzystniej ocenić okres 2006 – 2009 niż lata 2010 – 2012. W tym okresie strategia pozyskiwania dochodów przez Gminę będzie bardziej aktywna. Nie przesądza to jednakże o jakości zarządzania rozwojem Gminy Grybów. To czy Gmina będzie się rozwijać znacznie mocniej warunkowane jest przez wydatki, które są przedmiotem poniższej analizy.

Analiza i ocena wydatków

Po analizie i ocenie dochodów należy ocenić stan i prognozę wydatków dokonując analogicznych porównań jakie przeprowadzono w stosunku do dochodów. Tablica poniżej (nr 62) przedstawia dane i porównania, na podstawie których będzie można dokonać oceny.

Wydatki ogółem w planie na lata 2007-2009 będą rosły. W stosunku do okresu 2004-2006 wzrosną o 56%, przy czym wzrost ten będzie nieco większy od wzrostu dochodów. Lata 2010-2012 charakteryzować się będą mniejszym wzrostem, którego

wartość wynosić będzie 5%. Przypomnieć należy, iż dochody w tym okresie wzrosną o 7%.

Warto zaznaczyć, że zwiększać się również będą wydatki inwestycyjne Gminy, zwłaszcza w latach 2007-2009. Dodatnia dynamika w tym okresie będzie wynosić aż 290% w stosunku do okresu 2004-2006. Ponadto udział tychże wydatków będzie stanowił znaczną część wydatków ogółem Gminy i wzrośnie z 13% do 33%. Kolejny okres 2010-2012 to wzrost wydatków inwestycyjnych o 7% i nadal utrzymujący się wysoki udział w wydatkach budżetowych na poziomie 33%. Stwierdzić zatem można, iż władze Gminy zakładają prorozwojowy charakter polityki inwestycyjnej. Fakt ten należy ocenić zdecydowanie pozytywnie.

Tablica 62. Analiza porównawcza wydatków budżetowych Gminy Grybów w latach 2004 – 2012

Lp.	Wyszczególnienie	Analiza wzrostu i spadku	Analiza dynamiczna	Analiza procentowa Udział w wydatkach
Wydatki gminy ogółem				
	2004-2006	118 801 418	-	-
	2007-2009	185 511 774	-	-
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>66 710 356</i>	<i>56,2%</i>	-
	2010-2012	195 044 087	-	-
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>9 532 313</i>	<i>5,1%</i>	-
Wydatki inwestycyjne				
A.	2004-2006	15 479 896	-	13,0%
	2007-2009	60 401 929	-	32,6%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>44 922 033</i>	<i>290,2%</i>	-
	2010-2012	64 800 000	-	33,2%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>4 398 071</i>	<i>7,3%</i>	-
Wydatki bieżące				
B.	2004-2006	103 321 522	-	87,0%
	2007-2009	124 429 845	-	67,1%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>21 108 323</i>	<i>20,4%</i>	-
	2010-2012	128 504 087	-	65,9%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>4 074 242</i>	<i>3,3%</i>	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Analiza i ocena wyniku i zadłużenia

Po analizie i ocenie dochodów i wydatków należy dokonać analizy i oceny wyniku i zadłużenia w trzech okresach badawczych, takich samych jak przy dochodach i wydatkach

wydatkach. Odpowiednie dane zawiera tablica nr 63 zaprezentowana poniżej.

Analiza danych wyniku dostarcza ważnych informacji na temat obecnego i planowanego *standingu* finansowego Gminy Grybów. Planuje się, że wynik w okresie 2007 – 2009 będzie ujemny, a jego poziom sięgać będzie 2,2% dochodów. Wartość tą można uznać za niską. W stosunku do okresu „wyjściowego” tj. lat 2004 – 2006 jest to istotny spadek, niemniej nie zagrażający kondycji finansowej Gminy Grybów. W horyzoncie czasowym 2010 – 2012 prognozuje się nadwyżkę budżetową rzędu 1 mln zł.

Tablica 63. Analiza porównawcza wyniku i zadłużenia Gminy Grybów w latach 2004 – 2012

Lp.	Wyszczególnienie	Analiza wzrostu i spadku	Analiza dynamiczna	Analiza procentowa Udział w dochodach i wydatkach
Wynik				
	2004-2006	1 281 882	-	1,1%
	2007-2009	-4 073 736	-	-2,2%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>-5 355 618</i>	<i>-417,8%</i>	-
	2010-2012	1 000 000	-	0,5%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>5 073 736</i>	<i>124,5%</i>	-
Stan zadłużenia na 31.12				
A.	2004-2006	1 803 880	-	1,5%
	2007-2009	3 500 000	-	1,9%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>1 696 120</i>	<i>94,0%</i>	-
	2010-2012	1 500 000	-	0,8%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>-2 000 000</i>	<i>-57,1%</i>	-
Splata rat kredytów i pożyczek				
B.	2004-2006	839 059	-	0,7%
	2007-2009	500 000	-	0,3%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>-339 059</i>	<i>-40,4%</i>	-
	2010-2012	3 000 000	-	1,5%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	<i>2 500 000</i>	<i>500,0%</i>	-
Odsetki od kredytów i pożyczek				
C.	2004-2006	120 479	-	0,1%
	2007-2009	180 000	-	0,1%

	<i>Wzrost/Dynamika</i>	59 521	49,4%	-
	2010-2012	240 000	-	0,1%
	<i>Wzrost/Dynamika</i>	60 000	33,3%	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UGy Grybów, luty 2007 r.

Jeżeli chodzi o zadłużenie Gminy, to w latach 2007 – 2009 planowany jest wzrost zadłużenia o 94%, wartościowo blisko 1,7 mln zł. Wzrost zadłużenia wynika głównie z zapotrzebowania Gminy na inwestycje na rzecz utrzymania, rekonstrukcji, bądź rozbudowy majątku trwałego. Świadczy to o tym, że planowany budżet ma charakter aktywny – o czym już wspomiano. W kolejnym okresie 2010 – 2012 zadłużenie Gminy ulegnie redukcji do poziomu 1,5 mln zł. Na przestrzeni wszystkich analizowanych czasookresów poziom zadłużenia nie przekracza 2% dochodów, tym samym nie stwarzając zagrożenia dla budżetu. Uzupełnieniem podnoszonych kwestii są zamieszczone w tabeli pozycje dotyczące planowanych spłat kredytów i ich odsetek. Zaznaczyć jedynie należy, iż w okresie 2010 – 2012 wysoki przyrost spłat zadłużenia o 500% jest pochodną wyniku i stanu zadłużania z okresu 2006 – 2009.

5.3.2. Analiza i ocena porównawcza w przestrzeni

Porównania w przestrzeni polegać będą na odniesieniu dochodów i wydatków Gminy Grybów do tych pozycji w innych gminach wiejskich powiatu nowosądeckiego. Odpowiednie dane zestawiono w poniższej tabeli.

Tablica 64. Dochody i wydatki budżetów gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego – stan na koniec 2005 r.

Gminy	Dochody	Wydatki	Wynik	Wskaźnik wynik/dochód %
Powiat nowosądecki	364 802 864,00	360 276 441,00	4 526 423,00	1,2%
Grybów	40 366 148,00	38 863 395,00	1 502 753,00	3,7%
Chełmiec	43 681 086,00	45 865 025,00	-2 183 939,00	-5,0%
Gródek nad Dunajcem	16 135 723,00	16 584 139,00	-448 416,00	-2,8%
Kamionka Wielka	18 085 427,00	17 463 451,00	621 976,00	3,4%
Korzenna	22 764 312,00	23 585 031,00	-820 719,00	-3,6%
Łabowa	10 216 628,00	11 062 305,00	-845 677,00	-8,3%
Łącko	27 225 351,00	26 470 630,00	754 721,00	2,8%
Łososina Dolna	17 313 671,00	16 926 918,00	386 753,00	2,2%
Nawojowa	14 757 879,00	13 412 478,00	1 345 401,00	9,1%
Podegrodzie	13 413 478,00	18 355 447,00	-4 941 969,00	-36,8%
Rytro	8 260 663,00	8 580 442,00	-319 779,00	-3,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższa tablica pozwala na zapoznanie z głównymi agregatami budżetowymi gmin w powiecie nowosądeckim.

Pośród gmin powiatu nowosądeckiego w 2005 roku, Gmina Grybów osiągała drugie co do wielkości dochody. Dochody Gminy Grybów rzędu 40,4 mln zł plasowały tą Gminę tuż za Gminą Chełmiec, której dochody wynosiły 43,7 mln zł. Pozostawiając te dwie gminy w obszarze analiz okazuje się, że ich wydatki również były najwyższe w powiecie nowosądeckim. Jednakże należy zauważyć, iż Gmina Grybów osiągała znacznie korzystniejszy wynik, bowiem rok 2005 zakończyła nadwyżką 1,5 mln zł, podczas gdy Gmina Chełmiec stratą na poziomie 2,2 mln zł. Ma to swoje odzwierciedlenie we wskaźniku osiąganego wyniku do dochodu. Mając na uwadze wspomniany wskaźnik, dla Gminy Grybów wynosił on 3,7%; natomiast dla Gminy Chełmiec –5,0%. Dodać należy, że najkorzystniej jawi się tu wielkość wskaźnika dla Gminy Nawojowa, który wynosi 9,1%.

Tablica 65. Dochody i wydatki budżetów gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego per capita w 2005 r.

Wyszczególnienie	Dochody per capita	Wydatki per capita	Wynik per capita
Powiat nowosądecki	1 835,53	1 812,76	22,78
Grybów	1 780,52	1 714,23	66,29
Chełmiec	1 782,90	1 872,04	-89,14
Gródek nad Dunajcem	1 801,47	1 851,53	-50,06
Kamionka Wielka	1 967,30	1 899,65	67,66
Korzenna	1 684,37	1 745,10	-60,73
Łabowa	1 966,25	2 129,00	-162,76
Łącko	1 826,71	1 776,08	50,64
Łososina Dolna	1 765,98	1 726,53	39,45
Nawojowa	1 945,67	1 768,29	177,38
Podegrodzie	1 155,14	1 580,73	-425,59
Rytro	2 262,58	2 350,16	-87,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tablica powyżej przedstawia dochody, wydatki, i wynik przeliczone na jednego mieszkańca gmin powiatu nowosądeckiego, w tym gminy Grybów. Dane te będą niezbędne do przeprowadzenia koniecznych analiz i ocen porównawczych opartych o instrumenty analizy statystycznej.

Założenia metodyczne analizy porównawczej

Do analizy porównawczej wykorzystane zostaną następujące wielkości statystyczne:

- wartość średnia,
- odchylenie standardowe,
- współczynnik zmienności,
- max,
- min,
- wskaźnik rozpiętości.

Ich obliczenie dla Gminy Grybów jest istotą analizy i oceny porównawczej z danymi budżetowymi gmin wiejskich powiatu. Dzięki takiej analizie możliwe będzie kompletne określenie *standingu* finansowego Gminy Grybów na tle innych gmin powiatu.

Poniżej przedstawione są informacje dotyczące poszczególnych wielkości statystycznych, użytych do analizy.

Wartość średnia.

Średnia arytmetyczna informuje o przeciętnym poziomie badanej cechy w całej zbiorowości – gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego. Jest miarą mianowaną i posiada dużą wartość poznawczą w odniesieniu do zbiorowości jednorodnej.

Odchylenie standardowe.

Odchylenie standardowe jest najczęściej stosowaną miarą dyspersji. Jest średnią kwadratów odchyłeń poszczególnych wartości cechy od ich średniej arytmetycznej. Informuje jaka jest średnia wartość odchyłeń, a zatem o ile średnio jednostki danej zbiorowości różnią się od średniej arytmetycznej badanej zmiennej, czyli gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego.

Współczynnik zmienności.

Współczynnik zmienności jest względną miarą dyspersji. Ponieważ w analizie rozkładu wartości cechy korzystamy z różnych miar zróżnicowania, istnieje kilka sposobów wyrażenia zmienności względem jej przeciętnego poziomu. Współczynnik zmienności stosujemy w tych przypadkach, gdy zaistnieje potrzeba dokonania porównań zbiorowości ze względu na zmienność cech o różnych mianach. Ponadto przyjmuje się, że w badaniach społeczno-ekonomicznych o znacznym rozproszeniu cechy świadczy współczynnik zmienności $V_s > 0,20$.

Max, Min.

Max i Min wskazują odpowiednio maksymalną i minimalną wartość badanej cechy w zbiorowości, czyli w tym przypadku gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego.

Wskaźnik rozpiętości.

Wskaźnik rozpiętości jest wyrażany jako stosunek różnicy wartości maksymalnej i wartości minimalnej do wartości średniej arytmetycznej.

Dane porównawcze przedstawione są w tabeli poniżej. Dotyczą one Gminy Grybów, w kontekście innych gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego. Analizowane są wartości dochodów, wydatków i wyniku przypadającego na jednego mieszkańca. Taki układ obliczeń ma uzasadnienie, ponieważ kształtowanie się głównych agregatów budżetowych przeliczonych na jednego mieszkańca obrazuje kondycje finansową Gminy. Prezentuje także, jak Gmina realizuje zadania społeczne, licząc i porównując główne wartości budżetowe przypadające na statystycznego mieszkańca w Gminie Grybów i odnosząc je do innych gmin powiatu nowosądeckiego.

Tablica 66. Wielkości statystyczne dla Gminy Grybów za rok 2005

Wyszczególnienie	Dochody <i>per capita</i>	Wydatki <i>per capita</i>	Wynik <i>per capita</i>
Grybów	1 780,52	1 714,23	66,29
Średnia wartość	1 812,63	1 855,76	-43,13
Odchylenie od średniej	-32,11	-141,52	109,42
Odchylenie standardowe	268,48	214,46	159,22
Współczynnik zmienności	0,15	0,12	-3,69
Wartość maksymalna	2 262,58	2 350,16	177,38
Wartość minimalna	1 155,14	1 580,73	-425,59
Wskaźnik rozpiętości	0,61	0,41	-13,98

Źródło: Opracowanie własne.

Rozpoczynając analizę zaznaczyć należy, iż przeprowadzona została ona w oparciu o dane za rok 2005, ponieważ w chwili jej sporządzania nie były dostępne nowsze dane dla pozostałych gmin powiatu nowosądeckiego.

Dochody budżetowe

Dochody Gminy Grybów kształtują się nieco poniżej wartości średniej i jest to kwota 32,11 zł mniej na jednego mieszkańca. Odchylenie dochodów per capita Gminy

Grybów od wartości średnich jest znacznie mniejsze od odchylenia standardowego, które wynosi 268,48 zł.

Dochody w powiecie mają charakteru względnie stały, ponieważ współczynnik dyspersji wynosi 0,15 jest on niższy od wspomnianego progu 0,20. Świadczy to o tym, że dochody poszczególnych gmin powiatu mają zbliżony rząd wielkości.

Najwyższe dochody na mieszkańca odnotowała Gmina Rytro, i wynoszą one 2 262,58 zł i są one większe niż w Gminie Grybów o 482,06 zł.

Z kolei dochody Gminy Grybów są większe o 625,38 zł niż wartość najmniejsza dochodów gminnych spośród badanych gmin, czyli w Gminie Podegrodzie.

Wskaźnik rozpiętości dochodów dla badanych gmin jest wysoki i kształtuje się na poziomie 0,61, czyli różnica pomiędzy wartością maksymalną i minimalną wynosi 61% wartości średniej.

Reasumując, dochody per capita osiągane przez Gminę Grybów są relatywnie na wysokim poziomie i upoważniają do stwierdzenia, że Gmina znajduje się w dobrej sytuacji finansowej.

Wydatki budżetowe

Wydatki Gminy Grybów przeliczone na jednego mieszkańca wynoszą 1 714,23 zł i są niższe od średnich wydatków w powiecie o 141,52 zł. Odchylenie rzędu 141,52 zł nie jest wynikiem złym, bowiem przeciętnie w zakresie wydatków gminy różnią się od średniej o 214,46 zł. Podobnie jak przy analizie dochodów wskaźnik zmienności wydatków per capita jest w niski i wynosi 0,12. Można zatem stwierdzić, że wydatki na jednego mieszkańca są zbliżone w poszczególnych gminach powiatu, a ponadto charakteryzują się mniejszą zmiennością niż dochody. W przypadku wydatków o wartościach największych i najmniejszych sytuacja jest odwzorowaniem analizy dochodów. Największy poziom wydatków wykazuje Gmina Rytro - 2 350,16 zł na 1 mieszkańca, natomiast najmniej wydatkuje Gmina Podegrodzie - 1 580,73 zł na 1 mieszkańca.

Wskaźnik rozpiętości podobnie jak wskaźnik zmienności jest niższy dla wydatków niż dochodów, ale generalnie kształtuje się na niskim poziomie (0,41). Upoważnia to do stwierdzenia, że wydatki są na umiarkowanie zróżnicowanym poziomie we wszystkich gminach powiatu nowosądeckiego.

Wynik na działalności

Wynik Gminy Grybów za 2005 rok był dodatni, a podobną sytuację odnotowało 5 gmin. Wartość wyniku należy uznać jako wysoką, bowiem średnio gminy osiągały deficyt na poziomie 43,13 zł na 1 mieszkańca. Wynik Gminy Grybów wynoszący 66,29 zł nadwyżki budżetowej przypadającej na 1 mieszkańca różnił się od średniej o 109,42 zł *in plus*, natomiast odchylenie standardowe wynosiło 159,22 zł.

Wskaźniki zmienności i rozpiętości są bardzo wysokie, co świadczy o wysokim zróżnicowaniu wielkości wyników, które są pochodną różnych polityk budżetowych prowadzonych przez gminy. Największy wynik osiągnęła Nawojowa (+177,38), a najmniejszy Podegrodzie (-425,59). Gminy te wykazują odmienne strategie budżetowe. Nawojowa, należy przypomnieć, posiadała najwyższe dochody i wydatki per capita, natomiast Podegrodzie odnotowało zarówno dochody jak i wydatki na najniższym poziomie w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

5.4. Plan finansowy do roku 2015

Zasadniczą kwestią prognozy dochodów i wydatków przewidzianych w latach od 2008 do 2015 jest zbadanie możliwości podejmowania szeregu decyzji i to nie tylko operacyjnych, ale również taktycznych – takich które umożliwią realizację celu strategicznego.

Z realizacją celu strategicznego i decyzjami o takim charakterze związane jest ryzyko. Właściwa ocena przyszłych sytuacji musi być ani nazbyt optymistyczna, bo wiąże się to z nadmiernym ryzykiem, ani nazbyt pesymistyczna, bo rodzi to ryzyko niewykorzystanych szans. Tak w jednym jak i drugim przypadku jest to strata, na którą gmina nie może sobie pozwolić.

Jednostka samorządowa, jaką jest gmina ma między innymi za zadanie zapewnić rozwój społeczności lokalnej, stworzyć płaszczyznę dla rozwoju gospodarczego regionu. Podejmuje ona wiele różnych działań, których efekty ekonomiczno finansowe są trudno mierzalne, bądź zupełnie nie przynoszą dochodów dla gminy. Gmina chcąc nam zapewnić

poczucie bezpieczeństwa, zapewnienia pracy, opieki i możliwości rozwoju, powinna odpowiednio te cele przewidzieć i ująć w ramach planowanych budżetów.

Gmina Grybów wpisała w zakres swoich działań realizację strategicznego wymiaru swojej roli, który można ogólnie zdefiniować jako wzrost poziomu życia mieszkańców. Świadczy o tym prognoza budżetu na lata 2008 – 2015, którą przedstawia tabela poniżej.

Tablica 67. Układ prognozy budżetu do roku 2015 w Gminie Grybów

Lp.	Wyszczególnienie	Lata							
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Dochody własne, w tym:	8 609 050	8 917 396	8 994 063	9 118 980	9 574 924	9 750 000	10 037 500	10 238 250
a.	<i>dochody ze sprzedaży mienia</i>	160 000	164 800	180 000	200 000	250 000	200 000	150 000	100 000
b.	<i>podatki i opłaty lokalne, wpływy z usług, pozostałe dochody</i>	4 636 050	4 825 206	4 808 126	4 418 980	4 374 924	4 352 500	4 430 125	4 571 727
c.	<i>udziały w podatkach państwowych</i>	3 813 000	3 927 390	4 005 937	4 500 000	4 950 000	5 197 500	5 457 375	5 566 523
2.	Subwencje z budżetu państwa w tym:	26 790 000	28 129 500	30 942 450	32 000 000	33 600 000	35 280 000	37 044 000	37 784 578
a.	<i>ogólna</i>	8 574 197	9 002 907	9 903 198	10 241 887	10 753 981	11 291 680	11 856 264	12 093 389
b.	<i>wyrównawcza</i>	807 652	848 034	932 837	964 059	1 012 262	1 062 875	1 116 019	1 138 039
c.	<i>oświatowa</i>	17 408 151	18 278 559	20 106 415	20 794 054	21 833 757	22 925 445	24 071 717	24 553 150
3.	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami	12 533 000	13 159 650	13 686 036	14 900 000	15 645 000	16 427 250	17 248 613	17 593 585
4.	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin	719 950	755 948	831 543	981 020	1 030 071	1 081 574	1 135 653	1 158 366
5.	Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	16 722 840	16 722 840	10 000 000	5 000 000	8 000 000	9 000 000	11 000 000	11 000 000
I	OGÓŁEM DOCHODY BUDŻETU 1+2+3+4+5	65 374 840	67 685 334	64 454 092	62 000 000	67 849 995	71 538 824	75 330 113	77 774 779

7.	Wydatki bieżące budżetu	40 374 840	42 185 334	41 454 092	42 200 000	44 849 995	46 538 824	47 830 113	50 274 779
a.	w tym wynagrodzenia i pochodne	18 200 000	18 500 000	18 800 000	19 500 000	20 200 000	21 500 000	22 400 000	23 000 000
8.	Wydatki na inwestycje	26 000 000	27 000 000	22 000 000	19 800 000	23 000 000	26 000 000	27 000 000	27 000 000
II	OGÓŁEM WYDATKI BUDŻETU 7+8	66 374 840	69 185 334	63 454 092	60 500 000	67 849 995	72 538 824	74 830 113	77 274 779
9.	Splata rat kredytów i pożyczek	0	500 000	1 500 000	1 500 000	0	0	500 000	500 000
10.	Potencjalne splaty poręczeń	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	Odsetki od kredytów i pożyczek	60 000	120 000	150 000	90 000	0	60 000	120 000	60 000
III	OGÓŁEM WYDATKI FINANSOWE 9+ 10+11	60 000	620 000	1 650 000	1 590 000	0	60 000	620 000	560 000
	RAZEM II + III	66 434 840	69 805 334	65 104 092	62 090 000	67 849 995	72 598 824	75 450 113	77 834 779
	W Y N I K	-1 000 000	-1 500 000	-500 000	1 500 000	0	-1 000 000	0	0
IV	KREDYTY i POŻYCZKI Stan zadłużenia na 31.12	1 000 000	2 500 000	1 500 000	0	0	1 000 000	500 000	0
a.	Raty pożyczek	1 000 000	2 500 000	1 500 000	0	0	1 000 000	500 000	0

Źródło: UG Grybów, luty 2007 r.

W planowanym budżecie Gminy po stronie dochodów własnych, do końca 2015 roku przewidziano wzrost do 19%, co wydaje się być założeniem prawidłowym biorąc pod uwagę inflację. Ponadto w tym okresie również można się spodziewać zwiększenia subwencji, a dynamika wzrostu na koniec 2015 roku będzie sięgała ponad 41% w stosunku do roku 2008.

W zakresie dotacji celowych otrzymywanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami planuje się wzrost rzędu 40%. Jak wynika z planu dochodów pozycja ta będzie rok rocznie rosła.

W latach 2008 do 2015 przewidziano również wzrost dotacji celowych na zadania własne. Mając na uwadze lata skrajne powyższej tablicy, dynamika w badanym obszarze wynosi 61%.

Celem zrównoważenia niedoborów finansów Gmina musi zaciągnąć kredyty i starać się o dodatkowe dotacje z instytucji rządowych jak również szukać pomocy ze środków Unii Europejskiej. Aby uzyskać środki unijne Gmina będzie tworzyć wnioski aplikacyjne o fundusze strukturalne, które mieszczą się w ramach przyznanych środków pomocowych z UE dla Polski. Dlatego istotną pozycję w dochodach Gminy Grybów odgrywają środki na dofinansowanie własnych inwestycji gminy pozyskane z innych źródeł, które w układzie planu budżetu rozpisano do końca 2015 roku. Jak wskazują dane dostarczone przez Urząd Gminy Grybów wielkość omawianych środków będzie malała do końca 2011 roku, a następnie będzie rosła. Dodać należy, iż większość środków unijnych przyznawana jest po zakończeniu zadań inwestycyjnych i po przedłożeniu dokumentacji wraz z potwierdzeniem zapłaty za wykonane zadania, można zatem stwierdzić że środki unijne to jest swego rodzaju refundacja poniesionych wydatków w ustalonym przez UE procencie.

Jak wynika z analiz tablicy planowanych dochodów, władze Gminy Grybów będą starały utrzymać w miarę stabilną politykę budżetową, czego dowodem jest wynik finansowy, który planuje się zachować na optymalnym poziomie. Ponadto planuje się redukcję zadłużenia Gminy.

5.4.1. Prognoza zadłużenia i potencjału finansowego

W związku z planowaną działalnością Gminy Grybów, a przede wszystkim inwestycjami, koniecznym jest zaciąganie kredytów. Ma to swoje odzwierciedlenie w poziomie zarówno wydatków inwestycyjnych, jak również zadłużenia Gminy. Do 2009 roku planuje się zwiększenie poziomu wydatków inwestycyjnych do 27 mln zł, oraz zwiększenie kredytów do poziomu 2,5 mln zł. Do tego okresu wynik Gminy Grybów ulegnie obniżeniu do poziomu 1,5 mln zł. Kolejna dwa lata (2010 i 2011) to obniżanie nakładów na inwestycje. W tym okresie stan kredytów i pożyczek ulegnie redukcji, a wynik Gminy prawdopodobnie poprawi się (odpowiednio: -0,5 mln i 1,5 mln zł). Od 2012 roku planuje się zwiększenia nakładów inwestycyjnych z czym będzie wiązało się zaciągnięcie kredytów i pogorszenie wyniku Gminy np.: w roku 2013 planuje się wynik na poziomie – 1,0 mln zł. Niemniej jednak, prezentowane poniżej obliczenia jak również prowadzona przez władze Gminy polityka budżetowa ma charakter ustabilizowany i wyważony. Omawiana sytuacja znajduje swoje odzwierciedlenie w poniższych obliczeniach. Dla uzupełnienia, w tablicy podano również wielkość dotacji celowych na zadania własne.

Tablica 68. Analiza kredytów w latach 2008 – 2015 w Gminie Grybów

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kredyty i pożyczki na 31.12.	1 000 000	2 500 000	1 500 000	0	0	1 000 000	500 000	0
Wynik	-1 000 000	-1 500 000	-500 000	1 500 000	0	-1 000 000	0	0
Dotacje celowe na zadania własne	719 950	755 948	831 543	981 020	1 030 071	1 081 574	1 135 653	1 158 366

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Z punktu widzenia Gminy istotne znaczenie odgrywa zarówno wielkość zaciąganych zobowiązań finansowych, jak i ich charakter, wiążący się bezpośrednio z obciążeniem finansowym na kolejne lata budżetowe. Istotnym również wydaje się kształtowanie pewnych ustawowo określonych, wskaźników przede wszystkim poziomu zadłużenia, których wielkości nie mogą przekroczyć określonego poziomu. I tak:

- wskaźnik procentowy zadłużenia określony w art. 169 obowiązującej ustawy o finansach publicznych, określający stosunek obsługi długu (spłata zobowiązań,

poręczenia i gwarancje) do dochodów ogółem, którego wartość nie może przekroczyć 15% przy czym za wartość bezpieczną uznaje się poziom 10-12%,

- wskaźnik procentowy zadłużenia określony w art. 170 ustawy o finansach publicznych, określający zależność całkowitego zadłużenia (na koniec danego roku budżetowego) i dochodów ogółem, którego wartość nie może przekroczyć 60%, przy czym za wartość bezpieczną uznać można poziom znacznie niższy, oscylujący w granicach 30-40%.

W przypadku Gminy Grybów w okresie objętym prognozą budżetu tj. do 2015 roku wskaźnik określony art. 169 ww. ustawy prezentuje bardzo niski poziom. Od 2008 wskaźnik ten będzie nieznacznie rósł i maksymalnie osiągnie wartość 2,56% w latach 2010 i 2011. W kolejnych latach ulegnie on redukcji i nie przekroczy 1%. Planowane wartości pozwalają na prowadzenie bardzo bezpiecznej polityki budżetowej, dając tym samym duży potencjał finansowy dla Gminy Grybów.

Tablica 69. Prognoza wskaźnika ogólnego zadłużenia Gminy Grybów w latach 2008 – 2015

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wskaźnik procentowy zadłużenia z art.169 ust.o finan.publ.	0,09%	0,92%	2,56%	2,56%	0,00%	0,08%	0,82%	0,72%
Wskaźnik procentowy zadłużenia z art.170 ust.o finan.publ.	1,53%	3,69%	2,33%	0,00%	0,00%	1,40%	0,66%	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Poziom wskaźnika z art. 170 w kolejnych latach prezentuje również bezpieczny poziom. Maksymalnie wynosić on może 3,69% w roku 2009, niemniej wielkość tą uznać można za niską. We wszystkich latach poddanych prognostycznemu rozpoznaniu rozmiary wskaźnika z art. 170 upoważniają do stwierdzenia, że Gmina Grybów posiada duży potencjał w zakresie pozyskiwania kredytów.

Zdolność kredytowa gminy oraz planowane obniżki poziomu zadłużenia pozwalają wnioskować, że *Gmina Grybów w kolejnych latach będzie posiadała duży potencjał finansowy w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków, celem uzupełnienia montażu finansowego.*

Każda gmina winna stawiać na rozwój swoich zasobów celem dostosowania ich do potrzeb mieszkańców na jej terenie zamieszkałych, stwarzania odpowiedniego zaplecza do rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców, dostosowania infrastruktury do przyciągnięcia kapitału z zewnątrz jak również poprawy warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych do gminy.

Do realizacji wszystkich przedsięwzięć inwestycyjnych należy posiadać odpowiedni potencjał finansowy. Potencjał finansowy rozumiany jako:

- środki pieniężne zgromadzone,
- odpowiedni majątek trwały umożliwiający zaciąganie pożyczek i kredytów,
- fundusze strukturalne UE.

Analizując prognozę budżetów Gminy Grybów do 2015 roku, należy podkreślić że wyżej zdefiniowane czynniki wzrostu i potencjału finansowego są spełnione. Gmina właściwie podchodzi do posiadania zdolności absorpcji środków z funduszy strukturalnych, świadczy o tym ustabilizowany poziom wyniku. Posiadanie wkładów własnych przy pozyskiwaniu funduszy strukturalnych jest warunkiem koniecznym. Nadto, Gmina Grybów posiada zdolności do zaciągania zobowiązań, głównie w prorozwojowej konstrukcji budżetu, który przewiduje przekazywanie znacznych kwot na wzrost i poprawę infrastruktury technicznej.

5.4.2. Zdolność absorpcji funduszy strukturalnych i realizacji zadań inwestycyjnych

Chcąc korzystać z funduszy strukturalnych należy wykazać się zaangażowaniem własnych środków finansowych.

W celu uzyskania kredytu bądź pożyczki długoterminowej gmina musi w pierwszej kolejności wykazać zdolność do ich zaciągania, czyli mieć płynność finansową. Płynność finansowa wiąże się z krótkim horyzontem czasowym i zazwyczaj dotyczy działalności eksploatacyjnej. Lepszym agregatem do oceny stopnia zadłużenia wydaje się być wypłacalność, czyli możliwość spłaty zobowiązań długoterminowych.

Należy ocenić poziom zadłużenia gminy, a jednym z takich wskaźników jest *wskaźnik ogólnego zadłużenia*, który był przedmiotem powyższej analizy.

Jak wspomniano ustawowy limit zadłużenia dla samorządów został określony na poziomie 60% dochodów. Można zatem oszacować kwotę zadłużenia, która może zostać dodatkowo zaciągnięta na cel absorpcji środków z funduszy europejskich.

Tablica 70. Prognoza dopuszczalnego poziomu zadłużenia i poziom obsługi zadłużenia w Gminie Grybów w latach 2008 – 2015

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Suma
Dopuszczalny poziom zadłużenia (art. 170 – max 60%)	39 224 904	40 611 200	38 672 455	37 200 000	40 709 997	42 923 294	45 198 068	46 664 867	331 204 785
Limit poziomu spłat zadłużenia (art. 169 – max 15%)	9 806 226	10 152 800	9 668 114	9 300 000	10 177 499	10 730 824	11 299 517	11 666 217	82 801 197

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Powyższe kwoty należy uznać jako szacunkowe, ponieważ określają maksymalny poziom dodatkowego zadłużenia, które Gmina Grybów może zaciągnąć na pozyskiwanie środków UE, jednocześnie wskaźnik zadłużenia do 60% należy rozumieć jako granicę bezpieczeństwa. Gmina Grybów pozyskując środki z kredytów będzie przekazywać je na realizację zadań uwzględniając ich typ, przy czym część zadań będzie stanowić projekty o charakterze dochodowym i quasi dochodowym. Odpowiednia proporcja projektów o charakterze dochodowym będzie zwiększać bezpieczeństwo kredytowe Gminy.

Kolejnym wskaźnikiem, który należy zastosować do oceny możliwości absorpcji funduszy strukturalnych, który jest komplementarny do powyższego jest *wskaźnik wypłacalności gminy*.

Kształtowanie się tego wskaźnika według limitu na lata 2008 do 2015 obrazuje poniższa tablica.

Tablica 71. Prognoza wskaźnika wypłacalności Gminy Grybów w latach 2008 – 2015

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wskaźnik wypłacalności	60 000	620 000	1 650 000	1 590 000	0	60 000	620 000	560 000
Rezerwy	9 746 226	9 532 800	8 018 114	7 710 000	10 177 499	10 670 824	10 679 517	11 106 217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Grybów, luty 2007 r.

Powyższy wskaźnik ustawowo nie powinien przekraczać 15%, zatem istnieją spore niewykorzystane rezerwy. Do oceny zdolności obsługi kredytowej wykorzystać można również wskaźniki oparte na przepływach środków pieniężnych. Wskaźnik ten jest jednym z podstawowych w ocenie zdolności przedsiębiorstw do obsługi długu. Gmina to przecież

też jest w jakimś sensie przedsiębiorstwo. Dlatego też można by było zastosować wskaźnik pokrycia obsługi kredytów „cash flow” = $(zysk\ netto + amortyzacja) : (rata\ kredytu + odsetki)$.

W przedsiębiorstwach za wartość normatywną przyjmuje się 1,5. W gminie gdzie przychodami są subwencje, dotacje, podatki i opłaty lokalne, to znaczy bardzo pewne źródła przychodów, to znaczy takie według których można ustalić przewidywalny poziom wydatków to wskaźnik ten może z pewnością oscylować w granicach 1,1 do 1,5.

Do pomiaru aktywności gminy w absorbowaniu funduszy strukturalnych mają szczególne znaczenie wskaźniki gospodarowania zasobami. W przedsiębiorstwach tych wskaźników jest wiele do wykorzystania, ale w gminach wydają się do zastosowania szczególnie te które określają:

„produktywność środków trwałych” = przychody gminy własne / przeciętny stan środków trwałych brutto

W warunkach gospodarki rynkowej każda jednostka gospodarująca nastawiona na przetrwanie stosuje jedynie reprodukcję prostą majątku. „Dobra firma” przyjmuje jako cel rozwój – permanentnie inwestując w rozwój zasobów majątkowych.

Przedsięwzięcia inwestycyjne przynoszą różnorakie korzyści, z których tylko część może być wyrażana wartościowo, ale w inwestycje w sferze budżetowej zazwyczaj nie podlegają kwantyfikacji. W takich sytuacjach wymagane jest przeprowadzenie analizy niemierzalnych efektów przedsięwzięć.

Dla dużych zadań inwestycyjnych analiza i ocena efektywności obejmuje:

- analizę i ocenę realności danego zamierzenia rozwojowego, (możliwość rozwiązań techniczno-technologicznych, dostępność produktów, środków produkcji, siły roboczej, normy ochrony środowiska itp.),
- analizę porównawczą, polegającą na porównywaniu wskaźników techniczno-ekonomicznych charakteryzujących dane zamierzenia rozwojowe z ich wartościami krajach wysokorozwiniętych i innymi rozwiązaniami w Polsce,
- analizę finansową, polegającą na wykazaniu istnienia wystarczających źródeł do realizacji zadania finansowego.

Analiza finansowa w jednostkach budżetowych sprowadza się głównie do wskazania źródeł finansowych niezbędnych do realizacji danego przedsięwzięcia inwestycyjnego i zastanowienia się, czy źródła te są wystarczające.

Powyżej zostały omówione wskaźniki dotyczące możliwości obsługi zaciąganych kredytów i pożyczek. Należy także uwzględnić inne możliwości pozyskiwania środków niż kredyty bankowe. Źródłami takimi są:

- a) fundusze przyznawane *ex post*, są mniej atrakcyjne w myśl realizowania zadania inwestycyjnego i utrzymania spłacalności- płynności finansowej,
- b) fundusze przyznawane *ex ante*, atrakcyjne, poprawiające kondycje finansową,
- c) obligacje gminy, szczególnie atrakcyjne w przypadku trudności w uzyskiwaniu pożyczek i kredytów bankowych,
- d) inwestorzy zewnętrzni - innych jednostek budżetowych jak i spoza sfery budżetowej - głównie przedsiębiorców, którzy dla obopólnych korzyści chcą uczestniczyć w realizacji przedsięwzięć,
- e) sponsorzy.

VI. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem długoletnim, wykraczającym ponad jedną kadencję. Określa cele i programy działań na kilka lat oraz wymaga ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu planu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń PRL jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Poszczególne projekty wdrażane są w oparciu o harmonogram realizacji projektów zawartych we wcześniejszej części niniejszego dokumentu. Realizacja PRL obejmuje następujące podokresy:

- Pierwszy – do końca grudnia 2008 roku,
- Drugi – od stycznia 2009 do końca grudnia 2015 roku.

Wdrażaniem PRL zajmować się będzie Wójt Gminy Grybów, przy pomocy podległych mu wydziałów UG Grybów, merytorycznie odpowiedzialnych za poszczególne zadania. Występować oni będą o środki finansowe na realizację działań, sporządzając właściwe projekty i wnioski.

Punktem wyjścia systemu wdrażania jest jasno określony zbiór działań i zadań, wynikających z potrzeb Gminy.

System wdrażania Planowania Rozwoju Lokalnego posiadać powinien następujące wymiary:

- Czasowy – w jakim czasie wykonywane będą poszczególne zadania,
- Podmiotowy – kto będzie wykonywał poszczególne zadania,
- Przestrzenny – jaka będzie lokalizacja poszczególnych zadań.

System wdrażania projektów i zadań Planu Rozwoju Lokalnego będzie uwzględniał wszystkie aspekty planowania, organizowania, zatrudnienia, i kontroli wykonania przyjętych zadań.

Zasadniczym celem systemu wdrażania przyjętych zadań jest zamknięcie projektu w terminie, dostarczenie korzyści określonym wcześniej beneficjentom, utrzymanie dyscypliny budżetowej.

Przyjęte i zatwierdzone zadania posiadają układ hierarchiczny, określający kolejność wykonania poszczególnych zadań wynikających po pierwsze z potrzeb, ale także uwzględniające zależność wykonawczą poszczególnych zadań. Przyjęta hierarchia zadań wynika z potrzeb Gminy, ale także uwzględnia racjonalność wdrożenia poszczególnych zadań, która wynika z: kapitałochłonności, pracochłonności, i posiadanych kompetencji przez gminę.

System wdrażania zadań, określony w rozdziałach powyżej, zawiera także krótki opis prac. Jest to zestawienie celów projektu, prac do wykonania, proponowanego terminu rozpoczęcia i zakończenia, budżetu, punktów krytycznych ułatwiających kontrolę ich postępu.

Wójt Gminy Grybów powoła koordynatora systemu wdrażania przyjętych zadań. Osoba ta będzie bezpośrednio odpowiedzialna za realizację przyjętych zadań i działania zgodne z przyjętym planem, będzie ona należeć do ścisłego kierownictwa Gminy. Poprzez to zapewniony zostanie jej odpowiedni autorytet.

Ważnym elementem systemu wdrażania zadań w Gminie Grybów będzie nastawienie na maksymalną skuteczność ich realizacji. Aby to zapewnić zadania podzielone zostaną na dwie grupy:

- zadania dochodowe,
- zadania niedochodowe.

Pierwszy typ zadań będzie zlecany, w drodze otwartego przetargu, komercyjnym firmom, które będą mogły zagwarantować najwyższy poziom realizacji zadania. Umowy podpisywane z realizatorami takich zadań uwzględniać będą rezydualną wartość prac. Wypłata premii od sukcesu, zagwarantowana w umowie, w założeniu będzie stymulować wykonawców do zwiększonej skuteczności podejmowanych prac.

Projekty niedochodowe powierzane będą firmom z odpowiednio wysokim doświadczeniem, potwierdzonym referencjami, które będą każdorazowo weryfikowane.

Istotnym założeniem, przy wyborze wykonawcy może być konieczność uczestnictwa w przetargu minimum trzech podmiotów.

Po wyborze wykonawcy określi on szczegółowy plan i harmonogram realizacji wraz z punktami krytycznymi. Harmonogram będzie opracowany z wykorzystaniem metod programowania sieciowego, uwzględniającą ścieżkę krytyczną działań CMP. Tak stworzony plan wdrożenia stanie się załącznikiem umowy podpisywanej przez gminę z wykonawcą.

Równocześnie taki plan będzie narzędziem szczegółowej kontroli wykonawców.

Każde zadanie będzie parametryzowane pod względem ryzyka wykonania. Do tego celu wykorzystane będą:

- własne doświadczenie Wójta Gminy, a w szczególności koordynatora systemu wdrożenia zadań,
- informacje na temat tego, co się wydarzyło w przeszłości w podobnych przypadkach,
- konsultantów zewnętrznych, ekspertów w zakresach poszczególnych projektów.

Szacowanie ryzyka i racjonalności wykonania przyjętych zadań bazować będą na różnych rodzajach prawdopodobieństwa, czyli mających charakter nieciągły (0,1), dających się przewidzieć co do kwot i czasu, nie dających się przewidzieć. Szczególnie chodzić będzie o ewentualny negatywny wpływ na realizację zadania w trzech następujących kategoriach: a) jakości lub funkcji (niepowodzenia w osiągnięciu celu), b) kosztów (niepowodzenia w realizacji założeń budżetowych), c) czasu (niepowodzenia w osiągnięciu celów projektu w ramach przyjętego harmonogramu).

Koordynator wdrażania systemu opracuje, po szczegółowym zapoznaniu się z zakresem każdego projektu, system zarządzania strategicznego planowaniem rozwoju lokalnego, wspomagający realizację planowania rozwoju lokalnego. System wdrażania wykorzystywać będzie metodę mierzenia efektywności, opartą o Strategiczną Kartę Wyników, określającą następujące, kluczowe procesy zarządzania:

- Dopracowanie wizji i strategii każdego zadania.
- Wyjaśnienie celów i mierników strategicznych oraz ich integracja z systemami zarządzania stosowanymi w Gminie Grybów.
- Planowanie, wyznaczanie celów i podejmowanie inicjatyw w ramach przyjętych zadań.
- Usprawnienie systemów monitorowania realizacji zadań.

Ostatni element – system monitorowania – pełni zasadniczą rolę dla powodzenia wdrożenia strategii planu rozwoju lokalnego. Będzie on polegał na dwupoziomym procesie analizy. Proces ten będzie obejmował dwa powiązane ze sobą działania. Pierwsze z nich polegać będzie na comiesięcznych przeglądach działalności operacyjnej związanej z realizacją punktów krytycznych zespołu realizowanych działań i zadań. W ramach tego porównywane będą także osiągnięte wyniki z założonymi w planie ścieżkami krytycznymi, a także budżetach. Drugie działanie monitorujące polegać będzie na kwartalnych przeglądach strategicznych, które koncentrować się będą na długookresowych trendach kształtowania się założonych mierników, określonych w rozdziale 4 niniejszego opracowania.

Na użytek systemu monitorowania opracowana zostanie także procedura monitorowania i jej formalny wyraz. Będzie on polegał na zunifikowanych, pisemnych raportach składanych Radzie Gminy i wszystkim jej członkom, a także na ustnych raportach realizowanych w stosunku do Wójta i członków Rady Gminy.

Realizacja PRL oparta będzie o zasadę subsydiarności, co oznacza że dopełnieniem środków własnych na realizację projektów będzie wsparcie środkami pochodzącymi z funduszy strukturalnych UE oraz z budżetu państwa.

Realizacja planu uzależniona jest więc od wysokości środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zabezpieczone zostanie 25% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Zakłada się, że nie wykonanie wszystkich zadań w wskazanych latach powoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne.

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

7.1. Monitoring

Monitoring jest to element procesu bieżącego zarządzania programami publicznymi, mający na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności wdrażania programów finansowanych ze środków publicznych, poprzez zbieranie wiarygodnych danych o tych programach, porównywanie ich z zakładanymi wskaźnikami oraz podejmowanie przy udziale partnerów samorządowych, gospodarczych i społecznych decyzji o zmianach w tych programach.

Podstawową funkcją monitoringu i oceny Planu Rozwoju Lokalnego jest umożliwienie sprawnego zarządzania realizacją Planu Rozwoju poprzez monitorowanie postępów realizacji i oceny skuteczności wdrażanych projektów. Zadanie to obejmuje zarówno monitoring rzeczowy, będący elementem zarządzania poprzez cele określone w programach operacyjnych, jak i monitorowanie wskaźników finansowych będących funkcją zarządzania finansowego programami i projektami.

Monitoring jest procesem zbierania, przetwarzania i analizy danych na temat zakresu realizacji celów programu. Dla monitoringu stopnia realizacji strategii ważne jest stworzenie systemu wskaźników, dzięki któremu możliwe byłoby zmierzenie zakresu realizacji strategicznych priorytetów rozwoju gminy. Ze względu na fakt, iż osiągnięcie celów strategicznych (ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Grybów) ma nastąpić w wyniku wdrożenia poszczególnych zadań inwestycyjnych, każde z nich zawiera indywidualnie zidentyfikowane rezultaty i mierniki efektów realizacji Planu. To właśnie te wskaźniki będą podstawą do ilościowego i jakościowego monitoringu realizacji Planu.

Założenia systemu monitorowania zostały opisane w rozdziale poprzednim.

Skuteczny monitoring musi posiadać określone cechy i tak:

- oparty powinien być na ustalonych kryteriach, pozwalających na obiektywną ocenę realizacji strategii i efektywności zastosowanych instrumentów rozwoju,
- powinien dostarczać podstawy do podejmowania tak strategicznych, jak i bieżących operacyjnych decyzji – musi posiadać zdolność do wczesnego ostrzegania o zagrożeniach i niebezpieczeństwach.

System monitoringu jest w takim układzie systemem realizującym także proces uczenia się obejmujący dwie pętle. Osoby uczestniczące i decydujące o wdrożeniu kwestionują przyjęte założenia oraz zastanawiają się, czy punkty wyjścia, którymi się kierowali, i na podstawie których podejmowali decyzję dotychczas, są wciąż aktualne, w świetle bieżących informacji i doświadczeń. Jak wspomniano wcześniej w Gminie Grybów przy realizacji PRL zostanie stworzony efektywny system raportowania, który w istocie będzie systemem obiegu informacji i wiedzy. Dzięki temu umożliwić będzie powstawanie sprzężeń zwrotnych wyprzedzających.

Osoby w gminie odpowiedzialne za realizację PRL powinny w razie potrzeby, opracować nowe plany, uzdatnić ścieżki krytyczne dotychczasowych planów realizacji. Powstawanie nowych okoliczności jest immanentną cechą zmiennej rzeczywistości, zatem potrzebę zmian należy traktować bardziej jako oczywistość niż zaskoczenie, czy błąd w sztuce planowania. Gmina Grybów jest dostatecznie przygotowana, aby zareagować na większość obecnie nieuwzględnianych okoliczności. Punktem wyjścia, jaki został przyjęty w Gminie, przy realizacji PRL jest fakt, że wdrożenie planu rozwoju lokalnego jest procesem, który jest zmienny.

Ważnym elementem systemu wdrażania i monitorowania, który został przyjęty i będzie stosowany w Gminie jest czerpanie informacji i pomysłów od osób wywodzących się z niższych szczebli realizacyjnych, także spośród ekip podmiotów wykonawczych.

Monitoring generalnie będzie polegał na dwupoziomowym procesie analizy. Proces ten będzie obejmował dwa powiązane ze sobą działania. Pierwsze z nich polegać będzie na comiesięcznych przeglądach działalności operacyjnej związanej z realizacją punktów krytycznych zespołu realizowanych działań i zadań. W ramach tego porównywane będą także osiągnięte wyniki z założonymi w planie ścieżki krytycznej, a także budżetach. Drugie działanie monitorujące polegać będzie na kwartalnych przeglądach strategicznych, które koncentrować się będą na długookresowych trendach kształtowania się założonych mierników. Poruszano już tą kwestię we wcześniejszym fragmencie tekstu.

Ważnym mechanizmem uczenia się, oceny, i monitoringu będzie uzyskiwanie opinii niezależnych osób z zewnątrz.

Takie analizy oparte o specjalistów z zewnątrz umożliwią systematyczną weryfikację planu i stanowiąc będą dodatkowe zabezpieczenie przed możliwością pomyłki, który zostanie popełniony przez specjalistów z gminy. Monitoring osób z zewnątrz będzie

polegać na okresowym przeglądzie wykonania przyjętych zadań, okresy te będą odpowiednio dłuższe, przyjęto wstępnie, że w Gminie Grybów odbywać się one będą co 3 miesiące.

7.2. Ewaluacja

Nieodłącznym, elementem monitorowania postępów realizacji Planu, jest ocena (ewaluacja) skuteczności podejmowanych działań, zarówno na podstawie określonych wskaźników rzeczowych, efektywności wykorzystania środków finansowych oraz skuteczności pozyskiwania środków do montażu finansowego, jak również oceny sprawności systemu realizacji Planu.

Przez ocenę (ewaluację) polityki, programu lub projektu należy rozumieć określenie wartości polityki, programu lub projektu w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie informacje. Jest to ocena realizacji programów pod względem porównania faktycznych rezultatów z planowanymi, szerszego wpływu społeczno-ekonomicznego (impact assessment) oraz porównania poniesionych nakładów z rezultatami (analiza efektywności).

Ocena realizacji planu rozwoju lokalnego oparta będzie o analizy porównawcze, które oparte będą o założone wskaźniki szczegółowe zestawiane z rzeczywistym wykonaniem planu rozwoju. Zespół wskaźników przyjęty do oceny całości planu rozwoju lokalnego został zaprezentowany w rozdziale 4 niniejszego opracowania. W taki sposób oceniany będzie cały plan rozwoju, a nie poszczególne zadania.

Odchylenia od planu nie będą w każdym razie wykorzystane w celu piętnowania osób odpowiedzialnych za realizację planu rozwoju lokalnego i personalnemu przypisywaniu winy. Niekorzystne różnice pomiędzy aktualnymi a planowanymi wynikami trzeba będzie przemyśleć w kontekście – czy w świetle dostępnych informacji, przyjęty plan rozwoju jest wciąż odpowiedni.

Analizując czytelny ciąg wzajemnych powiązań pomiędzy przyjętymi, długookresowymi miernikami (rozdział 4), kierownictwo Gminy będzie oceniać postępy w realizacji planu.

Można zatem będzie mówić, że w Gminie Grybów realizuje się strategiczny sposób podejścia do oceny realizacji PRL, jako elementu zarządzania strategicznego gminą.

Proces taki zaczyna się od zdefiniowania celu strategicznego, długookresowego, który drogą konsultacji społecznych, realizować będzie gmina.

Wykorzystanie mierników jako elementu języka komunikacji, umożliwi przełożenie złożonych i często nieczytelnych koncepcji rozwoju na bardziej konkretne działania, integrujące i motywujące kierownictwo gminy, a także obywateli do działania.

7.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Zarządzanie rozwojem lokalnym w kontekście partnerstwa sprowadza się do tworzenia właściwych warunków dla aktywności społeczności lokalnej i odnosi się ono do określenia koniecznych zmian i opracowywania efektywnych metod ich wprowadzania. Wymaga to włączenia wielu organizacji i osób w uspołeczniony proces określania priorytetów rozwojowych i ich osiągania przy wsparciu ze strony organizacji oraz zaangażowanych grup, na co składają się:

- wysłuchiwanie i angażowanie lokalnej społeczności,
- tworzenie wizji i kierunku,
- efektywne działanie oparte na partnerstwie,
- doprowadzanie działań do skutku,
- opowiadanie się w obronie społeczności,
- upodmiotowienie lokalnych społeczności,
- odpowiedzialność przed społecznościami,
- efektywne wykorzystanie zasobów społeczności.

Elementami kluczowymi tak pojętego partnerstwa są koncentracja na potrzebach społeczności jako całości, zintegrowanie procesów planowania rozwoju w lokalnym systemie instytucjonalnym oraz pełne zaangażowanie, konsultacje i uczestnictwo społeczności oraz organizacji partnerskich w określeniu celów, przygotowaniu Planu Rozwoju Lokalnego i jego realizacji.

Proces przygotowania i realizacji Planu Rozwoju Lokalnego oparto na następujących zasadach:

1. Dobrobyt mieszkańców jako najważniejsze dobro.

2. Koncentracja na wynikach, która wymaga określenia harmonogramu zadań, systemu oceny wyników działań, monitoringu i sprawozdawczości zwrotnej.
3. Integracja środowisk lokalnych wokół sposobów rozwiązywania problemów.
4. Zapewnienie uczestnictwa i informacji zwrotnej od mieszkańców.
5. Dostępność, włączenie, otwartość na potrzeby i problemy jednostek.
6. Nastawienie na działanie.
7. Odpowiedzialność i rewizja.
8. Własność misji i celów rozwojowych Gminy.

W skład przedstawicielstwa społeczności lokalnej wchodzi przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, samorząd wiejski oraz instytucje publiczne. Reprezentacja partnerów społecznych jest powołana, informowana i konsultowana w sprawach dotyczących realizacji Planu. Inicjatywy wszystkich projektów i przedsięwzięć pochodzą bezpośrednio od mieszkańców gminy lub też zostały zidentyfikowane podczas konsultacji społecznych przeprowadzanych w formie zebrań wiejskich oraz dyskusji z sołtysami i radnymi podczas odbywanych sesji Rady Gminy.

Partnerzy społeczni i gospodarczy uczestniczą także w procesie wdrażania projektów wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego. Wszędzie tam gdzie ich współdziałanie podnosi wartość dodaną projektu są oni włączani w proces konceptualizacji projektu oraz jego realizacji.

Ponadto wszyscy partnerzy społeczni i gospodarczy są na bieżąco informowani o pomocy udzielanej z funduszy strukturalnych.

7.4. Public Relations

Public Relations (PR) PRL oznacza głównie działalność informacyjną i propagandową, która ma być przedstawiona opinii publicznej, pracownikom, organom nadrzędnym, środkom masowego przekazu, politykom, związkom zawodowym, kontrahentom, społecznościom lokalnym i potencjalnym inwestorom tak, by wpłynęła na ich pozytywną opinię.

Wszelkie działania w zakresie PR służą kształtowaniu właściwego (pożądanego) wizerunku (image) gminy. O tym, jaki jest aktualny wizerunek jednostki terytorialnej, decydują między innymi takie elementy, jak:

- nazwa (herb - w przypadku jednostek samorządu terytorialnego);
- tradycje;
- misja i cele;
- oferta usługowa i jakość świadczonych usług;
- jakość prowadzonych działań z zakresu *public relations*;
- jakość kadr i obowiązujące systemy zarządzania;
- zachowanie i wygląd zewnętrzny pracowników;
- wewnętrzny i zewnętrzny wystrój siedzib.

Odpowiedzialność za rozpowszechnianie informacji o realizowanych projektach oraz rezultatach spoczywa na Sekretarzu Gminy. Do jego zadań w tym zakresie należy zaliczyć:

- sterowanie przepływem informacji do otoczenia;
- stałe utrzymywanie dobrych kontaktów z mediami;
- organizowanie konferencji prasowych, spotkań i imprez o charakterze informacyjno-promocyjnym;
- utrzymywanie stałych kontaktów z instytucjami i firmami o kluczowym znaczeniu dla Gminy Grybów;
- nadzór nad wykonywaniem zleceń powierzonych agencjom *public relations*;
- przygotowywanie (lub nadzorowanie przygotowań) materiałów dla prasy i biuletynów wewnętrznych;
- uczestnictwo w procesie projektowania i nadzór nad drukiem materiałów graficznych (folderów, papieru firmowego, wizytówek, kopert itp.) tworzących tzw. *corporate identity*;
- prowadzenie monitoringu mediów i gromadzenie opublikowanych informacji;
- reprezentowanie władz jednostek administracji publicznej w kontaktach z prasą (pełnienie funkcji rzecznika prasowego).

Osoby i instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów w ramach PRL będą również odpowiedzialne za rozpowszechnianie informacji i promocję. Jednostki te będą wykonywały następujące zadania:

- dostarczanie i rozpowszechnianie informacji dotyczących funduszy wspierających projekty realizowane w Gminie w ramach Planu Rozwoju Lokalnego;

- dostarczanie i rozpowszechnianie informacji o projektach realizowanych na terenie Gminy w ramach Planu Rozwoju Lokalnego;
- inicjowanie i realizacja dodatkowych działań promocyjnych (akcje informacyjne, itp.).

Głównymi kanałami informacyjnymi są:

- billboardy i tablice informacyjne umieszczane w miejscu realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych,
- strona internetowa,
- ogłoszenia na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy,
- informacje prasowe (press release),
- informacje przekazywane na sesjach Rady Gminy,
- konsultacje w postaci zebrań wiejskich.

Działania informacyjne i promocyjne podlegają regularnej ewaluacji oraz ocenie dokonywanej przez Radę Gminy.

PODSUMOWANIE

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów na lata 2007 – 2015 sporządzony przy udziale zewnętrznych konsultantów, zawierający m.in. zestawienie 11 projektów, stanowi odzwierciedlenie aspiracji tutejszej społeczności lokalnej. Łączna wartość zestawionych w Planie Rozwoju Lokalnego projektów wynosi blisko 137 mln zł (ogólna kwota inwestycji). a warto zaznaczyć, że nie brano pod uwagę projektów o mniejszej skali ani zadań bieżących i realizowanych w trybie ciągłym.

Realizacja wszystkich zadań zapisanych w Planie Rozwoju Lokalnego jest możliwa ponieważ, na wszystkie inwestycje w prognozie budżetowej przewidziano w okresie 2005-2015 kwotę 198 mln zł. Dodatkowo ze względu na sposób rozliczania projektów dofinansowanych z funduszy Unii Europejskiej, gdzie dotacja jest wypłacana dopiero po zrealizowaniu i rozliczeniu projektu, bądź istotnego etapu, argument ten jest bardzo istotny.

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego w znacznej mierze uzależniona będzie od skutecznego pozyskiwania dofinansowania projektów inwestycyjnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych źródeł pozabudżetowych.

Za skuteczne pozyskiwanie funduszy uznajemy nie tylko wąsko rozumianą umiejętność pisania projektów, ale całościowo know how na opracowanie, realizację, nadzór, rozliczanie projektów zgodnie z obowiązującymi regułami.

Założone dofinansowanie na poziomie około 97 mln zł dla 11 projektów można uznać za ambitne, ale również realistyczne biorąc pod uwagę wielkość środków planowanych do przeznaczenia na zadania inwestycyjne realizowane przez samorządy w skali kraju. Faktyczne pozyskanie wspomnianej kwoty dotacji będzie trzeba uznać za sukces, który znacznie zwiększy prawdopodobieństwo wykonania Planu Rozwoju Lokalnego i przyniesie widoczny rozwój Gminy, poprawę jej pozycji konkurencyjnej, postęp cywilizacyjny i odczuwalną dla mieszkańców poprawę jakości życia.

Zaplanowany na poziomie blisko 40 mln zł udział własny ze strony samorządu gminnego wydaje się być wiarygodny.

Ważnym jest, by corocznie uchwalając budżet, Rada Gminy brała pod uwagę specyfikę finansowania projektów inwestycyjnych dofinansowanych z funduszu unijnych, które ma szansę wystąpić w niespotykanej dotychczas skali. Relatywnie dobra sytuacja

budżetowa Gminy Grybów, która w do tej pory w bezpieczny sposób realizowała swoje inwestycje i nie zbliżyła się do ustawowych limitów wynoszących 60% dochodu gminy dla zadłużenia i 15% dla rocznej obsługi długu dobrze rokuje odnośnie zewnętrznego finansowania zapotrzebowania na kapitał inwestycyjny.

W sytuacji zwiększenia zaangażowania inwestycyjnego Gminy i realizowania projektów unijnych zwiększy się istotnie rola krótko i średnioterminowego zarządzania płynnością finansową Gminy przy większym udziale korzystania z instrumentu finansowego jakim jest krótkoterminowy kredyt bankowy.

W zależności od rozwoju sytuacji w zakresie skutecznego pozyskiwania funduszy zewnętrznych na zaplanowane zadania inwestycyjne Rada Gminy powinna przewidzieć możliwość korekty (nowelizacje) Planu Rozwoju Lokalnego. Korekta powinna być dokonywana nie rzadziej jak raz na 3 lata, przy czym pierwsza w trakcie I kwartału 2009 roku.

Przy uchwalaniu rocznych budżetów oraz przy korektach Planu Rozwoju Lokalnego absolutny priorytet winny uzyskać projekty najwyżej ocenione ze względu na wagę – wpływ na rozwój lokalny, oraz te dla których istnieją dobrze przygotowane wnioski wraz z dokumentacją projektową i tym samym szansa na dofinansowanie zewnętrzne.

Dokument niniejszy ma zatem charakter otwarty, z możliwością dodania w przyszłości nowych, ważnych dla rozwoju Gminy Grybów projektów.

SPIS TABLIC

1. Charakterystyki wodociągów w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005	19
2. Charakterystyka wodociągów w sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.....	20
3. Struktura ujęć wody i studni głębinowych w Gminie Grybów w 2006 r.	20
4. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.	22
5. Urządzenia służące do oczyszczania ścieków na terenie Gminy Grybów w 2005 r.	23
6. Udział poszczególnych grup odpadów komunalnych wytworzonych w ich ogólnej masie w 2006 r.	23
7. Struktura zebranych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.....	24
8. Struktura odpadów komunalnych zebranych z gospodarstw domowych w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.....	25
9. Charakterystyki sieci gazowej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.....	27
10. Charakterystyka dróg w sołectwach Gminy Grybów w 2006 r.....	29
11. Gęstość dróg w sołectwach Gminy Grybów w km/km ² w 2006 r.....	30
12. Jednostki zarejestrowane w układzie sektorów w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)	33
13. Jednostki zarejestrowane w układzie sektorów w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005	34
14. Jednostki zarejestrowane w układzie wybranych sekcji klasyfikacji działalności gospodarczej w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie) 39	
15. Jednostki zarejestrowane w układzie wybranych sekcji klasyfikacji działalności gospodarczej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005.....	40
16. Liczba sklepów i pracujący w sklepach w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2003 roku (gminy wiejskie)	41
17. Liczba sklepów i pracujący w sklepach w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005	41
18. Użytkowania gruntów w powiecie nowosądeckim w ha – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)	43

19. Formy użytkowania gruntów w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w ha – stan na koniec 2005 r.	45
20. Korzystający z bazy noclegowej w Gminie Grybów w latach 2002 – 2005	48
21. Podstawowe charakterystyki ludności w powiecie nowosądeckim (wg stałego miejsca zameldowania, gminy wiejskie – 2005 r.)	50
22. Ludność Gminy Grybów w latach 1999 – 2006	53
23. . Przyrost naturalny w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005	53
24. Ruch ludności w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)	54
25. Migracje na pobyt stały w powiecie nowosądeckim w 2005 roku (gminy wiejskie)	54
26. Ruch ludności w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005	55
27. Struktura ekonomiczna ludności w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 roku (gminy wiejskie)	56
28. Struktura ekonomiczna ludności Gminy Grybów w latach 1999 – 2005	57
29. Liczba osób bezrobotnych (stan na 31.12.2006)	58
30. Stopa bezrobocia w 2006 r.	59
31. Bezrobotni w powiecie nowosądeckim wg wieku w latach 1999 – 2006	59
32. Bezrobotni w powiecie nowosądeckim wg wykształcenia w latach 1999 – 2006	60
33. Bezrobotni wg wieku, wykształcenia, stażu pracy oraz czasu pozostawania bez pracy w Gminie Grybów (stan na 31.12.2006)	60
34. Zasoby mieszkaniowe Gminy Grybów wg rodzajów własności w latach 1999 – 2005	62
35. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne w Gminie Grybów latach 2002 – 2005	64
36. Budynki oddane do użytku w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)	65
37. Budynki oddane do użytku w Gminie Grybów w latach 2004 – 2005	65
38. Charakterystyka oświaty w Gminie Grybów w 2005 r.	66
39. Biblioteki w powiecie nowosądeckim w 2005 r. (gminy wiejskie)	67
40. Wykorzystanie zasobów bibliotecznych w Gminie Grybów w latach 2002 – 2005	67
41. Zrealizowane inwestycje w Gminie Grybów	69
42. Rangowa ocena projektów / zadań inwestycyjnych	73

43. Zbiorcze zestawienie projektów wraz z oceną rangową priorytetów oraz przyporządkowaniem do poszczególnych kategorii	74
44. Ogólny plan finansowy dla projektów przewidzianych do realizacji w latach 2008 – 2015	79
45. Wieloletni plan inwestycyjny na lata 2008 – 2015 (s tys. PLN)	80
46. Projekty wraz z zaproponowanym zestawem wskaźników monitoringu	82
47. Wykonanie budżetu w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	92
48. Dynamika wzrostu dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	93
49. Struktura dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	94
50. Analiza udziału dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	95
51. Struktura dochodów własnych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	96
52. Dynamika wzrostu wydatków budżetowych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	97
53. Porównanie dynamik wzrostu dochodów i wydatków budżetowych Gminy Grybów w latach 2004 – 2006 i plan na 2007 r.	97
54. Wynik na działalności Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	97
55. Zadłużenie Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 r.	98
56. Analiza dynamik i udziału wydatków inwestycyjnych Gminy Grybów w latach 2003 – 2006 i plan na 2007 rok	99
57. Analiza wskaźników dla Gminy Grybów w latach 2004 – 2006 i plan na 2007 rok	100
58. Prognoza budżetu Gminy Grybów do r. 2009	101
59. Prognozowana dynamika wzrostu dochodów budżetowych Gminy Grybów do 2009 r.	101
60. Prognozowana dynamika wzrostu dochodów budżetowych Gminy Grybów wg struktury do 2009 r.	102

61. Analiza porównawcza dochodów budżetowych Gminy Grybów w latach 2004 – 2012	105
62. Analiza porównawcza wydatków budżetowych Gminy Grybów w latach 2004 – 2012	107
63. Analiza porównawcza wyniku i zadłużenia Gminy Grybów w latach 2004 – 2012	108
64. Dochody i wydatki budżetów gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego – stan na koniec 2005 r.	109
65. Dochody i wydatki budżetów gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego per capita w 2005 r.....	110
66. Wielkości statystyczne dla Gminy Grybów za rok 2005.....	112
67. Układ prognozy budżetu do roku 2015 w Gminie Grybów.....	116
68. Analiza kredytów w latach 2008 – 2015 w Gminie Grybów	119
69. Prognoza wskaźnika ogólnego zadłużenia Gminy Grybów w latach 2008 – 2015	120
70. Prognoza dopuszczalnego poziomu zadłużenia i poziom obsługi zadłużenia w Gminie Grybów w latach 2008 – 2015	122
71. Prognoza wskaźnika wypłacalności Gminy Grybów w latach 2008 – 2015	122

SPIS RYSUNKÓW

1. Sołectwa Gminy Grybów.....	7
2. Sołectwa – w ogólnej strukturze powierzchni Gminy Grybów.....	7
3. Położenie Gminy Grybów na terenie powiatu nowosądeckiego	8
4. Struktura własności podmiotów gospodarczych w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r.	32
5. Liczba jednostek gospodarczych i osoby fizyczne w działalności gospodarczej w Gminie Grybów w latach 1999 – 2005	35
6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rej. REGON wg wybranych sekcji PKD w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r.....	36
7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rej. REGON wg wybranych sekcji PKD w Gminie Grybów– stan na koniec 2005 r.....	37
8. Struktura użytkowania gruntów w powiecie nowosądeckim – stan na koniec 2005 r. (gminy wiejskie)	44
9. Struktura gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Grybów – stan na koniec 2002 r.	46
10. Gęstość zaludnienia w powiecie nowosądeckim w 2005 r. w os/km ²	50
11. Liczba kobiet i mężczyzn w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów – stan na 31.12.2006	51
12. Gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach Gminy Grybów w 2006 r. w os/km ²	52
13. Ludność powiatu nowosądeckiego w 2005 r. w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym (gminy wiejskie)	56
14. Bezrobocie w gminach powiatu nowosądeckiego – stan na 31.12.2006 (gminy wiejskie)	58

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Wykaz Zespołu biorącego udział w tworzeniu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grybów na lata 2008 – 2015 (z ramienia Gminy):

1. Piotr Krok
2. Andrzej Poręba
3. Marian Gucwa